

Аман – Әсет, Еламан.

Қайрат – Серік, Берік.

Абай – Абылай.

Жиенба – Төлеухан (Серік, Мейрам).

Әліп – Құсайын.

Шамхаме – Ардашер (Орал, Алма), Саяш (Ғазиз, Жүсіпбек, Әрсен), Қуаныш (Айтуар).

Айтуар – Дәурен.

Бейбі – Нұрбек.

Әсет – Нұртілек, Әрсен.

Наурыз – Қоңыр, Итемген (Баянды, Бектұр, Есентай, Есенкелді), Өтес (Қуандық, Балғабай, Үшірбай, Рүстем), Маймақ (Омарбек, Сиполат, Дәйке, Жолдыбай).

Есентай – Бейсен (Әбдікәрім), Бижан (Шайхыбек, Бұлқынбек, Болатбек).

Әбдікәрім – Қылышбек (Нұрмұхаммед).

Нұрмұхаммед – Алдияр.

Шайхыбек – Сәбит.

Бұлқынбек – Ораз (Қайыржан, Нұрлан, Бүркітбай, Қуаныш), Серік.

Есенкелді – Әйкен (Баязит, Қараман, Мейрам), Сағындық.

Қуандық – Елемес (Текебай, Әлмағамбет), Андамас (т), Лекер (т).

Текебай – Ықыш.

Балғабай – (т).

Үшірбай – Айтжан.

Рүстем – Ермекбай, Шолтай.

Омарбек – Жайын, Әбілда (Рақыш).

Сиполат – Жұматай, Кенже (Шуатай).

Дәйке – Иман, Құтбай, Бөрібай (Рақым, Төлеу, Төлөпберген).

Жолдыбай – Алпысбай (Зейіл, Быкна), Жүсіпбай (Пәусен, Әнбия), Жақыпбай (Әлпәтта, Паһім).

Бықна – Шәмшиден.

Пәуен – Қайрат (Жанат), Бақыт (Пауан, Ержан).

Әнбия – Қанат (Ербол, Есен, Дархан).

Ербол – Жарас.

Әлпәтта – Шекіман (Бауыржан, Бауырбек, Нұрсұлтан).

Бауыржан – Нұртас.

Бауырбек – Иғанат.

Паһім – Максым, Марат (Нұрлан, Ерлан, Аман).

Ақмырза – Азнабай (Сейтен, Тайжан, Алшағыр, Ереймен), Қоңырбай (Әлібек, Жақып, Таңқыбай, Түсіп, Ыбырай).

Дерек. Ақмырза Ұлытау сілемдерінің солтүстігіндегі Арғанаты тауының баурайын бірнеше жыл коныс қылған. Кейін оның ұрпақтары Баянаула өңіріне көшіп келген.

Азнабай Ақмырзаұлы дүние салғанда баласы Сейтен қасына 40 адамын ертіп, әкесін Әзірет Сұлтанға жерлеп қайтады [20, 286].

Сейтен – Құрманғали (Бұзайыл), Сүлеймен (Ермұқан, Нұрмұқан, Кәрібоз), Әубәкір (Баязит), Жұмаш (т).

Бұзайыл – Асан, Әбілқас (Мейрам, Аманжол, Сайлау, Қайырбек).

Ермұқан – Қарабұзау.

Кәрібоз – Қалдаш (Ғайни, Ғалым, Нұрлан, Ерлан).

Баязит – Рауанда.

Тайжан – Солтанбек, Есен, Бекен, Ақан (Әбушахман, Қисықбас), Жансұлтан (Ешім).

Алшағыр – Қожахмет, Шахмет (Әкбар, Баба), Шаймерден (Мұхиден), Қарамша (Әбжан, Зияда, Нәбіш), Барамша (Такан, Мүскен, Әбілшайхы), Құрманбай (т).

Ереймен – Сартай (Қали), Божан (Омар, Сыздық, Құсайын, Изат, Әлжапар).

Омар – Айтжан.

Сыздық – Алдаман, Смағұл, Қасым, Тамыш, Қарыш.

Құсайын – Жәми, Мұқай, Қабай.

Изат – Ертай (Төкен, Нәжмиден, Заямиден).

Әлібек – Сыздық (Төлеутай), Шоқан (Шәріп, Қонысбай, Қуанышбай, Мағауия).

Қонысбай – Қайыржан.

Мағауия – Рашит, Самет, Саят, Марат.

Ыбырай – Қапен (Боқай, Бикен, Мақаш).

Боқай – (т).

Бикен – Тұрсын, Жүрсін, Ерғали.

Мақаш – Төлеген, Ғазиз, Нұрлан.

Құдайкүл – Ақжігіт (Тілеуке, Бегімбет, Бәйімбет, Қонысбай), Ақкісі, Сенгірбай (Ақыл, Қыстаубай, Көкпе), Мендібай, Жетібай, Көбеген.

Дерек. Ақыл молда Сенгірбайұлы Ақжардағы Жыржыс хазірет медресесінде оқыған (Жыржыс хазірет туралы осы тараудағы Күлекенің немересі Әлімбеттен тарайтын Малкелді атаның немересі Жұмабай молда Қашқынбайұлы дерегінде сөз болды).

Тілеуке – Жанқұтты (Бәді, Жиенбай), Бартық (Әлібек, Шәдібек), Сарманбек (т), Лекер (Жақия, Әлтай, Балтабек, Қойшек, Садық, Несіпбек, Омар, Мақып, Кенжебек).

Бәді – Жәмбек (Қуат, Қайыр).

Жиенбай – Ахмет (Сағынтай, Сағынбай), Тайшық (Тұрсынбек, Жакыш, Қауман, Қабылда, Жазкен, Қалыш).

Сағынтай – Қайрат.

Сағынбай – Құрман.

Жазкен – Марат, Қайрат.

Қалыш – Марат.

Жақия – Кәкен, Пұштак.

Әлтай – Бейсен, Дүйсен, Несіп.

Қойшек – Жұмаш (Сейфолла, Рахметолла, Рақым, Марат, Талғат).

Бегімбет – Жайпақ, Жанды (Қайырбай), Көтібак (Қожахмет, Ермағанбет).

Бәйімбет – Матай (Бөлекбай), Тілеп (Итбай, Ибалта).

Бөлекбай – Мұқыш (Сұңғат), Талғат, Әбіш (Рақыш, Сұлтан).

Сұңғат – Есімтай, Жұмаш, Асан, Досан.

Ибалта – Омар (Жұмак, Шайхы, Ақтамак, Қапар, Әукен), Нұрбасар (Әбілқайыр), Сыздық (Мәттәу).

Жұмак – Әмен (т).

Шайхы – Асқар (Ілияс, Серік, Арыслан).

Дерек. Асқар Шайхыұлы (1943 ж.) – Москваның тау-кен институтын бітірген (1972 ж.), 1973–1986 жж. Төртқұдық алтын руднигінің бастығы, 1986 жылдан Павлодар облысындағы Қарасор кен байыту комбинатының бас директоры, 1999–2007 жж. Павлодар облыстық маслихатының депутаты, Қазақстан Республикасының құрметті кеншісі, «Облыс алдында сіңірген еңбегі үшін» белгісімен марапатталған.

Ілияс – Данияр.

Серік – Әбілмансұр, Әлтемір.

Арыслан – Хакназар.

Ақтамак – Әкпар (Тілеген), Темірғали.

Қапар – Қайыргелді (Марат), Зайыргелді (Қанат), Зейнолла (Еркін, Рустем), Мейрам (Исламбек), Мейірман (Әлібек), Марат (Дастан, Дархан).

Әукен – Мұхтар (Талғат, Марат), Әнуарбек (Руслан), Жорабек (Серік), Әуезбек (Айбек).

Қонысбай – Өміртай (Әділбек, Мәңтікбай), Сейіт (Ақылбек, Мақұлбек, Дүйсенбек), Қопа, Тілеуберді, Манберді.

Әділбек – Мұқан, Кәміш, Әбілда, Қажыкен (Тұяқ), Нұрғали (Әбдіғали), Дәулетті (Қайыржан), Мұхат (Мұхамедияр), Құрматай, Кәрттай.

Әбдіғали – Жанғали (Серік, Нурик), Темірғали, Қайырбай (Талғат, Төлеген).

Мақұлбек – Төлеутай.

Жәдігер – Сатай, Аккыз, Анар (т), Жанқа.

Сатай – Олжабай (Көтібай, Тайкелтір, Бадақ, Сілеті, Жұмабай, Бармақ), Шегір (Сынтай, Жаулыбай, Алыпқара), Баубек (Шөтік, Сасық, Шүртібай), Баударбек (Бектас, Боскын), Тәстен, Бекет.

Көтібай – Мақан (Сыздық, Омар, Ахметжан), Сәркен (Түсіп, Шәкәрім, Жапар, Хайролла, Сағат, Әлиакпар, Апақ, Мұғаж, Құбайда, Далабай), Оңай (Сүлеймен, Әлбазар).

Сүлеймен – Шытыр (Шанау), Әбілғазы (Ибраһим, Махмет), Махмет, Сұлтан.

Ибраһим – Мұрат, Мереке.

Тайкелтір – Смағұл (Әбу, Қали, Жәми), Оразалы (Ақажан, Қапар).

Бадақ – Қырбас (Асыл, Батырбек, Бәзілбек, Балқымбай), Серден (Әйнебек, Балабек, Базарбек, Жүргенбай, Нұрша, Әмзе), Бердалы (Тахауи, Ахметжан, Абдрахман), Бердібек (Тасжан), Едіге (Сейіт), Еламан, Жолан (Әмір, Айт, Қоқай, Айтақан, Мұқаш), Әсірбай (Шәкей, Әлімжан, Көккөз, Сақау, Кәкіш), Жәнібек (Сардар, Қанапия).

Асыл – Сәйпіл (Қален, Мейрам, Қамбал, Ахмет, Зейкеш, Қасал), Мұқан (Қауазхан, Нағима, Қатима, Ғалымжан), Мәлғаждар, Молдабай (Көкен, Қажыкен, Нұртайлак), Құсайын, Сағат, Шоң, Бұқарбай.

Қауазхан – Әлімжан, Ғалымтай (Раушан, Гаухар, Іңкәр).

Қажыкен – Екпін.

Нұртайлак – Файзулхан (Ерік, Едик), Әлкен.

Ерік – Тимур.

Батырбек – Рақымжан, Сламбек.

Бәзілбек – Қасым, Мұқаш, Қаратай, Бакыш.

Балқымбай – (т).

Әйнебек – Мыстай (Қазым).

Қазым – Дүйсен, Сәрсен.

Балабек – Қантбек (Ақыш, Қайролла, Амантай, Қинаят).

Базарбек – (т).

Жүргенбай – Мұқаш (Сапарбек, Қаппас), Жәміш (Төкен, Амантай), Жәмшит, Ахмет, Сұлтан (Шәкәрім), Кенжебек.

Сапарбек – Қабыш, Күлмай, Рәпіш, Жанат.

Қаппас – Қибат, Қизат, Қалкен, Байболат, Сағат, Бекжан.

Төкен – Төлеубек.

Амантай – Арман.

Шәкәрім – Серік (Нұрсұлтан), Берік, Бауыржан, Ержан (Жанболат), Нұрболат, Нұрғали.

Нұрша – Нөке (Жұмағұл, Тыйыштық).

Әмзе – Күлпат.

Тахауи – Жағыпар, Жакия (Мәжит, Сәбит, Хамит, Сағит), Әбутәліп, Жаңбырбай, Бейсенбай, Жұмабай.

Мәжит – Садық, Ғалым.

Сәбит – Серік, Әмір.

Тасжан – Ыдырыс (Әпен, Шапық, Бабай, Төкен, Мұқтай, Қалкен), Ескендір, Қасен, Әбілғазы.

Әпен – Шәмен (Ерсін, Қасен, Мейрам), Қазі (Біржан, Берік, Серік).

Бабай – Болат.

Қалкен – Еркін.

Шәкей – Көшмұхамет, Ешмұхамет (Темір, Өмір), Нұрмұхамет.

Әлімжан – Шәмбіл (Қабыкен, Алдан), Жәбіл (Шолпан).

Қабыкен – Қаныш.

Сақау – Байжан (Серік, Берік).

Қанапия – Сафи.

Сілеті – Бекет, Тастен.

Жұмабай – Бәкір (Елемес), Мәді (Садық), Жаукеш (Айтжан, Төкен), Қарқабат (Оспан, Жәкен).

Елемес – Самұрат (Жұмық, Райыс, Ғалым), Баймұрат (Дүйсенбай).

Жұмық – Балғабек (Шалабай), Боранбек (Айтжан, Сейітжан), Шәдет (Мұқыш, Жұмаш, Мерғали, Нұрғали, Махмет).

Шалабай – Қасен, Әбілқасым, Әбілқайыр, Тілеубек.

Айтжан – Қуан, Сүйіндік.

Мұқыш – Байғияз, Темір (Қуат).

Жұмаш – Жеңіс.

Мерғали – Әнуарбек.

Нұрғали – Тұяқ.

Махмет – Серік.

Дүйсенбай – Шәкіртай (Әбіш).

Әбіш – Әлімжан (Асыл).

Оспан – Бейсенбай (Әбжалап, Қалым).

Дерек. Бейсенбайдың лақап аты – Тышқанбай, Әбжалаптың шын есімі – Жұматай.

Қалым – Серік.

Бармақ – Тығынбай.

Сынтыбай – Мыңтай (Ахмет, Смағұл), Жаркынбек (Қасен, Нашарбай, Шахман), Әлшен (Түсіп, Шақыбай, Пұшық, Жанбатыр, Ыскақ), Есен (Айса, Қадыр).

Дерек. Сынтыбайдың лақап есімі – Сынтай. Ол Кенесары Қасымұлы жүргізген ұлт-азаттық күрестің батыры болған.

Смағұл – Айдар, Шайкен, Көкен, Ибраһим, Мұхитбек.

Қадыр – Жетес (Қартабай).

Жаулыбай – Омарбек (Нұр), Мекан (Бәкіл, Сәбит).

Алыпқара – Табын.

Шөтік – Сәтбай (Имантай, Жәмін, Зейін, Әмін).

Имантай – Ғабдулғазиз (Ғалымтай, Бартай, Ханен, Төлебай, Майқы), Ғабдулғани (Ханиса, Мәлеш, Шәмшиябану, Мейіз, Мариям).

Ғабдулғазиздың лақап аты – Бөкеш.

Ғалымтай – Әлішер (Ғани, Сұлтан).

Ғабдулғанидың лақап аты – Қаныш.

Жәмін – Мағаз (Ғазали, Бәшір), Әбсәләм (Тәрімзи, Бошан), Әкімтай, Әбдікәрім (Тілеубек, Үкібай).

Ғазали – Баян, Дінше.

Тәрімзи – Ботап, Фәтхан, Токтар, Бошан).

Тілеубек – Ғабдул-Мүтәллап, Ляззат, Ибраһим, Райхан, Раушан, Фарид (Үстаз, Александр), Баянбек (Павел).

Үкібай – Серікбай (Әділ), Орал, Асқар (Қабдыл), Токамай.

Зейін – Әбікей (Райхан, Раушан, Бәлел, Нәзипа, Зағипа), Әбдірахман, Қима, Әутайыр.

Әмін – Ғапар, Ғабылхан, Қаныш, Мәсетай, Хамит (Рахметолла, Сайран).

Сасық – Айтілес (Бекқожа, Айсабек, Исабек, Әйдебек), Шәте сопы (Қожахмет, Жұмабек), Әйтеке (Әубәкір, Дос, Айтмағамбет, Сыздық, Әлтай).

Дерек. Сасықұлы Айтілес Ащыайрық деген жерде екі бөлмелі ағаш үй салған.

Бекқожа – Жүндібай (Хамза, Қамбал, Ахай, Тырқай), Ахметбек (Боқыбай).

Хамза – Кәркен, Тайлаш (Сайпи, Соғым, Сатыбай), Тәшен, Жаябай, Бөкен.

Сайпи – Аманжол (Темірлан).

Темірлан – Бауыржан.

Ахай – Қанат (Саят, Жасқайрат, Марат, Жомарт, Төлеген), Болат (Қуаныш, Сүйіндік, Төлеген), Жанат (Ертіс, Абзал, Ербол, Орал, Нұрлан).

Боқыбай – Көшкен.

Айсабек – Баязит, Қабылбек, Слямбек (Гүлбарам), Рамазан, Бектұр (Аман).

Аман – Мерген.

Дерек. Гүлбарам Слямбекқызы (1937 ж.) – халық емшісі, Екібастұз қаласында тұрады.

Исабек – Түйкеш, Қатба, Қарақұл (Кәкіш).

Әйдебек – Әкімбек, Әлімбек, Түкеш, Қашар, Изат.

Қожахмет – Ескендір (Тайжан), Ыскак (Қамыш), Әміре, Мұқыш (Тонжан, Сара).

Қамыш – Бүркіт (Ғабділғани).

Жұмабек – Ибатай (Жанбекен, Қоңқабай, Қапар, Қошан, Тұмартай, Хамит), Мұзафар (Нұхы, Жәпіш), Шәмші, Әбу, Қартабай.

Хамит – Рашит, Тұрсын.

Нұхы – Сатыбалды (Олжас, Әділ), Қайриден (Қуаныш), Алтынбек (Әсем), Шарапиден (Дархан, Әлиқан), Болатбек.

Жәпіш – Балта (Асылхан, Әбілхан), Шамаран (Бауыржан, Өміржан, Біржан), Ағылай (т), Елубай (т), Егінбай (Алмат, Ғибадат).

Асылхан – Манарбек, Әлібек.

Әбубәкір – Садык, Сату (Қайкен).

Қайкен – Дінмұхамед, Махамбет, Акан, Медет.

Дос – Ахметжәми (Торғай), Нұрахмет (Қайыркен, Төлеубай).

Торғай – Мұрат, Мұраш, Дүйсен.

Қайыркен – Қайрат (Әділ), Серік, Қаныш, Қанат. Төлеубай – Ербол.

Айтмағамбет – Қоңқыш (Алпыс, Бейсен, Кенжебай), Оқап (Жұмабике, Құдайберген).

Алпыс – Қуаныш, Алмас.

Бейсен – Теміртай.

Шүртібай – Қокан (Оңайбек, Қорамбек, Батырбек, Әлдебек, Молдабек), Шықы (Сармантай, Қожабек, Тәттімбет, Байтерек, Жеңіс, Қаша, Жая), Әділбек.

Оңайбек – Жакып молда (Кәмалтай, Оспан, Мәулит), Садык (Жетпіс).

Жетпіс – Данияр.

Оспан – Рәшит (Айдар, Мерсайыт).

Мерсайыт – Селим.

Мәулит – Бопыш (Ғани).

Қорамбек – Ысқак (Ғалымтай).

Ғалымтай – Қайыржан (Қабдылманап, Қабдылжанат, Руслан), Қабдылманап – Айдос.

Қабдылжанат – Әли.

Руслан – Мадияр.

Әлдебек – Әбілда (Баязит, Жабу), Төлеген (Қапез, Кәріпбек).

Баязит – Ермек (Бауыржан, Теміржан), Серік.

Қапез – Бекіш (Әкімбай, Серік).

Кәріпбек – Бекжан (Ержан).

Молдабек – Қапар (Мәлік).

Мәлік – Қадыс (Қазыбек, Жәнібек, Әлібек, Ғибрат, Қизат, Хикмат, Ербол, Ерсін), Дулат (Нұрбол, Әсет, Тауфих), Манат (Тұрсын, Ерсін, Дархан, Медет), Сайхау (Асқар, Әнуар), Әнет (Ақтан, Ернар).

Қазыбек – Ғазиз.

Жәнібек – Шапағат (Біржан), Жеңіс (Жәлел).

Әлібек – Қуандық, Қаныш.

Ғибрат – Әділ.

Қизат – Ағзам.

Ербол – Шафих.

Ерсін – Әділет.

Нұрбол – Нұрасыл.

Әсет – Наурыз, Мейіржан.

Тауфих – Әділ, Бакытжан, Бүркіт (Қаршыға), Қажымұрат.

Тұрсын – Азамат, Бекзат, Саят.

Ерсін – Ерасыл, Нұрасыл.

Дархан – Әділ, Батырхан.

Медет – Диас.

Асқар – Ислам.

Әнуар – Мұса.

Ақтан – Ернұр, Ерасыл.

Дерек. Жәнібек Қадысұлы (1961 ж.) – Қазақстан Республикасының мәдениет қайраткері (2006 ж.), Республикалық әнші, жыршы, термешілердің лауреаты (1989 ж.), 2001 ж. Павлодар облысы әкімінің грантын алған.

Сармантай – Ахметжан, Зікір, Макен (Ауғанипа, Қоқыш, Батый).

Қожабек – Қазел (Төлебай, Серікбай, Жасұлан, Ерлан, Ардақ), Халел, Ауғали, Жәлел (Ермек), Нұрғали, Ертай, Томаш.

Төлебай – Төлеген, Сабыр, Сержан.

Жасұлан – Абай.

Ерлан – Шерхан.

Ермек – Абзал, Ербол, Әсет, Алмас.

Тәттімбет – Сұрау, Көжек, Бекбау.

Бектас – Мүсілім (Әбікен), Қосай (Кәден, Жұмыр, Жанбатыр), Шақтай (Көбен).

Көбен – Боранбай.

Досай – Айдар, Мағауия, Зікірия, Жақия, Айып.

Боскын – Бейсек (Салпық, Акшолақ, Мақыш, Жұмаш, Мәукеш, Құртбай), Сәрсен (Жұмат, Темір, Қамыт, Шәріп), Бұқа (Ыбыш, Смағұл, Әбіл), Жакып (Шарықбай, Тоқыш).

Ыбыш – Байтоқ.

Смағұл – Нұртай, Нұрғали (Есен, Кенже, Аманжол).

Аққыз – Қараша (Қадыр, Сүгір), Қанай (Оймауыт, Торғауыт).

Қадыр – Сүлеймен, Назарбек (Әбілғазы, Темірболат).

Оймауыт – Берді (Жолды, Рай, Тәшімбек, Әбу), Маңқай, Қарабай, Сексенбай.

Жолды – Жәнипа қыз, Жүнісбек (Назымбек, Тұрлыбек, Шәкира қыз).

Назымбек – Ескендір, Серік, Қайырбек, Майтан қыз (Ботақарада тұрады).

Тұрлыбек – Ерлан, Дәулет, Асылбек.

Дерек. Жәнипа Жолдықызы – осы кітаптың авторы Серік Имантайұлының атасы Жақсыбайдың зайыбы. Жүнісбек Жолдыұлы – ақын.

Жаңқа – Тілеп (Таңатбай, Қантай, Бадырақ, Сапақ), Дәуітбай (Қибат, Айбат, Жомарт), Жантелі (Имаш).

Таңатбай – Сүлеймен (Қасым), Жолдасбек (Ахмедия, Әшкен), Ниязбек (Айтбай).

Дерек. Троицк қаласында айына бір рет шығатын «Айқап» атты қоғамдық-саяси және әдеби журналының 1913 жылғы № 3 санында Сүлейменұлы Қасымның жергілікті халықтан 10 мың рубль ақша жинап, Баянауыл поселкесінде мешіт салғаны турасында жазылған.

Қасым – Тайлаш, Әмірбек, Сәтбек, Түсіпбек, Қайырбек.
Ахмедия – Қажыбай.

Қантай – Тақыр (Ахметбек, Оразбек, Алдабек, Манас), Мәшен (Жанқожа, Досқожа, Тайқожа).

Жанқожа – Мұхтар (Ақуан, Төлен), Жақия (Бәлдау, Мүбәрақ), Жағда (Зияда, Қаратай, Рамазан, Аман, Хайролла), Махмет.

Ақуан – Жамбыл (Жәнәбіл, Тілеулес, Дәулет, Талғат, Дулат, Болат), Жәнділ (Төлеген, Даниял), Жанайхан (Данияр, Ғанибет, Асқар), Айдархан.

Дерек. Айдархан – техника ғылымдарының кандидаты.
Зияда – Жанболат.

Қаратай – Қалиолла.

Рамазан – Ербол.

Аман – Арман.

Хайролла – Айбек.

Бадырақ – Шапабай (Жанат, Елубай, Әбдірахман), Ыбырай (Қанафия, Мұқаш, Кәмен).

Жанат – Төлеу, Қабыл, Әкім.

Елубай – Қаныш.

Қанафия – Бошай (Шилібай).

Шилібай – Жеңіс (Ақжол, Еламан), Оразгелді (Ерасыл), Қайыргелді, Ертай.

Кәмен – Шакен.

Сапак – Құдайберген, Смағұл (Жолдыбай), Жұмабай, Бәкен (Дүйсенбі, Теке).

Жолдыбай – Қуаныш.

Теке – Саят.

Айбат – Кәрібай.

Жомарт – Алдоңғар (Ақыш, Әмір, Қажы, Мұқыш).

В. Тілеу ұрпақтары

Тілеу Құлекеұлы – Есенқұл (Талас), Елшібек (Токсан).

Талас – Байконды (Шынқожа, Болтай, Болпаш, Таңырық, Салпық, Байқожа), Елқонды (Сүйіндік, Байсал, Жайсан, Қабылан, Жаманқара, Именке, Туатай, Құладың), Кенжебай (Шектібай, Бақтыбай, Ұлбөбек).

Шынқожа – Қабан (Әмір, Сәттібай), Шортанбай (Қасқарау, Сабалақ, Жақып, Сәрке), Тарбақ (Өсен, Өмірбек), Жарық, Шегір, Асау, Садыр.

Әмір – Әбі (Мұңсызбай, Ағылшын, Смағұл), Аман (Серғали, Көкітай), Жүзен, Үзен.

Ағылшын – Бақыт (Қанат, Қуат, Марат, Жанат, Ринат, Қуандық).

Смағұл – Мербақи (Бауыржан), Жеңіс (Бейбіт), Қуан, Мерғалым, Кәкім.

Қасқарау – Біркәмен (Келте, Тәліп), Бейсекей (Имантай, Сүлей, Жәміш), Метбек (Қайырбек, Ибраһим, Шекер).

Келте – Тұрлыбек (Рапық, Райымбек, Рақымбек).

Рапық – Данияр.

Райымбек – Нариман.

Тәліп – Қазыкен (Зейнелкабиден, Хайролла, Рахметолла, Қабдолла).

Хайролла – Құбайдолла, Қинаятолла.

Рахметолла – Қуандық.

Қабдолла – Зейнелкабиден, Зейтін, Зейнолла.

Имантай – Тұрсын, Зейнолла.

Сүлей – Таубай, Шоқпыт.

Жәміш – Қарақат.

Қайырбек – Мағұрықпан, Асығат, Едіге (Ербол, Ертай, Еркін), Сейілхан, Ерлан, Жанболды), Майдан.

Ербол – Асқар.

Ертай – Қайратбек, Әділет.

Еркін – Асығат.

Шекер – Данияр.

Сабалак – Омар (Айдар, Сыздық, Отызбай, Елубай), Оспан (Олжабек, Мақыбек, Солтан, Төлеубай, Нұрмақан).

Айдар – Төлеу (Серік, Шокан, Амантай), Жармұқан (Болат, Дулат).

Серік – Еркін, Ерлан.

Шокан – Ақан.

Болат – Аманжол, Бекежан, Мақжан.

Мақыбек – Ержікен (Сағындық, Қуандық).

Қуандық – Құрмет, Ықылас.

Жақып – Жабағы (Бекіш, Момын, Төлеген), Әшірбек (Жамантік, Пұшық, Түсіпбек, Мейрам, Төлеш), Нөке.

Төлеген – Шайхы (Ерболат, Тасболат, Шалатай), Нұркен (Нұрлан, Ерлан, Ербол, Ерік), Шаяхмет (Ертай), Райхан (Бауыржан, Рүстем).

Ерболат – Жандос.

Тасболат – Еділ, Еркін.

Ерлан – Ержан, Санжар.

Түсіпбек – Сапар (Барлыбай, Бауыржан, Нұрлан), Жағынар, Аманжол (Марат, Қанат, Қайрат, Болат, Қанағат), Амангелді.

Мейрам – Қасен (Есенғали, Ерғали), Серік.

Сәрке – Тершікбай (Сембек), Борақбай, Шолақ (Сәрсембек).

Сембек – Жүнісбек (Мергенбай, Сәкен, Бақтыбай, Кенже).

Мергенбай – Уәлихан (Батырхан, Әзілхан), Уахит.

Сәкен – Ардақ, Арғын, Арнұр.

Бактыбай – Жарқын, Данияр, Талғат, Асқар.

Кенже – Самат, Әнуар.

Сәрсенбек – Жанәбіл (Рамазан, Шәрамазан), Көшербай
(Жұматай, Қайыркен, Дәулет).

Рамазан – Шарапиден, Жасұлан, Марғұлан, Сағұлан.

Шәрамазан – Қайыртай, Теміржан.

Жұматай – Дәурен.

Қайыркен – Дулат, Данат, Бауыржан.

Дәулет – Данияр, Едіге.

Өсен – Қомыт, Бекіш, Жөкіш.

Өмірбек – Баймағамбет (Иманғали), Абыл.

Болтай – Санат (Мейірман), Дарауын (Жанықұл,
Тінікұл, Малшыбай, Итібай), Дүбір (Мұстапа, Иса, Шөпкен,
Жарылған), Ату (Мыржық, Нұржан), Пұсырман (Құдияр, Да-
нияр, Өсіп, Жүсіп), Кемел (Байтөбет, Зенкеу, Естемес), Кіпи
(Бекей), Жәнібек (Есбол, Қаспақ), Тілеулі (т).

Мейірман – Алысай (Оспан, Лекер), Әліке, Қожан (Шал,
Мандай, Мәжит, Қапас, Сары), Мұсабай.

Оспан – Жайтабан.

Лекер – Мәуия.

Жанықұл – Құдайберген (Жаржан, Ғаббас), Ілияш (Тақан).

Жаржан – Ахмадия, Мұқаш.

Ғаббас – Мұрат, Саят, Сырым.

Тінікұл – Ыбырай (Асқар), Жоламан.

Асқар – Молдаш (Берік, Бейсен, Қанағат, Асығат).

Берік – Қайрат.

Бейсен – Талғат.

Малшыбай – Боржай (Көкей, Бөкей, Көдебай).

Көкей – Зәйкен (Хайролла).

Көдебай – Серік (Айып, Айдар, Асылхан, Амангелді,
Аманжол, Бейбіт, Қайыркен, Мейіржан).

Итібай – Нұрмағамбет (Досбол), Тоқат (Тоғай).

Мұстапа – Иманбек (Тұрсынбек, Сләмбек), Нұрбек (Рақымжан), Кенжеболат (Серғали), Жұмабек (Қали), Темірболат (Рақымбек, Рақымтай).

Тұрсынбек – Жамбек (Ғазиз), Байбек (Ғабиден, Ғалымтай, Төлеубай).

Ғазиз – Қазбек, Назымбек, Мейрам, Максат.

Ғабиден – Талант, Манарбек.

Төлеубай – Асылбек.

Рақымжан – Әбдіғапар, Әбдір, Әбділ, Бозыкен (Ғабдынасыр, Ғабділмәлік, Манап, Тоқа, Қайыркен, Әликен, Әлихан, Есен, Болатбек), Кәкпаш (Мағжан, Марған, Ерлан, Бейбіт, Жасұлан, Әнуар, Бауыржан).

Ерлан – Мадияр.

Серғали – Кәмәл (Асқар, Қуаныш), Қайыр (Еркін, Аманжол, Ералы, Бегалы, Нұралы, Нұртуған, Амангелді, Баянбек).

Қали – Қанат (Қайрат, Медет), Марат (Саят), Боранбек, Жанат.

Рақымбек – Орал (Қуандық, Серікбол, Берікбол).

Рақымтай – Алмасбек, Еркінбек (Ержан, Нұржан).

Иса – Әубәкір (Мұхтар), Ахмет (Кәшке).

Шөпкен – Майкөт (Мұқыш, Шалтай, Қалтай, Алтай), Сәте, Дайра (Жүніс).

Жарылғап – Омар (Серғазы, Жөкіш, Настай, Нұрғазы), Әбіке (Балтабай), Баймағамбет (Бекен), Ыбырай (Төкен, Қали), Садық (Кенжалы, Жанғазы, Байшұқыр, Әбдуәли), Әбдіқалық.

Жөкіш – Әшім.

Төкен – Ілдебай (Қанаш, Әнәш, Құрмет, Айткен, Амангелді), Серік (Ардақ, Баян, Қуантай).

Жанғазы – Сейіт, Сайдаш.

Әбдуәли – Сайран (Әділ), Сайын.

Мыржық – Ахмет (Ағыбай, Бұғыбай, Молдабай, Мәукен, Тікірек), Мамыт (Шалабай, Аман, Нұрқожа, Тақыр, Ақбөпе, Бекқожа).

Тікірек – Ордабай (Болат, Талғат), Тұрсын (Жанат), Жұпар (Еркебұлан, Ерқанат), Асылхан (т), Баки (Марат, Қанат, Бейбіт).

Шалабай – Ермек (Саят, Нұрлан, Санат), Мәди (Қуандық), Таңқай (Ерсін).

Аман – Зейнолла, Қабиболла, Қайрат.

Такыр – Сәкен (Темір), Ақан, Төлеухан (Рүстем), Михаил (Михаил).

Нұржан – Қожыр (Сатыбалды, Хамит).

Құдияр – Алданғар, Жарық.

Данияр – (т).

Өсіп – Солтанбек.

Жүсіп – Белгібай (Мәлік, Баязит, Мәсіғұт).

Байтөбет – (т).

Зеңкеу – Сыздық (Олжабай), Шәуешек, Мақат (Ибраһим).

Олжабай – Рақым (Серік, Берік, Амангелді).

Ибраһим – Дулат, Мейрам (Ерлан, Нұрлан), Жұмабай, Серікбай, Боранбай.

Естемес – Масайын (Қази, Ақатай, Төлеубай).

Қази – Қаратай, Бапатай.

Бекей – Смағұл (Әшір, Рахмия, Сопай), Баймағамбет (Нұрмағамбет, Ермағамбет, Есмағамбет), Ыбырай (Иманбай, Қожахмет).

Нұрмағамбет – Шәмікен, Жәмікен (Төлепберген, Бүркіт, Қаршыға, Бәшәр), Мәжікен (Болат, Берік).

Ермағамбет – Мәуліт (Арман, Азамат, Асан, Үсен).

Есбол – Ысқақ (Боқан, Ақан), Әлжан (Қиба), Көккөз (Қабыкен).

Ақан – Шонаш (Ғосман, Кәма, Серік, Болат, Берік).

Ғосман – Дарын, Ербол.

Кәма – Ерден, Ербол.

Қиба – Дүйсен, Әдікен, Жақып, Қуан.

Қаспақ – Әбітай (Халел, Алпыс).

Халел – Ахмар, Аманжол, Қайрат, Талғат.

Болпаш – Аманбай (Борыз, Шайық), Бұланбай (Саудагер, Таштанқұл), Түктібай (Жартыбай).

Саудагер – Сабыр (Әшім), Әбділ.

Әшім – Қуат, Сәкен (Жасұлан, Марғұлан, Бағлан, Бауыржан).

Жасұлан – Нұрсұлтан.

Таштанқұл – Ахмет (Игіш, Бесінбай), Шахмет.

Бесінбай – Ермек (Дәурен, Дәулет), Тілеукен (Қайырболат, Қуандық, Руслан), Амантай (Сайын), Санай (Қуаныш, Данияр).

Жартыбай – Мұқыш (Жакан, Мақан).

Мақан – Максұт, Мәсіғұт, Ақжігіт, Мереке, Досбол.

Танырық – Көшен (Тәттімбет), Тышқан (Расжан, Бокбасар), Жамантай (Қызылшал, Жұмабек, Исабек, Құрман, Шұңқыр, Әбіл, Молдабек), Жапырақ (Құлтанбай), Сартан (Қасен, Жәми), Тарбак (Акай, Адам, Шәңкей, Смағұл, Досмағамбет), Жұманбай (Шошай, Мыңжан, Әбу).

Тәттімбет – Жанбота (Қайыржан, Олжабай, Қайыргелді), Ербота (Амантай, Есентай, Түсіп), Есбота (т).

Қайыржан – Көкенай.

Қайыргелді – Болат, Марат, Самат.

Болат – Абай.

Марат – Бекзат.

Амантай – Ербота.

Түсіп – Әмірхан.

Дерек. Есентай Ерботаұлы (1940—1992 жж.) – Қазақстан жазушылар одағының мүшесі, балалар ақыны. Қарағанды педагогикалық институтын бітірген. Павлодар облыстық телерадио комитетінде, Республикалық Қазақ радиосының Павлодар облысындағы меншікті тілшісі болып жұмыс істеген. Алғашқы өлеңі Павлодар облыстық «Қызыл ту» газетінде 1959 ж. жарық көрген. «Өрнек» (1975 ж.) өлеңдер жинағы,

«Өнеге» (1977 ж.), «Серік пен Берік» (1981 ж.), «Менің досым» (1984 ж.), «Бабалар бала болғанда» (1987 ж.), «Далаға саяхат» (1991 ж.) кітаптары жарық көрген. Ресми құжаттарда «Есентай Ерботин» деп жазылады.

Расжан – Қабыл, Төке, Қамзе (Маусын, Мәуия, Изен), Бөке, Рақым (Мәжікен, Қамия, Қауыз, Мәруа, Жәукен, Таку).

Мәуия – Тортай, Қазі, Мақан.

Мәжікен – Бакыт (Сейітжан, Тайжан, Есмұқан, Асылхан).

Мәруә – Қаныш (Қуандық, Сүйіндік, Жасқайрат).

Бокбасар – Жәңтібай (Алдаберген, Құдайберген, Жанайдар, Мәлғаждар, Мақыш, Тақан), Бегәлі, Тожай, Ақай.

Тақан – Сапар (Нұрғали), Аман (Дәурен, Дәулет, Алдаберген, Абай), Есен (Айдын, Айбын), Нұртуған (Тұрсын), Ерғали.

Қызылшал – Кенжалы, Сердалы (Тұрсын).

Тұрсын – Аман.

Жұмабек – Жалбыр (Серік, Жапар).

Серік – Бауыржан, Қайыркен, Теміржан.

Жапар – Жанат, Жаксылық, Сатыбалды, Олжа.

Исабек – Талдыкөл, Тахауын.

Құрман – Шалатай (Боранбай, Жүніс), Тоқай, Шоқай, Бөкей, Әуей.

Молдабек – Төлеубек, Адай.

Адам – Ыскақ (Қанат).

Қанат – Қуаныш.

Салпық – Мыңжасар (Жиенбай, Әсіреп, Ахмет), Ағыбай.

Жиенбай (Итқара) – Жәкен, Кәкен.

Әсіреп – Байғазы, Жансерке.

Ахмет – Иманбай (Шамкен, Уәли).

Уәли – Тайыр (Қайрат, Талғат, Сұнғат), Қайыр, Зайыр (Сәбит), Әнуар.

Байқожа – Есекбай (Телкозы, Қали), Тезекбай (Байнияз, Айнияз, Жәтер, Іргебай, Мырзабай), Әлдеке, Амал (Құнтай, Қопа).

Айнияз – Дәулетбек (Елеутай, Нүркіш).

Нүркіш – Шідер (Мейрам, Мейіржан).

Жәтер – Әбіл, Серікбай.

Іргебай – Мұхтар.

Мырзабай – Көлбай, Жанбай, Ақылбек (Қинаят, Тайтым, Орал, Анай).

Қинаят – Балғабай (Батырхан), Бейсенбай (Азамат, Арыстан), Болат, Барлыбай, Бауыржан.

Орал – Дулат, Дәулет, Төлеутай.

Анай – Жанат, Самат.

Сүйіндік – Ерубай (Жартыбай, Жартыкеш), Бектемір (Нұржан, Рақымбай, Нияз), Өстемір (т).

Жартыбай – Сәдуақас (Нұрғали, Бәшу, Түсіп, Омар).

Жартыкеш – Сатыбалды, Дәметкен.

Нұржан – Әбікен (Сыздық), Жақия, Ахмет (Қали), Қасен, Құсайын, Арын, Мұса (Абай, Бағай, Жабай), Иса (Амангелді, Есенгелді).

Қали – Назымбек (Серік, Марат, Болат, Қайрат).

Бағай – Омар, Оспанбек, Әбунасыр.

Жабай – Жақып.

Рақымбай – Әбусадық, Қапсылық (Қазали), Төлеш (Әлім), Әбдірахман.

Қазали – Сәбит, Қанат, Қуандық, Ерлан.

Әлім – Мұхтар (Қуандық), Марал, Марат, Жанат.

Байсал – Кеншінбай (Байжан, Нәзікбай, Тәжікбай, Бұқабай, Текебай, Өгізбай), Кененбай (Құтжан, Жолдас-бай), Еділ (Күдірен, Тасбай, Аязбай), Жайық (Қаден, Қатбай, Тоқабай).

Байжан – Рақымжан, Қасымжан (Сүлеймен, Бөкітай), Қажиақбар (Әнуарбек, Төлен, Ақзам).

Нәзікбай – Бейсенбай (Смағұл), Жүсіп (Әбілхамит, Әбілмәжит).

Тәжікбай – Балтабай (Алматай).

Алматай – Қабидолла (Қуандық, Айболат, Әділхан), Қайнолла (Қайсар).

Текебай – Айтжан (Төлеубек), Әбжан (Сағынтай, Жақан, Болат, Кенже), Төлеген (т), Бүркітбай (Серік, Макан), Көбеген (т).

Төлеубек – Мұрат (Жасқайрат, Төлеутай), Жұмат (Бакытжан, Бауыржан).

Сағынтай – Қайыркен, Хайролла (Арман), Марат, Ердос, Дулат.

Жақан – Қанат.

Болат – Ғалым.

Кенже – Жанат, Жұманыш, Бөгенбай, Саят, Самат, Медет, Талғат.

Макан – Ералы, Ерканат, Еркебұлан.

Өгізбай – (т).

Құтжан – Ахмедия (Ақылия, Жүнісбек).

Жүнісбек – Жомарт, Мереке.

Жолдасбай – (т).

Күдірен – Адамасбай (т), Жанасбай (Мұқаш), Жұмабай (Әбілдә, Жанділді, Қалық, Жанайдар).

Мұқаш – Төлеубек (Қапен, Ғалым, Әлім, Кенже), Бодаубек.

Дерек. Қапен Төлеубекұлы Қазақ КСР Жоғары Кеңесінің депутаты, Баянауыл ауданындағы бұрынғы «Алексеевка», «Жаңа жол», «ХХІ партсъезд», «Жосалы» совхоздарында бас агроном, директор болған.

Қапен – Аян, Саян.

Әлім – Арман.

Кенже – Абзал, Рүстем, Дастан.

Әбілдә – Сағындық.

Жанділді – Қатай (Болат), Мұкатай (Ербол), Төлеутай.

Болат – Шыңғыс.

Қалық – Сапар, Қамар, Госман, Аманжол.

Жанайдар – Болат.

Тасбай – Сәрсенбай, Маубас (Сыздық), Сарбас, Қалмағамбет.

Дерек. 1930 жылдың жазында Мәшһүр-Жүсіп Көпеев өз бейітін өзі қаздырып, үстіне екі бөлмелі етіп зират үйін салдырғаны белгілі. Осы зират үйін салу үшін Мәшһек арнайы кісі жіберіп, исі Баянауыл төңірегінде шеберлігімен аты шығып жүрген екі адамды арнайы алдырады. Осы екі кісінің бірі – Тасбайұлы Сәрсенбай шебер болыпты [88, 39].

Сыздық – Ораз (Серік, Берік, Егінай).

Аязбай – Есжан (Шөпек, Елемес).

Қаден – Бейсекей (Жәнібек).

Қатбай – Жаңабай (Әбжан, Атан, Ақыл).

Ақыл – Орынтай.

Тоқабай – Жұмабай, Сағындық (Қожантай).

Қожантай – Барлыбай, Серік.

Жайсаң – Тоқабай (Мұқан).

Мұқан – Жүніс, Жұбай (Әбужүсіп).

Әбужүсіп – Мұрат, Азамат.

Қабылан – Қуан (Байболсын, Үсенбай), Тұман (Шонтай, Бейсен).

Байболсын – Ахмет (т), Біләл (Иманқұл), Жаксыбек (Мүсәйін), Жақыбай (Қасен, Құсайын, Қалтай).

Иманқұл – Оспан (Төлеубек).

Төлеубек – Жұбаныш.

Қасен – Жанболды (Әйтiм, Қанат, Жанат, Марат). Құсайын – Балтабай (Серік, Дәулет).

Серік – Әмір, Данияр.

Қалтай – Еркін.

Үсенбай – Сәкен, Мәкеш (Шаймерден), Төкен.

Шаймерден – Серік (Бағдат, Қобдықай, Білал), Сейітжан, Еркін.

Шонтай – Алпыс.

Бейсен – Асылбек (Боранбай, Имексей, Қазанбай), Түсіпбек (Токаш).

Жаманқара – Дүйсен (Сарыбай, Бейсенбай, Тұрдықұл, Нұрша).

Дерек. Жаманқараұлы Дүйсен (1815—1895 жж.) елге танымал балуан болған.

Сарыбай, Бейсенбай – (т).

Тұрдықұл – Ыбырай (Досмағамбет, Әбдірахман, Шәкәрбек), Сәрсенбай (Жұмабек).

Досмағамбет – Үкітай (Берік, Жүсіп, Жүніс, Талғат, Асығат, Ардақ).

Берік – Бақытжан, Досымжан, Мейіржан, Нұрлыбек, Мейрамбек.

Жүніс – Қуаныш.

Әбдірахман – Рақымтай, Рахмаш (Құрмет, Қадыр, Балташ, Бейсен, Болат), Қабжан (Мұрат, Марат, Арман).

Шәкәрбек – Амангелді (Серік, Берік, Ерік, Азамат, Едіге).

Нұрша – (т).

Именке – Бабатай (Қарқынбай, Жарқынбай, Иса, Мұстафа), Құрмысы (т), Қазыбек (Еменәлі, Наманай, Қожабай), Теңізбай (Сырымбай, Байтемір, Сайдалы, Өстемір).

Қарқынбай – Жүсіп (Сүлеймен, Серғазы, Сыздық), Нұрабай.

Сүлеймен – Қабыш, Қасен, Қасым.

Серғазы – Алдаберген.

Сыздық – Тұрсын, Жүрсін.

Жарқынбай – Рахмет (Баймақан, Жолмақан, Ермағанбет, Бейсенбі), Қожахмет (Ыбырай), Тәшен (Қабылда, Жанбәкір, Айбет, Садық, Әубәкір), Ержан кажы (Сүлеймен, Мәжікен, Нұрым, Әбдіғалпар), Пұржан (Әбу, Мәсіғұт, Төлеген, Жетпісбай).

Дерек. 1876 жылы Ерейментауда керей Сағынайдың асы беріледі. Асқа жиналған 1300 бәйге аттары үш топқа бөлініп шабады. Бірінші топтағы 575 аттың ішінде Ақан серінің Құлагері болады. Алда келе жатқан Құлагер қастандықпен мерт болып, қаракшыға Батыраш, Қотыраш Бегайдарұлдарының Көктүйғыны бірінші болып жетеді. Екінші болып айдабол Айтбақының күрен аты, үшінші орында Жаркынбайұлы Ержан қажының буырыл аты келеді. Буырыл атты Баянауылдан әкеліп бәйгеге қосқан полковник Мұса Шорманов болатын-ды. Сонда Сағынайдың баласы Паң Нұрмағанбет аттың бас бәйгесін Ақан серіге бергізеді.

Баймақан – Нұрғали (Бүркітбай, Жаңбырбай, Кенжебай), Қайыржан.

Бүркітбай – Темірбай (Серік, Аскар).

Жаңбырбай – Өмірбай, Өрікбай, Мұхтар, Тельман, Қадыр.

Бейсенбі – Омар.

Ыбырай – Жәмін, Хамит, Солтан (Қазбек, Қазым, Қанапия), Өмірбек, Имантай.

Қазбек – Қаныш.

Дерек. Қазым Солтанұлы Ыбыраев (1938 ж.) – техника ғылымдарының кандидаты, Қарағанды политехникалық университетінің доценті.

Қабылда – (т).

Жанбәкір – Аяпберген (Ыбытай, Қайрат, Әскен), Мұса (Орман), Мәжит, Жәміт.

Ыбытай – Егіней, Еркін (Қасым, Қасымжан), Қасен, Құсайын.

Қайрат – Ертай, Ерлан.

Әскен – Нұрлан.

Айбет – Әбжан (Құдайберген).

Құдайберген – Бектас, Теміртас, Жеңіс.

Садық – Балыпкен, Жансерке.

Әубәкір – (т).

Сүлеймен – Жақан, Еділ.

Мәжікен – Ілдебай, Абзал.

Нұрым – Анай, Тельман (Нұрлан, Ерлан), Баян, Қанай.

Нұрлан – Тайман, Тамерлан.

Әбіғапар – Болат.

Мәсіғұт – Ойрат, Дулат.

Төлеген – Марат, Асығат.

Иса – Мағзұм (Қазыкен, Қали), Әлима, Асайын (Ықыш, Кәкіш).

Дерек. Әлима Исақызы (1862—1904 жж.) – академик Қаныш Сәтбаевтың анасы.

Қазыкен – Кәмал (Мұрат).

Қали – Ғабду (Мақсұт, Мақсат), Аманжол.

Мұстафа – Қамысбай (Сағындық, Бөкен, Жүкіш), Мақсат (Уәйлә, Шөкен), Оспан (Ешмет), Тікібай, Нұрпейіс (Бағай).

Бөкен – Досмағамбет (Алдаберген, Төлеукен, Амангелді, Әбігер, Амантай), Төлеш (Сапар).

Бағай – Сағынтай (Қуат).

Амангелді – Қанат.

Еменәлі – Иман (Әбіл, Қабыл).

Наманай – Смағұл, Ахмет, Ермек.

Сырымбай – Базарбай (Қасмағамбет), Қонабай (Дәнібай, Қапу).

Қасмағамбет – Мәжит (Әлиакпар, Мырзағи), Хамит, Сәбит, Қадырғали (Қарсақбай, Қамыш).

Қапу – Мансұр, Болат.

Байтемір – Қуанған (Төкіш, Бекіш), Боктықөт (Жамшит, Амангелді), Шақабай.

Төкіш – Шаһмұрат (Фархад, Гүлнара, Сәкен).

Фархад – Шаймерден, Жәмшит, Мәлика.

Сайдалы – Қапабай (Жұмабек), Шәкен.

Жұмабек – Серік.

Өстемір – (т).

Туатай – Шорағасы (Мұса), Күленбай (Жанғұтты, Шүленбай), Күзенбай (Аулабай), Тілеуімбет (Баянды, Бежіген, Ораз, Сәттібай), Танша (Балапан, Ескене).

Мұса – Тілеу (Шаркен, Қорабай, Арын).

Қорабай – Дайыр.

Шүленбай – Байтілеу, Жантілеу, Бектілеу.

Аулабай – Әбдірей (Тұрсынбай, Жүрсінбай), Сыздық (Мұқан), Әбілғазы, Арынғазы, Жұмаділда (Балташ), Қали (Жұмабек, Қайыр).

Тұрсынбай – Атымтай.

Мұқан – Марат, Болат, Жанат.

Балташ – Төлеубай, Қазыбек, Мұрат, Санат.

Қайыр – Төлепберген, Бүркіт, Бөгенбай, Дәуіт.

Баянды – Әбікей (Әбіл, Омар, Садык), Зәклей (Зәкірия).

Әбіл – Күләй, Әбдірахман (Ойрат), Ыбырайым (Қинаят, Мейрам).

Ойрат – Қайрат, Ермек.

Қинаят – Әділ (Әмир), Ыбырайым (Эльмира).

Омар – Көкіжан, Қанапыш (Қаби, Айтбек, Ертай), Қамзе.

Садык – Сағадат (Ертарғын, Сұңқар), Бағадат (Марат), Еңбек (Қанат, Жанат), Егіс (Бейбіт), Серік (Асқар).

Дерек. Садықұлы Сағадат (1930 ж.) – 1959 жылы Ташкент теміржол институтын бітірген. 1959 жылдан Екібастұз қаласында көмір өнеркәсібінде қызмет істеді. Екібастұз көмір комбинатында коммунистік партия комитетінің хатшысы болды. «Құрмет Белгісі» орденімен марапатталған. 2004 жылы Павлодарда шыққан «Екібастұз әуендері» атты өлеңдер жинағының авторы.

Бежіген – Байділда (Мұқан, Жолдасбек), Жиенбай (Оспан, Омар, Мәдікен), Әубәкір (Тапал, Жанәлі), Ыбырай (Қани).

Мұқан – Жандарбек (Мұрат).

Мұрат – Мұхтар, Асқар, Сәттар, Бейбіт.

Жолдасбек – Бұқарбек (Марат, Болат, Дәурен, Бауыржан, Қайдар), Мұқашбек, Тұрғанбек (Нариман, Руслан, Думан, Рүстем, Дикан), Тұрлыбек (Дастан, Қаныш).

Марат Бұқарбекұлы – Қайсар.

Тапал – Өмір (Қанат, Қайрат, Жұмат).

Қани – Серік (Елдар), Баянды (Дәурен), Айтбай (Елдос).

Ораз – Әкім (Қылаң, Кәріжан, Әуке, Смағұл, Қасым), Сұлеймен (Қали, Қазали, Тәрмәзи).

Қылаң – Зейнолла (Тұрсын).

Кәріжан – Төлен (Мүбәрак, Шәрәпиден, Мейрам).

Мүбәрак – Кәрітай, Кәрібай, Дәрібай.

Сәттібай – Сым, Шәйнек (Құлахмет).

Балапан – Айтмағамбет (Бәйкен).

Ескене – Жакия (Қайырбек), Мүкия, Мәтек (Макан).

Құладың – Есенбай (Қарашолақ, Жұмбақ, Отыншы, Райымбек, Құтпанбай).

Қарашолақ – Бұқпа (Бекіш).

Бекіш – Гапу.

Жұмбақ – Әбілда (Шилібай), Төлеубай (Балпан).

Отыншы – Оспан (Төлеу).

Төлеу – Егінбай (Қайырбай).

Райымбек, Құтпанбай – (т),

Шектібай – Шәуен (Көбелтай, Имантай, Мырзатай, Алпыс, Ыбырай, Қуанбай), Шүкей (Құлымбет), Кемелтай, Аңдамас, Избасты (т).

Дерек. Таластың немересі Шектібай бай кісі болған. Ал оның немересі Имантай өткір тілді суырып салма акын болыпты. Мәшһүр Жүсіптің шығармалар жинағында «Төлеген мен Имантай тәжікелесуі» деген екі шумақ өлең жолдары бар [95, 178—179].

Көбелтай – Сәрсенбай (Оралбек, Қожабек), Бейсенбай. Оралбек – Төлеутай.

Мырзатай – Байжан (Әліпбек), Бижан (Боранбек), Әліпбек – Қатырен.

Боранбек – Орал (Қуаныш, Қуантай).

Алпыс – Жанәбіл, Жәмәли (Сатай), Шабдан (Тұрсын).

Сатай – Серік (Темір).

Тұрсын – Сактаған (Алдан), Акан.

Ыбырай – (т).

Қуанбай – Тұңғышбай (Шәкім), Нөгербай (Әбдікәрім, Қалкеш, Кәкім), Жәмін (Ахмаш, Жеңіс, Бакыт).

Әбдікәрім – Қайыргелді (Хайролла), Амангелді (Дархан), Серік (Ерғали), Ермек, Қанат.

Кәкім – Ғинаятолла, Төкенай, Бейбіт.

Ахмаш – Шарапат, Жанат, Талғат.

Жеңіс – Марат, Қайрат.

Бакыт – Саят, Бағдат, Асығат.

Құлымбет – Садақбай (Қамбек, Нұрбек), Көшкінбай (Исабек, Сағынтай, Нұртай), Доскей (Бұқарбек, Ақтай), Шыңкылдақ (Солтан).

Қамбек – Аманжол.

Нұрбек – Елеу (Айбек, Айтбек, Саябек), Қоныс.

Исабек – Қаратай.

Ақтай – Сағат (Қабдолла), Аманжол, Амангелді (Жомарт), Орал (Мұрат, Дулат, Еркебұлан), Күнай (Сағидолла).

Бактыбай – Кеней (Көлұзақ, Жанұзақ, Суырбай).

Көлұзақ – Қали, Әли.

Жанұзақ – Баймұқаш, Әбәу, Әбдірәмән, Әбілқас.

Суырбай – Қазанбай (Қизатай).

Қизатай – Мәгрәш, Серік.

Ұлбөбек – Сармантай (Түлкібай, Жанабай, Бекбатыр, Бекбай, Қарсақбай).

Түлкібай – Қашарбек (Әлдеш, Алдаберген), Базарбек, Тоят (т).

Әлдеш – Сағадат, Серік (Жарбол, Ербол), Нәсіп (Дүйсен).

Жанабай – Әкіл (Орынбай), Төкіш.

Орынбай – Талғат.

Бекбатыр – Жылқыбай (Тұрсын, Жүрсінбай, Тұрсынтай).

Тұрсын – Сүйіндік.

Жүрсінбай – Тұмар, Бабай, Амантай.

Бекбай – (т).

Қарсақбай – Шал (Жұбай).

Дерек. ХІХ ғасырдың аяғында Аккелін болыстығының Талас ұрпақтары мекендеген № 2 әкімшілік ауылда жалпы саны 188 үйден (түтіннен) тұратын 24 шаруашылық ауыл болған, яғни әр ауылға орташа есеппен 7—8 үйден келеді. Осы әкімшілік ауылда 1897 жылы патша үкіметі жүргізген санақтың кейбір деректері 4-кестеде берілген [43].

4-кесте

Аккелін болыстығының № 2 әкімшілік ауылында тұратын Талас ұрпақтарының 1897 жылы жүргізілген санақ негізіндегі деректері [43]. Бұл әкімшілік ауылда жалпы саны 188 үйден тұратын 24 шаруашылық ауыл болған.

Ауылдардың реттік саны	Шаруашылық ауылдардың аксақалдары бойынша аталуы	Шаруашылық ауыл орналасқан жердің атауы	Ауыз су көздерінің атауы
1	Аулабай Күзембайұлы	Қаракұдық	Қаракұдық бұлағы
2	Қамысбай Мұстафаұлы	Аралтөбе	Құдық
3	Ахмет Байбосынұлы	Талпақ құнан	Орта бұлақ
4	Тілеу Мұсаұлы	Обалы	Орта бұлақ
5	Әбікей Баяндыұлы	Барғанкөл бұлақ	Барғанкөл бұлақ
6	Нұрабай Қарқынбайұлы	Ақжол	Бұлақ-құдық
7	Мүкесім Исаұлы	Қызыл түмсық	Құдық
8	Ержан Жарқынбайұлы	Қара бұлақ	Қара бұлақ

9	Аязбай Еділұлы	Жарық	Бұлақ және құдық
10	Бұқпа Қарашолақұлы	Қаражол	Құдық
11	Отыншы Есембайұлы	Қозғанбай	Құдық
12	Жапмақан Жанағұлұлы	Бұланбай	Бұланбай бұлағы
13	Асайын Исаұлы	Бестөбе	Құдық
14	Байжан Кеншінбайұлы	Сарыжол	Қарасу
15	Қызылшал Жамантайұлы	Күпі койған	Күпі койған бұлағы
16	Алпыс Шәуенұлы	Жосалы	Май бұлақ
17	Итқара Елекеайұлы	Дын	Бұлақ және құдық
18	Ахметбек Қасқаралұлы	Қызыл түмсық	Тау бұлақ
19	Оспан Сабалақұлы	Шеткі түмсық	Құдық
20	Аман Әміреұлы	Қаратөбе	Тамды бұлақ
21	Сыздық Зенкеуұлы	Құстас	Құдық
22	Алсай Мейірманұлы	Амантау	Шідерті өзені
23	Тілеуберген Малшыбайұлы	Ақши	Шідерті өзені
24	Сабыр Сәудегерұлы	Байсан	Шідерті өзені

№ 2 әкімшілік ауылда барлығы 1068 адам болған, оның ішінде 554 еркек, 514 әйел.

Осы ауылдағы малдардың жалпы саны: жылқы – 2833 бас; құлын – 456 бас; ірі қара мал – 1945 бас; бұзау – 807 бас; түйе – 127 бас; қой мен қозы – 6642 бас; ешкі мен лақ – 574 бас.

Сонда әр адамға орташа есептегенде 12,5 мал басы келген (13384 : 1068).

Тоқсан – Шүршіт (Бүркіт), Үйсінбай (Бәйтен, Арық, Малай, Жасыбай), Қарамерген (Тұран, Тауасар, Бекжасар).

Бүркіт – Шегір (Бокан, Көлебе, Онай, Шоқай), Қанды (т), Күйік (т), Алтай (т), Қарпық (т), Оңғар (т), Сарпық (т).

Боқан – Жұмат (Бейсенбай, Жайылхан).

Бейсенбай – Лұкпанкәкім (т), Орынбай (т), Серікбай (Ерлан, Ержан), Дүйсекбай (Ардақ, Дархан, Мардан), Жаксылық (Нұрлан), Қоңырбай (т).

Дерек. Серікбай Бейсенбайұлы (1933 ж.) – 1962 жылы Алматыдағы шет тілдер институтының неміс тілі факультетін бітірген; 1962—1973 жж. Баянауыл поселкесіндегі № 2 мектепте неміс тілі пәнінің мұғалімі болып қызмет істеді; 1973—1993 жж. Баянауыл ауданындағы Үшқұлын поселкесі мектебінің директоры болды.

Ерлан – Ермек, Темірлан.

Көлебе – Қасен (т), Макаш (Әбілмәжен, Әбілқас, Әбілда, Әбдіхалық, Көжек, Айтмұхамед, Айдырахмет, Қабиболла, Идеятолла, Шарапат, Жұмажан), Ахметжан (Сара қыз).

Әбілмәжен – Екпінтай (Мейрам, Мерғали, Нұрғали, Ербол), Қазықбай (Талғат, Нұрлан).

Мейрам – Бауыржан, Бақытжан, Біржан.

Мерғали – Руслан.

Нұрғали – Дінмұхамед.

Ербол – Тимур.

Әбілқас – Ермек.

Әбілда – Аманжол (Нұртай, Әнуар), Әлімбай (Фарид, Тимур), Бейсенбек (Айнұрбек).

Нұртай – Ғалымжан, Әлібек.

Әбдіхалық – Ырымбек.

Көжек, Айтмұхамед, Айдырахмет, Қабиболла, Идеятолла – (т).

Шарапат – Шариполла (Тұяқ), Дулат.

Жұмажан – (т).

Оңай – Сәттібай (Төлеубай, Төлепберген), Тұрағасын (Қабыкен).

Төлеубай – Хамитолла (Берік, Еркін, Бейбіт, Ескендір, Мұса, Бақытбек, Балғын).

Берік – Айбек, Нұрбек, Айдын.

Еркін – (т).

Бейбіт – Медет, Мадияр, Максат.

Ескендір – Қуаныш.

Мұса – Есіл, Еділ.

Бақытбек – Әділ, Азамат, Мүсілім.

Балғын – Дархан, Дастан.

Төлепберген – Ескендір.

Дерек. Төлепбергеннің әйелі Екібастұз көмір бассейнін ашқан Қосым Пішенбаевтың қызы.

Қабыкен – Қанапия (Қуаныш, Дәурен, Жасұлан), Қуандық (Аслан, Жасұлан, Марғұлан, Манат, Дулат), Қанат (Нұрбек).

Шоқай – Жұмабек (Шабак, Көлбай, Дүйсенбай), Әбдікәрім (Қозбағар), Әділбек (Дүйсенбек, Қаткен), Кенжебек (Зейнолла, Зейілкабиден, Қайнолла).

Шабак, Көлбай, Дүйсенбай – (т).

Қозыбағар – Кәкен.

Дүйсенбек – Қалибек (Дәуренбек), Назарбек (Тимур), Темірғали (Руслан, Нұрлан, Жандос, Айдос), Теміртай (Дәурен, Дархан), Болат (Теміржан, Әлібек, Руслан).

Зейнолла – (т).

Зейілкабиден – Рафаил (Руслан, Әлішер), Әбдірашит (Азамат), Абдулхамит (т), Әлішер.

Қайнолла – Асқар.

Бәйтен – Жанай (Айдар, Аққұлы, Бекайдар), Орынбай (т), Жаксылық (Темірбек), Жаксыбай (Жетпісбай).

Айдар – Көпжан (Қоқыш, Қайыржан, Шөкен, Орынбасар), Сембек (Қабиден).

Қоқыш – (т).

Қайыржан – Жантемір.

Қабиден – Қанат, Жанат, Төлеш (Ақжол, Айтуған), Аманжол.

Акқұлы – Бейсенбек (т).

Бекайдар – Жекілен (т), Орынбай (Байжиен).

Темірбек – Дәмен.

Жетпісбай – Мұқыш (Дәкен, Рақымбек), Өмірзақ (Қабылбек, Ақылбек, Саябек).

Дәкен – Сәрсенбек, Сайлау (Батырхан), Әкімбек (Руслан).

Қабылбек – Мырзабек (Әділет, Нұрсұлтан).

Ақылбек – Ризабек (Нұрлыбек, Ильяс).

Саябек – (т).

Арық – Балаулы (Бердалы, Бердібай), Елеулі (Есмағамбет, Баймағамбет), Шолақ (Олжатай).

Бердалы – Машрап (Бейсенбек, Солтанбек, Әшірбек, Айтбек).

Бердібай – (т).

Есмағамбет – Мұқыш (Теміртай), Хамит.

Баймағамбет – Әлжапар (т), Бейжапар (т).

Олжатай – Оразғали, Серік.

Малай – Тілеш (Көшербай, Кекербай, Үлгібай, Бөбекбай), Қобан (Төлеубай, Аязбай), Такырбас (т).

Бөбекбай – Көшкінбай.

Төлеубай – Байдүйсен, Оразбай.

Жасыбай – Жауар (Құлмағамбет), Тәтігөт (Бексары, Тишымбай, Бәйеш, Кеңсары).

Құлмағамбет – Кәрішал (Жұмабек, Байжұман, Бекжұман, Тоқжұман, Жәңтік, Жүніс), Байшал (Соңқожа, Кенжеқожа, Көпейқожа, Сәрсенқожа, Ержан), Жекен, Бұршақбай (Кенже), Қатыкбай (т).

Жұмабек – Айтмағамбет (т).

Байжұман – Сламбек (Қайырбек), Тоғамбек (Дулат, Мақбаш), Тұрсын (т), Шашкен (т).

Қайырбек – Берік, Серік.

Дулат – Сәдуақас.

Бекжұман – Айтмақан, Бекмақан (Орынбасар), Рахмет, Несіпбек (Рамазан).

Тоқжұман – Елубек (Ерболат, Темірболат, Айшық).

Темірболат – Ермек.

Жәңгіл – Мақантай (Төлеш, Балташ, Көкеш), Қанапия (Болат), Анапия (Зейнеп), Жүніс (т).

Балташ – Дархан.

Жүніс – Кәрімтай (Боранбай), Жолдыөзек (т).

Сонқожа – Жиенбек (Шыңғыс, Бертис, Совет), Бердібек (Жакан), Боранбек (Ертарғын, Аргын), Олжабек (Ерсайын, Ерқасым, Есей), Қаныш.

Шыңғыс – Елбол, Ербол (Шыңғыс).

Бертис – Жанат, Болат.

Совет – Аманжол (Бексұлтан), Ерлан.

Жакан – Мейрамбек, Асылбек.

Ертарғын – Мәлғаждар.

Аргын – Асқар.

Ерсайын – Есей, Әспет.

Ерқасым – Ермек, Әлібек, Нұрбек. Кенжеқожа, Көпейқожа – (т).

Сәрсенқожа – Тұяқбай (Құсайын).

Ержан – (т).

Жекен – Ырысбек (Зекен), Жанабек, Оспанбек.

Кенже – Құдайберген (Ермағамбет, Нұрмағамбет), Нұрғабұл (Қажыкәрім).

Ермағамбет – Бүркіт (т), Мейрам (Иманжүсіп).

Нұрмағамбет – (т).

Қажыкәрім – (т).

Бексары – Желдібай (Рәкіш, Қабылбек, Әкіш, Алтынбек, Әкімбек).

Рәкіш – Бейсенбек (Серікбол, Еркін, Ерболат, Ермек, Болат).

Еркін – Әлібек.

Ерболат – Бекзат.

Қабылбек – Сағидолла, Рымбек (Талғат, Асылхан), Қайрат (Дархан).

Әкіш – Әнет.

Алтынбек – Қабдолла (Марат, Қанат, Қуат).

Марат – Әнет, Мейіркат.

Қанат – Ардақ, Еркін.

Қуат – Берік.

Әкімбек – (т).

Тишымбай – Шораш (Акмәди), Мәди (Берік, Ерік, Баянбек, Қанапия).

Акмәди – (т).

Берік – Айтбек.

Ерік – Әділбек.

Бәйеш – Босжан (т), Қосман (т).

Кенсары – Мағзұм (Балтабай, Әсембай, Әбдіхалық, Олжабек, Шілмұхамед), Ахмет (Боранбай), Досеке (Айткен, Мұқаш), Кенжебай (Ақшиман).

Ақшиман – Серік (Нұрбек, Қуаныш).

Тұран – Бейсенбі (Сүлеймен).

Сүлеймен – Шәмел.

Тауасар – Темірбек (Оразбай).

Дерек. Тауасардың өзі, баласы Темірбек, немересі Оразбай да Баянаула мен Павлодар өңірлеріне белгілі жамбастары жерге тимеген балуандар болған.

Бекжасар – (т).

IV. БЕГІМ ҰРПАҚТАРЫ

Бегім – **Сатылған** (бәйбішеден: Тілеуімбет, егіз туған Жансары мен Таңат; екінші әйелінен: Қоныс, Мәмбет).

Тілеуімбет (лақап аты: Қарақалпақ) – Қошқарбай (Тастен, Дулат), Қожамқұл (Тұяқ).

Тастен – Сәкі (Доғалақ, Тоғайбай, Жиенбай), Бектеміс (Бактыбай), Қарашолақ (Шабан, Өстемір), Құлтай (Ақпанбет, Токтанбет).

Дерек. Тастен – бұл атаны қазіргі күндері Шымкент қаласында өмір сүріп жатқан ұрпақтары «Тастанберді» деп атайды.

Доғалақ – Бозтай (Машрап, Шоқыл), Бозшалақ, Құтбек (Газиз, Сайтым), Қыдырбай, Қыдырбек, Латып.

Машрап – Шаймұрат.

Шоқыл – Жанат, Толеш.

Газиз – Серік, Мейрам, Бейбіт (Қанат, Олжас).

Қанат – Мират, Арлан.

Олжас – Самир.

Сайтым – Жомарт.

Тоғайбай – Мықай (Мәйміш, Нұрмағанбет), Ысқақ (Азмағанбет, Мұқан, Қырықбес).

Нұрмағанбет – Қани (Сәбит), Қамыт.

Сәбит – Самат (Сатылған, Сафуан), Мұрат (Дамир, Расул), Асхат (Айдын Ислам), Бекзат (Диас), Талғат, Дулат, Думан.

Самат – Сатылған, Сафуан.

Мұрат – Дамир, Расул.

Асхат – Айдын, Ислам.

Бекзат – Диас.

Мұқан – Зайт (Серік, Берік, Құдайберген).

Серік – Ерлан.

Құдайберген – Ердәулет.

Жиенбай – Сүлеймен (Әбілда), Нұрпейіс (Қасым).

Әбілда – Кәрібай (Темірболат, Қайрат, Қанат), Дәрібай (т).

Қасым – Серік.

Қанат – Әлібек.

Бақтыбай – Жұман (Сануар, Боранбай, Бапык).

Боранбай – Рауанда (Ораз, Зейнолла, Зада, Қалкен), Мекетай (Бекмұрат, Серік, Нұрлан), Әбілхакім (Қалимардан), Қабыл (Сайран, Дәурен, Дәуір, Тұрсын, Серік).

Ораз – Әсет.

Зейнолла – Нұралы, Нұркен, Ертай, Рысжан.

Қалкен – Берік, Жәніс, Нұрым.

Бекмұрат – Тимур.

Серік – Нұрбек, Мейірбек.

Нұрлан – Арыстан, Азамат.

Дерек. Бектеміс тегі Боранбаев Қабыл (1915—1978 жж.) – ақын, Қазақстан жазушылар одағының мүшесі, Ұлы Отан соғысына қатысқан (1943—1946 жж.).

Дулат – Тойғұлы (Досым, Тосқауыл), Жанғұлы (Үдербай, Шыдырбай), Есбай (Мақыш, Ахмет), Көзімбай (Жұмабек).

Досым – Қонысбай (Азаншы, Бердібек, Майқұт, Қырықбай).

Азаншы – Құрмантай.

Қырықбай – Таласбай (Жауынбай, Нұрбай, Қоқыш), Серғазы (Ермекбай).

Жауынбай – Сағынтай.

Ермекбай – Төлеутай, Төлеубай, Қуатай.

Тосқауыл – Үмбет (Бекен).

Шыдырбай – Нұрқан (Ақмағанбет), Шұқыл.

Жұмабек – Темірғали, Нұралы, Рақыш.

Тұяқ – Баубек (Тілеген), Мендікүл (Қабыл).

Тілеген – Сағын (Жанәлі, Әлі, Нығман), Бұсырман (Әмірәлі, Тәкі, Қотыраш, Қожан).

Жанәлі (лақап аты – Жабағы) – Хамит (Уызбай, Арын, Бағдат, Күләй қыз), Сәбит (Рақышбай), Рақымжан (Халел), Рақыш, Мұса (Әбілқас, Әзім), Мұсайып (т).

Уызбай – Шураз (Ерлан, Нұрлан), Берікбол (Айдар), Бекбол (Ғалым, Нұрлан).

Арын – Беріктас (Төлеу, Ілияс, Сәкен, Естай), Бауыржан (Бейімбет).

Бағдат – Берік, Серік, Амангелді, Сапар, Қанағат.

Күләй қыз – Дүйсен.

Дерек. Күләйдің баласы Дүйсен Қорабайұлы Қасейінов – Алматы консерваториясының бұрынғы ректоры, қазір ТМД-ндағы мәдени-гуманитарлық ынтымақтастық мәселелері жөніндегі Қазақстан Республикасының арнайы өкілі, бүгінде Анкарадағы Халықаралық Түрксойдың Бас хатшысы.

Әбілқас – Бектұр (Асқар), Қазбек, Шыңғыс, Ниязбек, Темірбек.

Асқар – Әлихан.

Әзім – Дәулет.

Әлі – Мұхамеджан (Оразбек), Нұрғали (Ысқақ), Мерғали (Смағұл, Бақыт, Армия, Мәуия).

Ысқақ – Мұхамедәмін, Дінмұхамед (Айым, Айжан), Әмін (Айдын, Дәурен).

Айдын – Темірлан.

Смағұл – Талғат (Ардақ, Ринат), Амантай (Айдос), Бекболат (Нұрдос).

Ардақ – Ришат.

Ринат – Рустам.

Бақыт – Тасболат (Нұрболат), Қайыр (Мұхамедәлі), Ғани (Ербол, Ерасыл), Нұрлан.

Армия – Есболат (Әбіл), Дүйсен (Дидар, Ғазиз, Ғизат), Бейбіт (Мұрагер).

Мәуия – Жасұлан, Аян.

Дерек. Армияұлы Дүйсен – Сұлтанмахмұт Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетін тамамдаған, Екібастұздағы № 1 жылу электр станциясында инженер-проектировщик болып қызмет істеген, қазіргі кезде Украинадағы Днепропетровск қаласының жылу электр станциясының бас директоры.

Нығман – Пазыл (Ыдырыс), Баязит (т).

Әмірәлі – Әубәкір, Жанбәкір (Ақан, Қадыр), Әбутүсіп (т), Омар (т).

Қадыр – Арғын, Тарғын.

Қотыраш – Ықылас (Қасым, Қасен, Құсайын, Кәркен).

Құсайын – Қанат (Қасым, Ахмет, Рахмет, Әшім).

Кәркен – Асанбат.

Қожан – Ахмет (Сәдуақас, Дүкен, Теміртас), Әшім, Рахмет (Тельман).

Қабыл – Исабек (Байжүке, Қозғанбай, Нөгербек), Аяз (Досмағанбет, Есмағанбет), Құйқабай (Жұмакелді).

Есмағанбет – Тұрсынбай.

Жұмакелді – Қасен, Боранбай (Сабыр, Ырысбек, Ақыл), Қимаш (Асан, Үсен, Есенаман).

Асан – Азамат, Бекзат.

Есенаман – Алмас, Нұртас.

Шабан – Бейсен (Назарбек, Махан, Жүсіп, Нәшен, Наршагүл, Анаркүл, Әшіркүл), Оразбек (Жұбай, Тұрысбай, Омар, Алмакүл), Оразбай (Дүйсен), Ниязбек қажы (Әшірбек, Ділдәкүл).

Дерек. Ниязбек атамыз қажылыққа екі рет барған.

Өстемір – Аманжол, Өмірзақ (Сымайыл).

Назарбек – Нысан (Әбділда, Тәжібай, Қарлыбай, Молдабай), Полат (Әділбай, Әзімбай, Манатай, Аманбай), Асан, Өсемкүл, Зәуре.

Тәжібай – Қанат (Жомарт, Дархан), Талап (Дарын, Айдын), Бақыт (Бекзат, Айқын), Ұланбек (Алихан), Мейіржан, Бибайша, Гүлмира.

Қарлыбай – Ордабай (Нүртілеу), Абай.
Молдабай – Айбол, Айсұлтан, Ғасыржан.

Әділбай – Нұрдаулет.

Өзімбай – Ердәулет, Бақдәулет.

Манатай – Жандос.

Аманбай – Айдос.

Махан – Тәжі (Дүйсен, Меңлібай).

Дүйсен – Медет (Ернар), Бағдат (Ернұр).

Меңлібай – Мақсат, Мұрат.

Жүсіп – Пернехан (Қаныбек, Бақытжан, Қанат, Самат),
Лесхан (Наурыз), Қалдыбек (Абылайхан).

Қаныбек – Ыдырыс.

Жұбай – Әубәкір (Нұрлан, Марат, Бакыт), Оспан.

Нұрлан (Төрехан) – Алмас.

Марат – Тоқтар, Олжас, Жарас.

Бақыт – Ибрагим, Елжас.

Тұрысбай – Уәлихан, Жанайдар (Ермек), Құлайдар
(Серік).

Ермек – Нұрасыл.

Омар – Әлайдар (Жандос), Бегайдар (Асқар, Бакытжан,
Қалдыбек), Мінайдар (Элдар, Азамат), Айдар (Бағдат, Бағлан),
Сұлтан (Бейбіт, Еркебұлан), Ерлан.

Асқар – Алихан.

Бағлан – Қыдыр, Нұрқанат.

Әшірбек – Қойшыбай (Серік, Дәулет, Саят, Жанар),
Зүбайра, Марияш.

Серік – Диана, Ерасыл, Асия.

Жанар – Азамат, Айгере.

Дерек. Әшірбекұлы Қойшыбайдың анасы Молдағұлқызы Жүзімкүл, 1914 жылы туған, сегіз ағайынды, оның ішінде бір ағасы болған, Ақболат ұрпағынан.

Жансары – Елібай (Есберлі, Есей, Көбек), Оразбай (Деріпсалы, Айдар), Байтуған (Жанабай, Дос, Сабак), Жайтуған (т).

Дерек. Жансары және оның балаларының қоныстары Баянауыл болыстығына қарасты «Жаппалак» деген жер.

Есберлі – Нұрахмет хазірет, Әшірбек, Тілеукеш.

Ессей – Басбай (Айдабол, Күлкібай), Татбай, Қайырбай, Балапан.

Айдабол – Елеусіз (Смағұл, Рақым), Алпыс (Әубәкір).

Әубәкір – Жақан, Әбілғазы (Хамза, Қабыкен), Әушахман (Аманжол, Мүбәрак, Аймағанбет, Әбдірахман, Әкімбек), Құлқожа (Қанат, Қазбек, Қанатбек).

Хамза – Бакыт (Қаныш), Бағдат (Дінмұхамед). Қабыкен – Қайдар (Хамза), Сұлтанмахмұт (Әуез).

Аманжол – Серік, Бағдат, Ілияс, Руслан.

Мүбәрак – Бейбіт.

Аймағанбет – Арман (Токтар), Әлібек.

Көбек – Қызылтау (Қондыбай), Малтабар (Әлім, Мұқыш, Бейсенбек).

Қондыбай – Ысқақ, Ташмағанбет (Бопи, Бейсен, Бүркітбай), Тілеукеш (Түсіп).

Дерек. Ағайынды Бопи, Бейсен молдалар (Ташмағанбет ұлдары) Елібай атасынан Нұрахмет хазіреттің медресесінде оқыған [87, 3].

Бопи – Мұхамедсадық (Абылай, Серік).

Серік – Тимур.

Бейсен – Рәпіш.

Бүркітбай – Қабыш (Серік, Берік, Руслан).

Түсіп – Жәлел.

Деріпсалы – Олжабай (Қанаш, Танаш), Қойбас би (Ырымжан, Итбас би), Ашылған (Елші), Исабек (Мейірман, Молдабай, Балқыбай).

Қанаш – Балиха (Қадырбай, Досжан), Бәден (Орақбай), Бәкей (Жүкен, Тыйышбай, Мизамбай, Ақтанбай, Бейсенбай).

Досжан – Сағат, Мұхамеджан, Сайлау, Нұртас, Жантас.

Орақбай – Мұхамед, Қанапия.

Тыйышбай – Қабдығалым, Қабылда.

Мизембай – Тезекбай (Ырыскұл, Елеусіз, Аятолла, Бакыт).

Ақтанбай – Жүсіп (т), Жұмакелді (Есенкелді, Нәсіпбек, Асылбек, Әсембек, Саябек), Қайыркелді, Төлеутай, Сайлаубай.

Есенкелді – Дінмұхамед, Олжас, Бекжан.

Әсембек – Жарас, Алмас.

Саябек – Нұржан.

Бейсенбай – Мақаш.

Танаш – Садық (Ыбырай, Нығмет).

Дерек. Садық молда Танашұлы Түркістандағы Қарнак медресесінде және Троицкі қаласында Зейнолла хазіреттің медресесінде оқыған. Баянаула болыстығында болыс Бекжан Жортағұлұлының және дәулетті адамдардың балаларына діни дәріс берген. Қоянды жәрмеңкесінде қаракесек Баймұрын атасынан шыққан саудагер Ақайдың Қасеніне жолығып, екеуара келісіп, Қасен байдың ауылы Ақайдың Қызылшілігінде медресе ұстаған. Қасен байдың қыздарын және ағасы Мет қажының балаларын, жиені Алаштың ардақты азаматы Жақын Ақпаевтарды оқытқан [87, 3].

Ыбырай – Нығман (Ерканат).

Дерек. Ыбырай молда Садықұлы Троицк қаласында Жамалиден хазіреттен дәріс алған. Елде ол кісіні «Бағай» деп атаған [87, 3].

Нығмет – Мағаз (Бораш, Қали, Ардак, Марат), Мүбәрак (Ерболат, Нұрболат), Ерсін, Қуаныш (Арслан, Медет), Мейрам, Хайролла (Мадияр, Данияр, Әнуар).

Ырымжан – Серік (Аманжол), Дүйсенбек.

Аманжол – Қазбек (Әлібек), Нұрбек (Әділбек).

Мейірман – Ермағанбет (Құлжан).

Құлжан – Алтыбай (Жамантік).

Молдабай – Қадыр, Нәдір.

Балқыбай – Қоқымбай.

Айдар – Жабык (Байбосын, Жарбол молда, Арын).

Байбосын – Мейман.

Жарбол молда – Мәмәлия, Рахат, Оралбек.

Арын – Бақтыбай.

Жанабай – Шалғынбай (т), Бұрал (Дауылбай, Сенбі, Ескене, Тыңдамас, Шегенбай, Ауғанбай), Жанбол (Қаратал, Берден, Наурызбай, Құлбол), Байқасқа (Үкібай, Бұтабай, Амантай, Жолдыбай).

Сенбі – Садық (Әбдіразак), Мағзұм.

Әбдіразак – Қыдырбай (Марат, Жанат), Максұт, Еркнат.

Марат – Дінмұхаммед.

Ескене – Қонақбай (Түсіпбай, Түсіпбек, Жакыпбек).

Түсіпбек – Бектас.

Түсіпбай – Балтабай, Балғабай (Ержан, Болат, Нұржан, Біржан, Тәттімбет), Меруерт қыз.

Балтабай – Наталья.

Тәттімбет – Нұржігіт, Заңғар.

Ержан – Дарын.

Болат – Дархан, Дәурен.

Нұржан – Бекжігіт.

Дерек. Боранбай Түсіпбайұлы (1921—2001 жж.) Баянауыл ауданының № 1 ауылында туып, өзі тұрған Кисловодск қаласында қайтыс болған.

Қызыл Армия қатарына Балтабай 1941 жылы алынған. 1941—1944 жылдары Оңтүстік – Орал әскери округінде әскери авиациялық механиктер мектебінде курсант; 1942—1943 жылдары Абакан қаласында авиация эскадрильясының курсанты; 1943—1944 жылдары Новосибирск әскери-авиациялық ұшқыштар мектебінде оқыды.

Балтабай Түсіпбаев соғысқа 1944 жылғы маусымда кіреді. Осы уақыттан 1946 жылғы қарашаға дейін Балтық бойы, Белоруссия, Орталық майдандарында ұшқыш, 12-ші авиациялық транспорттық бомбалаушы дивизия 338-ші жеке транспорттық авиация полкінің корабль командирі болады.

Ұлы Отан соғысындағы ерліктері үшін 3 бірдей «Қызыл Жұлдыз» орденімен марапатталған.

Балтабай Түсіпбаевқа РФ Президенті В. Путиннің 2000 жылғы 27 сәуірдегі № 1 жарлығымен подполковник шені берілді.

Меруерт Түсіпбайқызы (1971 ж.) – Қазақстанның белгілі әншісі (Алматыда тұрады).

Шегенбай – Райымбек, Тілеулес (Досмағанбет, Ешмағанбет, Айтмағанбет), Ыбырай (Есжан, Елемес).

Ешмағанбет – Қанат.

Айтмағанбет – Еңбек (Ерболат, Мереке, Бекболат, Азамат), Мейрам (Жасұлан, Нұрбұлан), Нұрбек (Ерғалы).

Қаратал – Жаналақ (Найзатас), Тастанбек халфе (Нұрмағанбет, Бектұр, Есмағанбет, Бекмағанбет), Жәкіш (т).

Нұрмағанбет – Рақымберген (Қайыржан, Бегімбай), Ақберген (т).

Бегімбай – Ерлан, Нұрлан, Нұржан, Біржан.

Бектұр – Әбілдақыр (Аманкелді), Әбсамат (Серік), Әбілмәжит.

Есмағанбет – Қабылда (Бағдат, Нұржан), Қаби (Лұкпан).

Наурызбай – Құлынтай, Ошаған, Қашаған (Назым, Қасым).

Дерек. Қасым Қашағанұлы (1898—1972 жж.) 1912—1926 жж. Қарағанды мен Екібастұз шахталарында және Риддер руднигінде жұмысшы болды. 1931—1932 жж. ол Баянауыл ауданында ішкі істер бөлімінің бастығы қызметін атқарды. Содан кейін Семізбұғы руднигі бастығының орынбасары, Баянауыл ауданы жұмысшы-шаруа инспекциясының төрағасы, Төртқол колхозының төрағасы қызметтерін атқарды. Қасым Қашағанов туралы толық деректер Екібастұз қалалық тарихи-өлкетану мұражайында жинақталған. Қасым атаның қысқаша өмірбаяны мен суреті 2003, 2005 жылдары Павлодар мен Алматыда басылып шыққан «Экибастуз. Энциклопедия» атты кітаптарда да берілген.

Назым – Қабду.

Қасым – Майрат (Нұржас, Нұртас), Зейнолла (Максұт, Сайлау, Булат, Мәлс, Мүслим), Өскемен (Ардақ, Алмас).

Сайлау – Төлеген (Данияр, Мадияр), Азамат.

Булат – Аль-Мансур, Дінмұхаммед.

Мүслим – Ерғалы, Темірлан. Алмас – Хакназар, Ержан.

Құлбол – Әділбай (Сейітказы, Сейітжапар, Әбдіхалық).

Әбдіхалық – Қасен, Құсайын, Мұқаметжан, Сартай, Ақаш.

Үкібай – Балтабек (Әлке, Дайрабай, Бұқан).

Әлке – Базыл (Құсайын, Әсен).

Құсайын – Сыздық (Қанат, Жанат), Иззат, Серік, Асылзат.

Дерек. Құсайынұлы Сыздық (1927—2007 жж.) Баянауыл поселкесінде дүниеге келген, Екібастұз көмір разрездерінің құрылыс объектілерін салған байырғы құрылысшы. Красноярск тау-кен техникумын (1957 ж.) және Томск инженерлік-құрылыс институтын (1969 ж.) бітірген. Еңбек жолын 1941 жылы Баянауыл ауданындағы «Найзатас» руднигіне кен жұмыскері болып бастаған. 1950 жылдан 1988 жылға шейін 38 жыл бойы ұдайымен Екібастұз қаласындағы құрылыс объектілерінде десятник, прораб, учаске бастығы, құрылыс басқармаларының бастығы қызметтерін атқарды. Бірнеше КСРО медалдарымен марапатталған.

Қанат – Дулат.

Жанат – Азамат.

Дайрабай – Махмет (Мұхамедияр, Шаймерден, Әлжапар, Қаныш, Қаратай), Қаткен, Сүлеймен (Қалым, Мұса).

Мұхамедияр – Қайрат (Манарбек), Ойрат, Бақыт, Марат.

Манарбек – Данияр, Мадияр.

Шаймерден – Жәкен (Ермек, Асхат).

Қалым – Әбдірахман, Бұзаубас (Сайлау, Серік, Болат), Түйеші, Атшабар.

Мұса – Әкіш (Нығмет, Қабыкен), Бақыт (Төлеутай, Ертай).

Нығмет – Әбіш, Темір.

Қабыкен – (т).

Бұқап – Қожанбай, Алпыс.

Бұтабай – Бейсенбай, Құттыбай (Тілеубай).

Тілеубай – Әділбек, Жұмабек (Оралбек).

Амантай – Түгелбай (Сағындық), Жаңбыршы (Отарбай, Меңдіқара).

Сағындық – (т).

Отарбай – Аллаяр (Максұт), Болат, Қанат (Бауыржан, Нұрлан), Серік (Руслан), Берік (Нұрсұлтан), Оралбек (Жұмағұл, Мұрат, Амантай, Марат, Қайрат, Қанағат), Алламжар.

Максұт – Едіге.

Қанағат – Асхат, Азиз.

Меңдіқара – Қостай (Сейсенбай), Қозыбақ, Қосай.

Дос – Көшербай (т), Танаш (т), Өмірбек (т), Қонақбай (т), Қапен (т), Уақбай (т), Көшпес (Қоңырмаз, Балақаз, Иман, Малмақ).

Қоңырмаз – Баркөз, Бабыр (Асаубай, Жакыбай).

Балақаз – Ержан (Әбікей, Адабек), Елшібек (Қаден, Қабылда, Ерен).

Иман – Бүкба (Қабылбек, Ақылбек, Алпыс).

Малмақ – Самар (Сатыбалды, Токсанбай), Самиян (Асылбек, Дәуірбек, Бейсекей).

Сатыбалды – Дұрман (Зәкір), Дұрмат, Нұржан (Серікбай, Зекен, Нұрмұқан), Біржан, Бірлан (Майдан).

Зекен – Ардақ, Айдос.

Нұрмұқан – Сапар, Арман.

Майдан – Қайрат.

Токсанбай – Шөкен, Рақымжан.

Асылбек – Шалабай (Бағдат, Бақыт, Үкібай, Хамит, Айдарбек).

Бакыт – Серік, Жанабай, Жасұлан, Ербол, Кенжебай.
Үкібай – Ерқанат.

Сабак – (т).

Танат – Атанбек (Қарақожа, Қожамберді), Батырбек (Өтеу, Жанкылыш), Тауасар (Қожаберген, Қоске, Қосағалы).

Қарақожа – Бейнеке (Мақаш, Қабылда), Мендеке (Қадыр, Нәдір, Садыр, Сәттібай, Бейсенбай, Қорғанбай, Дүйсенбай, Мергенбай), Тілеке (Дәрі, Түмен, Жомарт, Байкүл, Қисық, Тоғызбай, Өтске, Жантай).

Қадыр – Сопы, Қоқан (Иса, Жылқыбай, Ырысбек, Жұмаш), Шашан, Бұшан, Қоқан (Құжа).

Жылқыбай – Темешбай (Әлжан).

Әлжан – Мырзаахмет (Рәсіл).

Рәсіл – Қанат.

Құжа – Әмет.

Нәдір – Айтбай, Бекбай (Асайын, Құсайын, Күлен, Күстан, Жұмабай), Сейітқұл (Көшербай).

Күлен – Мыңтай (Аяпберген, Аппақ).

Аяпберген – Дүйсенбек (Әдікұмар, Мүсет), Хамзе (Қайкен), Мырзабек, Райымбек.

Қайкен – Қасқырбай, Нақышпан (Жанат, Мұрат), Мадияр (Ерқанат, Ербол, Нұрқанат), Мұхамедғалы (Нұрболат, Нұрбол, Бауыржан), Нұрсапат (Ерболат, Жанболат).

Жанат – Дияр.

Көшербай – Қанаш, Әнбия.

Садыр – Құдияр (Қыпшақбай), Өлеңті (Исабек).

Қыпшақбай – Смағұл (Асқар).

Асқар – Досжан.

Исабек – Мүсатай (Әбу), Кенжебай (Қамыт), Әбікен, Садық, Қысатай.

Сәттібай – Аманбай (Қорғанбай).

Қорғанбай – Ермекбай (Өмірбек, Қуанышбай, Темір, Қасқырбай).

Бейсенбай – Қожабек (Арынғазы, Әбілғазы, Жұматай, Күнтай, Имантай), Тапал (Сыздық).

Арынғазы – Тыйыштықбай.

Күнтай – Есентай.

Дүйсенбай – Түлкібай (Аманкелді).

Мергенбай – (т).

Дәрі – Сегізбай, Жәңгірбай.

Түмен – Мұсылман.

Жомарт – Сатыбай, Жетібай (Күлиса, Айса, Тұбар, Сандыбай).

Сандыбай – Байжан (Доскей, Бейсекей), Байнеке (Ысқақ, Маукыл, Мақаш, Қара).

Доскей – Құжа.

Ысқақ – Әбілда, Көкен, Жұман.

Маукыл – Қабылда.

Мақаш – Әкебай, Тәукен.

Байқұл – Күшікбай (Қылы, Қайыр).

Қылы – Сағындық.

Қисық – Дүменбай, Жалпак, Қабыл, Дүйсен.

Әтеке – Мырзабай (Сүлеймен), Тайжан (Әбдірахман).

Сүлеймен – Ыбырай (Рақым), Сейсен.

Дерек. 2015 жылдың 22 тамызында Баянауланың оңтүстігіндегі Сарт аймағында Сатылғанның бүгінгі ұрпақтары үлкен гранит тасына: «Қаржастан тараған Атанбектің үш баласына: Қожамберді, Қарақожа, Мөр апамызға ешкерткіш ұрпақтарынан» деп жазып, мәңгілік белгі орнатты.

Қожамберді – Бөдес (Токтауыш), Боздақ (Ералы, Көкі), Айдарбек (Тасым, Төленді), Жандарбек (Қайдауыл, Аташ), Балапан (Қанай), Исабай (т), Торғай (Төкібай, Естеміс), Томаш (Шана, Шоғай, Шобай, Келдіаман), Кенжебай (Қарақұл, Сарықұл).

Дерек. Қожамберді ер жүрек, алған бетінен қайтпайтын батыл және барымташыл кісі болған.

Осы кітап авторы әкесінің жездесі – Қожамбердінің бесінші ұрпағы Шорманбайұлы Біржан: «Менің бабам Қожамберді сонау Тарбағатайға дейін барып, сол жақтан елге бір үйір жылқы айдап әкелетін еді», – деген әңгімесін бала кезімде мен де естіген едім.

Бірде «Қожамберді қырық жігітпен Өскенбайдың (Құнанбай қажының әкесі. – С.Ж.) ауылына барымтаға барады. Ол қолға түсіп қалады», – деп жазады Мәшһүр-Жүсіп Көпеев [21, 49]. Осы оқиғаға байланысты Мәшекең «Қожамберді айтты» деген 82 жолдық өлең шығарады [21, 49–51].

Қожамберді туралы ел аузында мынадай да әңгіме бар. Бір жылы оның Желтаудың бауырында жайылып жүрген жылқыларынан бір үйір жылқыны Қазақстан Алтайындағы Қалба жотасы өңірінде тұратын найман тайпасына қарасты Дөрбеуіл әулетінің белді байы Айтымбеттің екі жылқышы жігіттері айдап әкетеді. Жылқыларының қайда кеткенін жорамалдап білген Қожамберді бірнеше жігітке өзі бас болып Айтымбеттің еліне барып, оның біраз жылқысын Желтауға айдап келеді. Мұндай қарымташыл ұрлықты істеген Қожамберді екенін жобалаған Айтымбет қасына анада өзіне Желтаудан жылқыларды ұрлап әкелген Шарық пен Аتكелтір деген құлдықта жүрген екі жігітті алып, ұрланған жылқылардың қарымжысын қайтару мақсатымен жедел Баянаулаға аттанады. Алайда Желтауға келген Айтымбетті Қожамберді тұтқындап алады. Сонда ол бірнеше күн Қожамбердінің қарамағында жата – жастана жатып, қазақылық әңгімеге келгенде одан қарындасы Мөрді өзіне тоқалдыққа беруді сұрап, оның айтқаны: «Сенен ұрланған бар жылқыны өзіне қайтарайын, ал менен барымталанған жылқылар қалыңмал ретінде сенде қалсын. Бұдан басқа тағы не қалайсың?», – дейді. Сол сәтте Қожамберді ойланып тұрып қалғанда, оның бәйбішесі Бұлбұл Айтымбетке:

«Беретін жылқыларыңа қосып, осында өзіңмен бірге келген Шарықты жеңгетайлыққа бер», – дейді. Осы жерде бәйбішенің «Шарықты жеңгетайлыққа бер» деп не себепті түсіндіре айтсақ, Шарықтың сол кезде Желтауда тұтқындалып жатқанда оның аса жылқы ұстампаздығы, құрығына екі жылқы қабаттанып түссе, Шарықтың тартып қалған күшіне шыдамай, екеуі де мұрттай ұшып, пышаққа ілінетіндігі жайында өзара айтылған сыбыс әңгімелерден Бұлбұл да құлактас керек. Бәйбішенің сұрағанын Айтымбет беруге, ал Қожамберді Мөрді найман еліне ұзатып салуға келісіп, екі жақ пәтуға келеді. Сонда Шарықтың жеңгетай боп кеткенін естіген Аتكелтір Айтымбет пен Қожамбердінің алдарына келіп: «Шарықты берсең, одан мені айырма, қоса бер. Егер айырсаңдар найман, сен де оңбайсың, Қаржас сен де оңбайсың! Екеуіңнің де түбіңе жетемін, бастарыңды мүшімей қоймаймын! – деген соң, Шарыққа қоса Аتكелтірді де беріпті.

Сөйтіп, Мөр найман еліне ұзатылып, Шарық пен Аتكелтір Қожамбердінің қолында қалады. Сосын Қожамберді семіз боз бие сойып, ел жинап той жасайды да, Шарық пен Аتكелтірге асықты жіліктер ұстатып, екеуін өзіне бала етіп алады. Кейін Қожамберді осы екі баласын үйлендіріп, оларға жеке отау құрып беріп, бөлек шығарады.

Аتكелтірден – Жақсылық, одан Үсен батыр, одан Ержан мен Араб батыр, Шарықтан – Бекжан, Мамай деген екі бала туады. Мамайдың баласы Жақып Баянаула өңіріне аты шыққан балуан болады[96, 163]. Ол Шорманұлы Мұса Мырза заманында әрдайым балуандықта бас бәйгені алып және астарқарда Қуандықтың (Мейрам сопының үлкен баласы) бір балуаны Сакқұлақ биге арыз қылып, күрескенде Жақып оны да жығады [104, 179].

1876 жылы Ерейментауда берілген Сағынайдың асында Жақып балуандар сайысына қатысып, бас бәйгені иеленеді. Бұл турасында Ілияс Жансүгіровтың «Құлагер» атты поэма-

сының «Балуан бәйге» және «Күрес» деген тарауларында сөз болған. Жақып балуан – Қожамберді қолында болған Шарықтың ұрпағы. Мысалы, осы поэмада мынадай өлең жолдары бар:

«Асына Абак, Керей Барған Жақып, Онда да бас бәйгені алған Жақып. Мойынын Қашағанның үзген талай, Дейтұғын Баянауыл Таутан³⁷ Жақып» [77, 107].

Енді Мөр туралы сөз қозғайық. Найман жұртына келін болып түскен Мөрдiң екі қабат кезінде күйеуі қайтыс болады. Содан соң жесір қалған Мөр ата-енесінің рұқсатымен төркініне оралады. Еліне келгеннен кейін Мөр босанып, ер бала өмірге келеді. Оның атын Қанғұлы қояды. Осы Қанғұлыдан өсіп-өрбіген ұрпақтар ел ішінде «Дөрбеуіл Қаржас» боп аталып кетеді. Дөрбеуіл Қаржас саналғандардың бірі Наурызбай болатын-ды. Одан Ағымбек, одан Әбіш, Тәуәлі, Оқан туады. Әбіштен – Орал (1940 ж.), Оралдан – Құрышбек, Жанболат.

Осы кітаптың авторы өткен ғасырдың 40—50 жылдары Ағымбек ақсақал мен оның бәйбішесінің (жаңылмасам есімі Тиышбала) дастарханынан талай рет дәм татқан еді. Сол кездерде Ағымбек ақсақал: «Біз де Қаржас ұрпағы боламыз» дейтұғын. Ал Оқан Наурызбаевпен мен 1952—1957 жылдары Алматыда кен-металлургиялық институтта бірге оқыдым. Сонда біздер бір-бірімізді ағайын санап, ағалы-інідей болған едік.

Ағымбек ақсақал дүниеден өтер алдында Павлодар қаласында тұратын туыстарын жинап алып, өздерінің шыққан тегі жайында шындықты оларға түсіндіріп айтып береді де «біздер найман руына жатамыз» деп айтқан екен.

Ендігі бір айтар жайт: жоғарыда сөз болған «Дөрбеуіл Қаржас» ұрпақтарын Қаржастың немересі Телінің Әлімбеті-

³⁷ Таутан – дұрысы «Таңат» болу керек. Себебі былайғы жұрт Шарықты Қожамберді баласы деп санаған. Ал Қожамберді Сатылған баласы Таңаттың немересі болып келеді. Сонда Ілияс Жансүгіров «Таңат» атын «Таутан» деп қате жазып жібергенге үксайды.

нен тарайтын Байболаттың ұрпақтары Қашқынбайұлы Дорбеуілдің ұрпақтарымен шатастыруға болмайды.

Токтауыш – Токтауыл (Жанұзақ), Токтар (Суырәлі, Қыдырәлі), Токтас (Аулабай, Жабағы, Баянбай, Бояубай).

Жанұзақ – Керейбай (Рақымжан, Мақымжан, Әлімжан, Кәрімжан, Жанабай).

Суырәлі – Ыбырай, Сүлеймен, Смайыл, Елубай.

Қыдырәлі – Көпжан, Мұса.

Аулабай – Сарт (Ерліғайып, Нұрлығайып, Боранбай, Несіпбай, Қабылжапар).

Боранбай – Мұхамедәлі (Дулат, Талғат, Марат), Танат (Қаршыға, Қылышбек, Балбек).

Дулат – Теміртас, Айнеке.

Қылышбек – Мирас.

Жабағы – Ахмет (Мәләзір, Шақан, Жақан, Бейсенбек, Сейсенбек, Кенжебек), Рахмет (Есебай), Қасқырбай (т).

Бейсенбек – Мәкан, Мақсұт, Бұдыр, Қайырбек, Қанабек, Қали, Мәпір, Рахмет (Есебай).

Есебай – Ермек (Лаукен, Нәуен, Дүйсен, Бақұстар, Бақтауар, Медет).

Баянбай – Әбдікәрім (Мұрат).

Бояубай – Шайқы, Шаймерден (Мазан, Қалиолла, Зейнолла, Мәшен).

Қалиолла – Уахит (Мұрат, Марат), Совет (Қанат, Қайрат).

Мұрат – Қасен.

Марат – Айдар.

Қанат – Қуат.

Зейнолла – Хамит.

Мәжен – Ақанай (Шақан, Ерлан, Нұрқан).

Ералы – Күшікбай (Құдайберген), Жайлаубай (Тұрсынбек, Райымбек, Солтанбек, Жүсіп), Тілеубай (Қасқабас, Қақыша, Рақымжан), Күзеубай (Алданбек, Молдабек), Ақша (Алдан), Бекше (Ескелді).

Құдайберген – Жүргінбай (Қылыш), Тұрғынбай (Жұмаділ).

Жұмаділ – Мешіт.

Райымбек – Қабас, Иманбек.

Солтанбек – Қимаш (Жайық, Еділ), Жүсіп.

Жайық – Ерлан.

Алданбек – Дүйсен (Зейнолла), Бейсен.

Зейнолла – Жұмағали, Нұрғали, Қосым, Рақымжан, Кәкім.

Ескелді – Төлеубай, Сүлеймен.

Көкі – Олжалы (Амандық, Шорманбай), Құлжалы (Әлімбай, Дүйсенбай), Мырзалы (Шаншарбай).

Амандық – Батырбай (Әлімғазы).

Шорманбай – Ораз (Сламбек, Ырысбек), Әлжан (Жұпар, Кенжекүл), Нәлжан (Айдарахмет), Нүрпейіс (Әликазы, Омар, Бекен), Райыс (Нұртаза, Жанқожа), Бейіс (Оміржан), Біржан (Нұрқожа, Балқожа, Жұмажан, Мұқан, Жұманқожа, Мұқатай, Кәрібай).

Дерек. Шорманбайұлы Біржанның (1875—1954 жж.) әйелі Бибіжан осы кітап авторының атасы Жақсыбайдың тұңғышы. Біржан мен Бибіжанның бейіттері ескі Екібастұз кентінің солтүстік-шығыс жағындағы үйіндінің күнбатыс етегінде.

Сламбек – Жұманияз (Клара қыз), Шәкен (Нұриман, Болат, Жеңіс, Еркін, Мұхтар, Марат), Таубай, Шәріп.

Клара – Серік.

Жеңіс – Мұрат, Нұрлан, Дулат.

Еркін – Қайрат, Талғат, Айдар.

Мұхтар – Азамат (Әлібек, Жәнібек), Дархан (Самат).

Жұпар – Төкен (Жанат), Амантай (Талғат).

Айдарахмет – Ілияш.

Омар – Кәкен (т), Базарбек (Дүзелбай, Ырымболат, Төлеген, Көбен).

Ырымболат – Алмас.

Нұртаза – Бактияр (Бемұрат, Қасен, Абай, Аман), Бакау, Бакыт, Бахит.

Бекмұрат – Руслан, Ренат.

Қасен – Асқат, Радик.

Дерек. Нұртazаның әйелі Нұрила осы кітаптың авторының кіндік шешесі.

Жанқожа – Шаймұрат (Марат, Манап, Болат), Баймұрат (Жолат, Жанабай).

Нұрқожа – Әлдеш (Жанболат, Мұхтар, Асқар, Мұрат, Баянбек, Ғалымбек), Дәмет қыз.

Жанболат – Бауыржан, Мадияр.

Мұхтар – Данияр.

Ғалымбек – Әлішер, Амир.

Дәмет – Нұртай, Сәуле, Әнуар.

Балқожа – Сақым қыз.

Сақым – Клара, Нұрлан, Гүлсім, Ерлан, Күләй, Орынбасар, Ерсайын.

Дерек. Балқожаның әйелі Орынтай осы кітаптың авторының атасы Жаксыбайдың екінші қызы.

Жұмажан – Ырымтай (Асылбек, Нұрлыбек), Ырымболат (Асылзат).

Мұқан – Ырымбай (Нұртуған, Нұртас).

Нұртас – Арман, Абай.

Мұкатай – (т).

Дерек. Біржанұлы Мұкатай үйленбеген, Ұлы Отан соғысы жылдары Павлодар атқару комитетінің қалалық статистикалық бөлімінің бастығы болып қызмет істеді.

Кәрібай (1932 ж.) – Темірболат (Мұрат, Рашит).

Дерек. Кәрібай 1957 жылы Алматыда кен-металлургия институтын бітіріп, 1957–1992 жж. Екібастұз қаласындағы № 1 көмір разрезінде кен инженері болып қызмет істеді.

Шаншарбай – Қырымтай (Әлімбай).

Әлімбай – Корнебай (Ырысәлі).

Ырысәлі – Мүрсәлі (Оспан молда, Сыздық, Әубәкір).
 Сыздық – Тұяқ (Мұрат, Қайрат, Зейнолла, Болат, Қанат).
 Әубәкір – Серік (Қайрат), Мұзафар (Зияда), Қизат (Арман).

Тасым – Жанжігіт (Иманбай, Ыскак, Сәрсен), Байжігіт, Жанкабыл.

Сәрсен – Сағымбек.

Төленді – Таласбай, Байкабыл (Түскей, Жиенбек).

Түскей – Ыдырыс (Шағыр, Маркес, Лазарь), Рақым (Мирас), Жақия.

Шағыр – Тілеу (Оразбай), Жәміл (Сазанбай, Жүніс).

Оразбай – Арғын (Бибану қажы, Амантай), Қали.

Амантай – Серік (Айбар), Берік (Ләдір), Ерік (Нәби), Ерлан, Қабі, Талғат (Мирас).

Сазанбай – Қасқырбай (Есболат, Тасболат), Қарсақбай (Қасен, Сәбит, Бүркіт).

Тасболат – Серік, Марат, Жанат.

Жүніс – Асан (Жәңгір, Айтбай).

Жәңгір – Ермек.

Айтбай – Серік, Марат.

Маркес – Шарық (Мәсіғұт).

Мәсіғұт – Әбілхан, Жақып.

Жиенбек – Әбушахман, Тезекбай, Етекбай, Тоғымбет (Сәлкен, Өміртай).

Қайдауыл – Еламан, Жоламан (Нұрабай, Смағұл, Сымайыл, Әбілғазы), Жұртаман (Нұрмағанбет, Ержан, Нұрпейіс, Құлтыбай, Есмағанбет, Домағанбет).

Нұрабай – Әбдіш (Қабыкен).

Әбілғазы – Нәжмиден, Шамшиден.

Нұрмағанбет – Жанпейіс, Уайып (Сейітхан).

Сейітхан – Жұмакелді, Серік.

Ержан – Ыдырыс, Жұмабек (Зейнебай, Өмір, Әкбар), Қабылбек (Білал, Әубәкір, Жеңіс), Байкенже (Байсері), Әлкенже (Құрмет, Мейрам, Төлеген).

Дерек. Зейнебай Жұмабекұлы Ержанов 1945—1965 жж. Аламатыда Қазақ КСР-нің Бас прокуратурасында прокурор болып қызмет істеді.

Зейнебай – Сәулет (Арман), Еркін.

Өмір – Мұрат.

Әкбар – Ермек.

Біләл – Еркін, Төлеген.

Жеңіс – Қуаныш, Марат.

Байсері – Айнат, Жанат.

Құрмет – Қанат, Жанболат, Мұхтар, Айбек.

Нұрпейіс – Базарбек (Төлеутай), Несіпбек (Қайыржан), Дүйсенбек (т).

Төлеутай – Қанат, Марат, Төлеш.

Қайыржан – Талғат, Әділет (Даниал).

Есмағанбет – Иманбек (Төлеуғазы, Атажан), Мәшіріп, Мағырып, Тайтөлеу.

Досмағанбет – Сағынбек (Максұт).

Максұт – Медет.

Аташ – Орал (Ілдебай).

Ілдебай – Қасен (Сағидолла, Талап, Амантай).

Сағидолла – Асқар, Айдар, Әсет.

Талап – Жігер (Дәурен), Жомарт (Дастан), Жанат (Әмірхан), Самат.

Амантай – Еркебұлан.

Қанай – Бөкенбай (Тынымбай, Суат), Серікбай.

Суат – Нұрлығайып, Ерліғайып, Боранбай (Өлі, Танат), Кенжебай.

Төкібай – Айтбай.

Естемес – Дәулет, Болат (Құлпақ, Құлманбет, Әлібек, Қарабек).

Құлпақ – Бабасай (Балташ), Қодасбай.

Балташ – Бейсенбай (Мәуке, Айтбай).

Құлманбет – Дүйсекей.

Әлібек – Түкібай.

Шана – Мұстафа (Бейсенбай), Құрманбай (Атығай, Сәмет, Теміржан, Мұқатай, Кәш), Тұрғынбай (Жұмат, Әбіш), Жүргінбай (Әлкен, Қалтай, Шалатай, Мақатай), Нұршекей (Қабира, Сыздық).

Бейсенбай – Досжан (Нұрлан, Нұржан, Нұркен).

Атығай – Имантай, Асатай.

Сәмет – Серік. Әкіш – Қасен.

Жұмат – Рауыпбек, Қасымхан (Болат).

Болат – Сержан.

Дерек. Рауыпбек (1918—1939 жж.) – қазақтан шыққан тұңғыш скрипкашылардың бірі, Мәскеу, Алматы консерваторияларында оқыған. Алғаш рет Алматыда шекті аспаптар квартетін құрған өнерпаз.

Жұматұлы (1925 жт.) Қасымхан – режиссер, драматург, Қазақ КСР-нің еңбек сіңірген әртісі. Ол өткен ғасырдың 50-ші жылдары Шымкент қаласындағы әкесінің атындағы облыстық драма театрының әртісі болып, облыстың сахналық өнерінің дамуына көп үлес қосты. Оның басшылығымен 1968 жылы осы облыстағы Жетісай қаласында музыкалық драма театры құрылды. Бұл театр – Қазақстанда аудандық қалада құрылған жалғыз-ақ театр. Бүгінде Қасымханның құрметіне Шымкенттегі Жұмат Шанин атындағы облыстық драма театрының сыртына мемориалды ескерткіш тақта орнатылған.

Болат – Сержан.

Дерек. Тұрғынбайұлы Әкіш Шанин (1893—1986 жж.) – Қазақ КСР-нің еңбек сіңірген әртісі.

Қалтай – Серік.

Шалатай – Аманкелді (Қуат, Қуан, Қуантай, Қали, Қами, Ғалы, Ғалым, Ғазиз, Ерлан).

Сыздық – Балтабай (Бейбіт, Бекен, Ербол).

Ербол – Нұржан.

Шоғай – Кетікбай (Төлеубай), Мұнтықбай, Шотан, Күшек (Исатай).

Төлеубай – Иса (Бәкен), Шолақ (Алтынбек, Әкімбек), Жайнақ (Әулиеқұл), Мойнақ.

Бәкен – Тасболат, Бекболат (Жұмабай, Жәнібек).

Дерек. Бәкенұлы Бекболат (өткен ғасырдың 80-ші жылдары қайтыс болған) Баянауыл ауданындағы «Бірлік» және Екібастұз ауданындағы «Екібастұз» совхоздарында директор болып қызмет істеді. Баласы Жұмабай Әл-Фараби атаындағы Қазақтың мемлекеттік университетінде, Жапонияда Токио университетінде сабақ бергені белгілі.

Әулиеқұл – Мүсілім.

Исатай – Әбілқайыр, Дәрім.

Шобай – Тана (Дәнке), Толыбай (Думат, Суат, Нұбай, Көпбай).

Дәнке – Назымбек (Әйтіш).

Думат – Шөпбай, Бөшкентай (Төкен, Кенжебек).

Суат – Еңсебай (Төлеген, Қамия қыз, Қоңыр), Үсенбай, Кенжетай (Мәукен).

Дерек. Еңсебайқызы Қамия – ғарышкер Токтар Әубәкіровтың анасы.

Мәукен (шын есімі – Мәуленберген) – Серік (Ардақ, Жұматбек), Берік (Алтынбек, Қаныш, Нариман), Тілеубек.

Алтынбек – Жасұлан, Айхан.

Нұбай – Есжан (Асылтай, Сағынтай), Досжан, Омар, Оспан (Шәкәр), Есімтай.

Асылтай – Болат (Жанат, Саят, Серік, Баянбек), Қанат (Максұт, Қуат, Талғат).

Сағынтай – Сапар (Марат, Манат, Ойрат, Мереке, Самат), Қаби (Бейбіт, Жеңіс, Мәліс), Қайрат (Мұрат, Боранбай, Жанат).

Шәкәр – Қапар (Серік, Айтқазы, Серғазы).

Көпбай – Түсіпбай, Субек, Асылбек (Ермұқан, Қауқай), Жақсыбек.

Ермұқан – Еркебұлан, Ербол.

Қауқай – ұрпақ бар.

Келдіаман – Жұмабай (Әбсалық, Сәрсек, Ырымбек),
Тұрсынбай (т), Торпақ (Сыздық, Әбен, Әлібай).

Сыздық – Мүлтай (Сламбек).

Сламбек – Нәби (Тілектес), Амантай, Есентай (Жұматай).

Әбен – Теміржан, Бейсекей.

Қарақұл – Котібоқ (Аяған, Үйсінбай, Сұраған, Тілеген,
Сүйінбай), Баян (Ержан), Қоян (Сәрсенбек), Онбес (Хамзе,
Төлеу, Итжан), Жәнібек, Әлбазар, Айбол, Байбол.

Аяған – Үйқыбай (Сықым), Қықыбай (Тәуекел, Ырыс-
бек), Сықыбай (т), Алакөз (т), Қожақ (т), Қожахмет (Дүйсен,
Дүйсенбай).

Дүйсен – Қаратай.

Үйсінбай – Лаубай.

Сүйінбай – Тәтті, Сатты, Шәпи, Тыйыштықбай, Оразалы.

Ержан – Ырысқұл, Ырсымбет.

Сарықұл – Тұрдықұл, Бөкбасар, Алпысбай, Байшағыр,
Асаубай, Төлеген (Шоқан, Сәрсенбай, Қоңырат).

Өтеу – Ермек (Туғандық, Қуандық, Сағындық, Еркеб-
ұлан), Келдібек (бәйбішеден: Түйте, Қазі, Жанай; екінші
әйелден: Байтүгел, Дауылбай, Арық), Найзабек (бәйбішеден:
Үкібай, Біті, Балта, Шегір, Амантай; екінші әйелден: Семізбей,
Токбай).

Туғандық – Өмірзақ (Иманбай), Жанұзақ (Аманбай).

Қуандық – Тұрлыбек (Дәулетбек, Рақымбек), Бердібек
(т), Құдайберген (Ыбырай, Райымбек, Ержан, Түсіпбек, Са-
парбек, Нұрлан, Шарапат, Жүсіпбек).

Дәулетбек – Қошмағанбет (Ермек).

Ыбырай – Мақы (Мүбәрак).

Мүбәрак – Мұрат.

Райымбек – Кәрім (Ахметбек), Қайырбек (Шапағат),
Қазиза қыз (әнші).

Дерек. Қуандықұлы Құдайберген (1823—1896 жж.) – болыс, би болған.

Құдайбергенұлы Райымбек Павлодар, Омск қалаларында орысша оқып, сауатын ашқан, би болған.

Шапағат – Нариман.

Ержан – Балабек (Бісмiллә).

Бісмiллә – Тұңғышбек (XX ғасырдың 40-шы жылдарында туған, Алматыда тұрады).

Түсіпбек – Мейрам (Сардар), Сүтжан (Сәлім).

Сардар – Рахманберді.

Сәлім – Ғазиз (Данияр).

Дерек. Құдайбергенұлы Түсіпбек (1863—1933 жж.) Баянауыл станицасында екі жылдық орыс-казак мектебін бітірген. Ол өз заманының саясатын жете түсініп, жасынан әділетті болып, елдің сый-құрметіне бөленген. Әкесі қайтыс болғаннан кейін Ермек, Келдібек, Найзабек ауылдарына болыс болып сайланады. Содан 1917 жылға дейін болыстық қызметті атқарады. Түсіпбек 1897 жылы Баянаула өңірінде профессор Ф.А. Щербинаның басшылығымен жүргізілген жерді пайдалану және мал мен адам есебін алу экспедициясының жұмысына белсене қатысады. Ол болыс болып жүргенде жергілікті халыққа салынатын салық мөлшерін азайту және тиімді пайдалану мәселесін халықтың мүддесіне орай дұрыс шешу үшін Павлодар мен Омск қалаларының басшыларына дейін барған. Ол 1930 жылы әйелі қайтыс болғаннан кейін Алматыда тұратын баласы Сүтжанның қолына барып, сонда дүниеден өтеді.

Сапарбек – Зәр-Ақсия (әнші).

Дерек. Құдайбергенұлы Сапарбек (1867—1945 жж.) – Баянаула өңірінің атакты әншісі. Ол 1932 жылы Алматыда болған Қазақстан өнер шеберлері күндерінде Жамбыл Жабасевпен кездесіп, онымен бірнеше күн бірге болады. Қарт Жамбыл Сапарбек айтқан әндерді сүйсіне тыңдап, оған

ризашылығын білдіреді. Қаныш Сәтбаев қазіргі Алматыдағы Мұхтар Әуезов атындағы академиялық драма театрының Қызылорда қаласында алғаш ашылуына байланысты жазған мақаласында:

«Әміреге (Қашаубасов. – С.Ж.) серік болатын кесек әнші Сапарбек деген бар, Баянауладан соны алдыру керек», – деген еді. Содан кейін Сапарбекті Қызылордаға шақырған кезде Баянаула өңірінде көктемде елдің жайлауға шығар құрметіне әр ауылда ән базары өтіп жатқан кез екен. Сондықтан жергілікті көпшілік жұрт оны Қызылордаға жібермейді [53, 13].

Нұрлан – Сайрам (Қабер), Зейнейғабиден, Сабиян, Ақбөпе қыз.

Дерек. Нұрланқызы Ақбөпе жүзі жылы, өте көрікті, әнші қыз болған. Суырып-салып өлең айтатын халық акыны, әнші-әртіс, жыршы Иса Байзақов Қоянды жәрменкесінде Ақбөпені көріп, оны ұнатқаны сондай, кейін ол өзінің бір поэмасын оның есімімен «Ақбөпе» деп атайды [53, 14].

Шарапат – Әшім (Ғаусыл, Нысап, Әубәкір, Ғосман, Ғалымжан), Шәшім, Қасым (Серік, Акын), Таулық, Идаят.

Дерек. Әшімұлы Нысап (1927 ж.) Харьков қаласында КСРО Мемлекеттік қауіпсіздік комитетінің мектебін бітірген. Содан кейін 1953—1985 жж. Қарағанды облыстық қауіпсіздік комитеті және ішкі істер басқармасында әртүрлі лауазымды қызметтер атқарған. 1985 жылы подполковник шенімен отставкаға шықты. 1999 жылы Қарағанды қаласында «Құдайберген-Шөкең ұрпақтары» деген кітабы шықты.

Ғаусыл – Ғалымжан (Мұса, Иса), Гүлжан.

Нысап – Қуаныш (Руслан, Темір).

Серік – Ақыл, Алмас, Азамат, Жарас.

Жүсіпбек – (т).

Дерек. Құдайбергеннің Сапарбек, Балабек, Қайырбек, Зәр-Ақсия, Сайрам, Ақбөпе, Бәсміллә сияқты әнші ұрпақта-

рын сол замандағы бүкіл Баянаула өңірі әншілерінің тәлім-тәрбиелік ұясы деуге болады.

Еркебұлан – Жантемір қажы (бәйбішесі Ақынбайқызы Ұлбөпеден: Мағауия, Зікірия, Есжан (т), Тақауи; екінші әйелінен Кәкімнен: Жағыпар, Мұзафар, Сыздық (т), Әубәкір (т).

Мағауия – Қызыр (Қинаят).

Дерек. Жантемір қажы (1835—? жж.) – Баянаула өңіріне есімі белгілі, саналы, қолы ашық жомарт адам болған. Мәшһүр-Жүсіп Көпеев оған арнап «Жантемірге» деген 21 шумақ өлең шығарған [27, 135—137]. Сонда мындай өлең жолдары бар:

Өзіне Қыдыр дарып, дуа қонған, Жері жоқ қысы, жазы
мұздап тонған. Ұрысы мен керісі бір тамаша, Халқына ұлы
думан базар болған.

Жантемірұлы Есжан казактың ескі салттарын әжуалап сынайтың шешендік сөздің шебері болған. Ол дастархан басында отырғанда, әр намаз арасында да сыкак көріністерін жасап, әзіл-оспақ сөздерін айтып, жанындағылардың ішексілесін қатырады екен.

Мәуия – Қызыр (Қинаят).

Қинаят – Амантай (Арман), Мұхаметқали (Данияр, Әнуар, Тимур), Қайыркелді.

Данияр – Файызбек.

Зікірия – Қасен, Ғаббас.

Имантақу – Бәйіз, Файзолла, Жанат, Қанат.

Жағыпар – Жихан, Райхан.

Мұзафар – Мүбәрак (Тиыштықбай, Кәрімжан, Орынбай), Мәрә (Төкен, Серік).

Дерек. Қинаятұлы Мұхаметқали Жантеміров (1947 ж.) 1970 жылы Алматыда Қазақ политехникалық институтын бітірді. 1970—1974 жж. Павлодар облысы су шаруашылығы басқармасында гидрогеолог, Павлодар қаласындағы Ильичев аудандық комсомол комитетінің хатшысы қызметтерін

атқарды. 1974—2000 жж. Екібастұз, Павлодар және Алматыда қалалық, облыстық, республикалық қауіпсіздік комитеттерінде басшы қызметтерде болды. 1990 жылдан полковник. Қазіргі кезде республикалық дәрежедегі дербес зейнеткер, Павлодар қаласында тұрады.

Түйте – Бейсен (Ыскак, Жұмабек, Шоже, Олжатай, Тәшім), Сәкей (Жұмақұл, Жұмабай, Жұмат).

Ыскак – Рахмет (Дүйсенбай, Қайырбай, Кенжебай), Бұхарбек, Орынбасар (Ғалымжан).

Дүйсенбай – Қайрат (Қуандық), Мұрат (Нұрлан), Ойрат (Асыл), Қайролла (Рақымжан), Болат (Нұрзада), Кенжебек (Нұрқанат, Нұрдаулет), Жанат (Ержан, Нұржан, Бауыржан).

Дерек. Мұрат Дүйсенбайұлы (1939 ж.) – еңбек ардагері, Алматы мал дәрігерлік институтын бітірген, 1976—1981 жж. Баянауыл ауданындағы бұрынғы «Жаңа жол» совхозының директоры, 1981—1990 жж. Баянауыл аудандық партия комитетінің екінші хатшысы, 1990—1993 жж. Баянауыл аудандық кеңесінің төрағасы, 1993—1998 жж. Баянауыл ауданы әкімінің орынбасары болып қызметтер атқарған.

Нұрлан – Еркебұлан.

Кенжебай – Файзолла, Файыз, Қаби, Әсет.

Жұмабек – Ыдырыс, Сетей. Жұмақұл – Рахмет.

Жұмабай – Нұртай (Зейнекеш, Кәкеш), Мүсәпір. Зейнекеш – Хайролла, Зайролла, Қабажан. Кәкеш – Асхат, Ақан, Аян, Қайыркелді.

Жұмат – Кесентай (Түбелек, Айтан, Әнеш, Мұхамедамин, Бектай, Әнуарбек), Есентай (т), Мәуіш (Жеңіс).

Айтан – Айтбай (Айбек, Берік).

Мұхамедамин – Бекмағанбет (Нұржан, Аманкелді), Батырбек, Нұрлан (Батыржан, Нұрлыбай).

Айтан – Айтбай (Айбек, Берік).

Бектай – Тұрсынбек.

Әнуарбек – Асқар (Әбілбұқар), Айдар (Ақылбек, Асылбек), Ардақ.

Қази (Келдібекұлы) – Лекер (Әмірхан).

Жанай (Келдібекұлы) – Әкебай (Изатбек), Қожагүл (Алақүшек).

Изатбек – Шалғынбай, Оракбай (Ғабдраш, Қапаш, Балға, Ғаббас), Күден (Шолан).

Қапаш – Қуаныш, Қуат, Қанат.

Балға – Айдос.

Шолан – Бейсенбай.

Алақүшек – Елбосын (Мұқаш).

Байтүгел – Ноғайбай (Сыздық, Базарбек, Садық, Әлбазар, Кигізбай, Ізбасты).

Сыздық – Жар (Құтжан, Ахмет, Рапық, Қатай).

Қатай – Айтмұқан (Ырымтай), Мұрат (Марат, Болат), Бауыржан (Женіс), Қайыржан (Нұрсұлтан), Бакытжан (Бактияр), Қанат (Асхат).

Рапық – Қармұқан (Арғын), Талғат.

Базарбек – Жармағанбет (Уахит).

Уахит – Әсет (Наурызбай, Абай), Бауыржан, Батыр. Садық – Жұмакелді.

Әлбазар – Ырысбай (Хамит), Арынтай.

Кигізбай – Қасен, Құсайын, Сәрсенбай, Ахмет.

Ізбасты – Ырымтай (Қайыртай, Теміртай, Мұратбек, Мұрат, Болатбек), Тастемір (Алдаш, Төрехан, Төктай).

Дерек. Ізбастыұлы Ырымтай (1927 ж.) – соғыс және еңбек ардагері, Баянауыл ауданының құрметті азаматы, «Құрмет Белгісі» орденінің иегері.

Қайыртай – Қуаныш, Серік.

Теміртай – Қуаныш, Мұхамед, Бекет.

Дерек. Теміртай Ізбастин – Қазақстан Республикасының Болгариядағы дипломатиялық миссияның басшысы.

Мұратбек – Аманкелді, Ерболат, Нұрбақыт.

Мұрат – Қанат.

Болатбек – Бекболат, Жанболат.

Алдаш – Еркебұлан.

Дауылбай – Ыбырай (Мүсілім), Смағұл (Қайырбек, Арын).

Қайырбек – Қасен, Құсайын, Аманжол.

Арык (Келдібекұлы) – Жақсыбай (Ахмет).

Ахмет – Елемес (Әлібек, Беку, Ерболат, Болат, Талғат, Жанболат, Үсен).

Әлібек – Серікбай.

Беку – Асхат.

Ерболат – Нұрсолтан.

Жанболат – Асан.

Үсен – Несібелі (Жамал, Тұрмыс), Несіп (Алпыс, Кәрібай, Дәрібай).

Кәрібай – Қайролла, Қайыркелді, Болат.

Үкібай би – (Бәйбішесі: Ұлжан Жабыққызы, тоқалы: Күлже Ағлыбетқызы) – Әшкен (Іңкәрбек, Омар, Оспан), Бертис (Болысбек, Мүрсәлім), Әлкен (1835 ж.т.)

Дерек. Үкібай би (1795—1859 жж.) 1833 жылдан өмірінің соңына дейін Сатылған – Алтынторы болыстығын басқарды.

Болысбек – бәйбішеден: Әлтай, Ақтай, Мұсайып, Асылтай, Сәлкен, Нұралы, Қызтай; екінші әйелден: Ахыт.

Бігі – Жарылғап (Төлеубай, Шілдебай), Жайын.

Төлеубай – Ізтілеу (Жәлел, Әбдірахман), Бектұрсын (Оңберген, Бекмағанбет), Түсіп (Керей, Солтан).

Оңберген – Нұрмұқанбет (Жанайдар), Ерлан.

Дерек. Нұрмұқанбет – ІІБ полковнигі.

Бекмағанбет – Берік, Ерік (Зскен).

Керей – Төлепберген, Алдан, Қайыр, Жапар.

Солтан – Мұрат (Камалиден).

Шілдебай – Телтай, Кертай.

Балта – Жылкелді (Шәкір), Орал (Рақым), Уалы (Алдау, Токжұман), Тоқай.

Шәкір – Шәкірат (Мұкатай, Қаратай, Сүйкен).

Мұкатай – Қуантай.

Қаратай – Амантай.

Рақым – Серік. Алдау – Дәулен.

Шегір – бәйбішеден: Айдос (Рақымбаба), Жандос (Қаракожа, Тілеубай), Санат (Шәкітай); екінші әйелден: Өстемір (Ақкісі).

Рақымбаба – Ахмет, Мәді, Нұрпейіс.

Қаракожа – Солтан, Шалаяқ.

Шәкітай – Әмір (Оразбек), Түсіпбай (Ырымбай), Әмірхан (Шөкімбай).

Ырымбай – Төлеген (Абылайхан), Қуат (Әбушахмет), Жағыпар (Нұрбол, Нұрсұлтан, Абай), Қабдығали (Токтар, Мұхтар, Құдайберген), Қабдылқәкім (Талғат, Ернұр), Сапар (Ербол, Дүйсенбай), Ерәділ.

Шөкімбай – Қоқымбай.

Ақкісі – Толыбай.

Амантай – Тасырбай (Омарбек), Тілеубай (Сүлеймен, Алпысбай), Бекен.

Омарбек – Нығман, Бегіман, Нұриман, Алып, Қарыбай, Сәрсекей, Сәрсенбай.

Семізбай – Әбілда (Бектұр), Оспан (Жұмабек), Ыдырыс (Башар).

Бектұр – Омар.

Жұмабек – Бекболат.

Токбай Найзабекұлы – (т).

Жанқылыш (4 әйел алған) – Байсүгір (Жылтыр, Меш, Елексай), Құжантай (Матай), Қылдыбай (Тоғанбай), Қойлыбай (Аязбай), Бектас (Дүпен, Құнан, Асау), Тілеулі (Еркебай), Есенкелді (Жұмабай), Жапалақ (Қаржаубай, Көкек, Мұздыбай, Шолақ), Құжак (Сегізбай), Жанбай (Қонды, Шомбы).

Меш – Байкісі (Әбіл, Кембай, Қасен), Жанкісі (Елубай, Тұрсынбек, Сәрсенбек), Атаман.

Әбіл – Жырыш.

Кембай – Әбіш (Ермек, Ерлан, Ержан).

Дерек. Әбішұлы Ермек Кембаев – Қазақстан Республикасы «Алтын-Алмаз» қоры бастығының бірінші орынбасары.

Ермек – Танат (Азамат), Марат.

Ерлан – Самат.

Ержан – Жанат.

Қасен – Айту (Нұрлан).

Нұрлан – Тимур.

Тұрсынбек – Болат, Тұрғын.

Елексай – Жазыбай, Қазықбай (Қабыкен, Алтынбек).

Қабыкен – Болат, Абылай, Серік.

Матай – Көбей, Манеке, Мұқаш, Тоқтас (Байтемір).

Байтемір – Бөкен, Дөкей.

Тоғанбай – Баймұрын, Қозғанбай, Ниязбай.

Аязбай – Асылтас (Алмас, Бақыт), Бейсенбай (Манаш, Қабек).

Бақыт – Төлеген, Сансызбай.

Манаш – Манарбек, Танабек, Жанат, Қанат, Марс (Ілияс).

Еркебай – Мақар (Рақымжан), Жылқыайдар (Жабай), Жапалак.

Рақымжан – Бақыт (Арман, Есен, Амангелді), Хамит (Роман), Еңбек (Рустем, Руслан), Ерік (Денис, Жеңіс), Болат (Дамир, Диас).

Рустем – Нұрсұлтан.

Жабай – Бейсенбай (Асаубай).

Жұмабай – Бердалы (Қамзетай), Хамит (Науқан, Сайлау, Серік).

Науқан – Серік (Марат, Ерік, Еркін, Қанат), Берік (Тілеген).

Қаржаубай – Семтік (Бақбай, Тапай).

Тапай – Алданыш.

Көкеск – Сатбай (Күзенбай), Болат.

Күзенбай – Мұсабек.

Мұздыбай – Жортығұл (Түсіп, Апас).

Шолақ – Кашаған (Нұрпейіс, Жанбек, Әдікбай, Әйкен).

Жанбек – Әбікен (Әділ, Әсет).

Әдікбай – Бопыш (Қайролла, Зайролла, Сағат, Хабиболла, Сайлау), Аман, Айтан (Аслан, Жасұлан).

Сегізбай – Қарабекіш, Әмірбек (Қабдолла).

Қонды – Тиышты, Шыныбай, Қылышбай, Манабай (Әбжан), Қилыбай, Аяубай, Шибай (Қайып).

Әбжан – Нұрахмет.

Шомбы – Қожақай, Бұжақай (Әлтай, Махмет).

Қожаберген – Есменбет (Науетек, Қабық, Бопи), Байтайлақ (Жабық), Естайлақ (т), Бектұр (Рақым, Хамзе, Әбікен), Шыныбек, Нартайлақ, Тауасар (т), Қызылкұрт (Сары), Сексенбай (Қожабергеннің 80 жасында туған).

Науетек – Төлебай (Тақыр, Барақбай), Шыдырбай (Жұмағұл, Қуантай), Қаскабас (Бейсекей, Нұртай), Кәріпбас (т), Қозғанбай (т).

Жұмағұл – Исхак (Аманкелді, Серік).

Аманкелді – Бауыржан.

Серік – Үстембек.

Қабық – Бөлебай (Әшірбек, Жандарбек, Құндарбек), Шүлембай (Бұқабай, Жұмабек, Нұрмақ), Ырысбай (Ахмет, Әкімбек), Үдербай (т), Бүкі (Көлембай, Көпбай).

Бұқабай – Құлмағанбет (Егеубай, Құнанбай, Дөненбай, Боранбай, Жаңбырбай, Ардақ).

Егеубай – Марғұлан, Аслан

Дөненбай – Дархан.

Жұмабек – Ақыш (Сейфолла, Нәсіполла).

Сейфолла – Балғабай.

Нұрмақ – Сатыбалды (Қылышбек, Баянбек, Балтабек, Бауыржан, Жаслан, Ержан).

Қылышбек – Айбол.

Баянбек – Айбек.

Ахмет – Риза (Мұрат, Марат, Қанат, Болат), Мұса (Ерсін, Елеусіз), Зейнел.

Мұрат – Ризат, Ринат.

Марат – Арман, Нариман, Дастан.

Ерсін – Дәулет, Әділет.

Әкімбек – Абақ (Азатбек, Ертай), Қайрат (Берік, Серік, Ерік, Нұрлан, Ерлан), Жеңіс (Қуанышбек, Ғалымбек), Кенжебек (Елдос, Жандос).

Азатбек – Асығат.

Берік – Ержан, Нұрканат, Нұржан.

Серік – Арман.

Ерік – Бауыржан. Нұрлан – Ерқанат.

Ерлан – Айдын, Әділ.

Қуанышбек – Әлішер.

Жабық – Бейіс (Әкімжан, Әміржан).

Әкімжан – Әбділда (Ғаббас, Аманкелді), Рақымжан.

Ғаббас – Төлеген, Мұрат.

Аманкелді – Мүнтәк.

Рақым – Әлиқан, Түсіп.

Хамзе – Балтабек (Ерсін, Ермек), Ғаббас (Азат, Олжас).

Ерсін – Рашид.

Ермек – Айнар.

Әбікен – Есен (Әділ).

Әділ – Қаныш.

Сары – Шынтемір (Дүйсенбай, Көккөз, Шоқыбай, Бекмырза, Арықпан, Омар).

Дүйсенбай – Оспан (Еңсебай).

Еңсебай – Райымбек, Түсіпбек, Сапар, Мейрам.

Көккөз – Шаймерден, Шәйілда (Қайырбек, Болат, Мұрат, Қуат), Абайілда, Әбілқайыр, Әбілда, Файзолла, Рашит, Нәдір.

Қайырбек – Бейбіт.

Қуат – Ержан.

Шоқыбай – Қадыр (Сағадат, Мақанай, Қаратай), Қапар (Қанат, Жанат, Ренат, Болат), Домбай.

Сағадат – Манат, Марат.

Арықпан – Ермағанбет (Қаппас).

Қаппас – Мұратбек, Болатбек.

Қоске Тауасарұлы – Қойтан (Алпысбай, Тыртықай, Доскей), Баймақа (Қырбай), Қарсақ (Баянбай).

Алпысбай – Нұрмұхамет (т), Нұрғали (Шәмсіл), Мерғали (Төлеубек).

Шәмсіл – Темірболат (Ерлан, Ербол, Марс, Марғұлан, Бауыржан, Бақытжан, Қанат), Ұзақбай (Жаксылық, Ерболат, Болат, Марат, Жанат, Руслан).

Ерлан – Дамиржан (Өміржан), Данияр, Мирас (Жәміл).

Жаксылық – Азамат.

Руслан – Әлішер.

Жәміл – Сазанбай, Жүніс.

Ербол – Елжас.

Марс – Ілияс, Даниял.

Бауыржан – Бәшірәлі.

Бақытжан – Дастан.

Тыртықбай – Жүніс (Қасен, Сүйіндік, Шәрбану, Мұрат, Серік).

Қасен – Төлеген (Тимур), Қанат (Аманкелді), Сансызбай (Төлеш).

Сүйіндік – Темір, Серғазы.

Серік – Ерқанат.

Дерек. Қойтанұлы Тыртықай XX ғасырдың 20-шы жылдары Баянауладан Павлодар қаласына кетіп, сонда тұрады. Ол 1932 жылғы ашаршылық кезде Павлодарға жүдеп барған

ағайындары мен жерлестеріне қолынан келген жәрдем беріп, олардың аман қалуына септігін тигізеді.

Шәрбану Жүнісқызы Тыртықаева (1939 ж.) – педагог, Алматыда Қазақтың мемлекеттік университетін бітірген (1962 ж.), Қазақстанның еңбек сіңірген мұғалімі (1978 ж.),

1962—1994 жж. қазіргі Павлодар облысы Ақсу ауданының мектептерінде мұғалім, оқу ісінің меңгерушісі, аудандық партия комитетінде, № 164 кәсіптік-техникалық училище директорының орынбасары болып қызмет істеді.

Серік Жүнісұлы Тыртықаев (1954—2005 жж.) – юрист, Баянаула ауданы мен Екібастұз қаласының прокуроры болды, Павлодар облыстық прокуратурасында қызмет істеді.

Доскей – Бейсексей (Жұмкен).

Қырбай – Дорбаш (Сейсенбай).

Баянбай – Шұғатай (Зәркеш, Шәкен).

Зәркеш – Құдайберген, Айтпай, Манай.

Шәкен – Серік, Ерік (Аспанбек), Ерлан, Асқар.

Қосағалы Тауасарұлы – Құнанбай (Сексенбай), Боранбай (Тантықбай, Мұқаш).

Мұқаш – Сейіт (Жұман).

Жұман –Жамал, Солтанбек, Мұсылманбек, Асылбек, Омарбек, Мұратбек.

Асылбек – Рауза, Клара.

Дерек. Асылбек – 1916 ж. Томск мемлекеттік университетінің медицина факультетін бітірген. Мұратбек Сейітов 1919 жылы – Томскідегі ауылшаруашылық институтының орманшаруашылық факультетін тәмамдаған.

Мұсылманбек Ресей институттарының бірінде оқып, экономист мамандығын алған. Ол 1918 жылы Алашорданың Ақмола облыстық кеңесінің мүшесі, Семейде Алашорда үкіметінің қорына қаржы жинаушы болды.

Асылбек пен Мұсылманбек КСРО халық әртісі Социалистік Еңбек Ері Ермек Серкебаевтың әкесі Бекмұхамедпен жақсы таныс болады. Ол кезде Бекмұхамед Серкебаев Алашорданың Ақмоладағы облыстық кеңесінің мүшесі болатын-ды.

Дерек. Сатылғанның Қонысы садақ тартқыш кісі болыпты. «Ақтабан шұбырынды, Алқакөл сұлама» кезінде жоңғарларды садақпен-ақ жайратам деп лепіріп отырып, бар бала-шағасымен опат болыпты. Сонда оның Майлыбай деген баласы да қырғынға ұшырап, тек Жұманнан туған Есенаман, Жарқын есімді екі немересі ғана аман қалыпты.

Қоныс – Майлыбай (Жұман).

Жұман – Есенаман (Нияз, Мырзалы, Итқара, Кенжалы, Елубай, Белгібай, Егізбай, Дауылбай), Жарқын (Қазан, Бақыр, Мұрынбай, Қондыбай, Избасар, Мақабай, Дүбірбай, Қалқаман, Мәлік, Шахман, Ысқақ).

Нияз – Берді (Теміржан), Аңдамас (Ыбырай, Сүлеймен), Қозғалмас (Төленбек, Несіп), Меймандос (т).

Теміржан – Кәрібжан (Құсайын).

Құсайын – Хайролла (Гүлмайрам), Зейнолла (Қанат, Руслан, Абай, Мақсұт, Келден, Қанағат).

Қанат – Бақыт, Азамат.

Руслан – Қуандық.

Абай – Бибігүл.

Қанағат – Ерназар.

Ыбырай – Мәуия (Тұрсын), Ілдә (Мұхит), Қожан (Мұхтар), Ахмет, Рахмет (Сәбит).

Тұрсын – Серік, Сайлау, Дулат.

Мұхит – Қуат (Руслан, Ренат, Нұрлан), Қанат (Аслан, Жаслан), Жанат (Данияр), Марат, Қанағат (Абылай), Төлеген, Төркелді.

Мұхтар – Ерлан (Нұрмағанбет).

Сәбит – Тасболат (Әлихан).

Сүлеймен – Әбдірахман (Жарылғасын, Азан), Жұмабек (Рахат, Мақажан, Қасен).

Азан – Оразалы (Олжас), Бауыржан.

Мақажан – Серік (Бауыржан, Самат), Нұрлан (Жасұлан, Қаныш), Еркебұлан.

Қасен – Бейбіт, Ораз, Жаскен.

Төленбек – Досберген (Қамышбек), Есжан (Сәбитжан), Әлжан (Қайыржан, Балтажан, Қабыкен, Кенже).

Қамышбек – Құлтан (Қайрат, Құрмет), Айтыбай (Асқар, Ардақ), Төлеутай, Болат.

Сәбитжан – Қайрат.

Қайыржан – Тасболат (Мейрамбек, Нұрлыбек).

Балтажан – Қайыркеш, Баянтау (Байқоңыр, Баянбек), Хайролла (Данияр), Қайрат.

Қабыкен – Жапбота, Нұрбота, Байбота.

Кенже – Ерманат, Ербота, Ербатыр.

Несіп – Сәрсекей (Ғалымжан, Айдырахмет, Қалиакбар, Нұрахмет), Дүйсекей (Хайролла), Кәрім.

Айдырахмет – Мұхамеджан, Бүркіт.

Қалиакбар – Мұрат (Қуаныш, Ғалымбек), Марат (Ғалиасқар, Мейрам).

Хайролла – Оразалы (Қайрат, Нәйіл, Қанат), Жұмағали (Дамир), Серік (Данияр, Оразалы), Ерік.

Мырзалы – Жәнібек (Қаймақай, Жұматай).

Қаймақай – Ахмет.

Жұматай – Қоқыш (Елемес).

Елемес – Қуаныш, Рашит (Асылбек, Қазыбек, Батырбек).

Итқара – Танатар (Темірбек), Тұнғатар (Ақсақал, Түсіпбай), Боқай (Иманбек, Бекбау), Бисары (Қалыпбай, Жетібай).

Темірбек – Кәрібай (Мұхтар), Төлеубай (Төлеген, Төлеубек, Төлеухан, Төлеутай), Кенжебек (Мәле).

Мұхтар – Ерік, Қажымұрат (Ракат), Сайлау, Марат.

Төлеген – Төлепберген, Тілектес, Асылхан.

Төлеухан – Аскар, Ұлан, Дастан.

Мәле – Қанат (Нұржан), Марат.

Ақсақал – Әбіке, Бәсен, Бекіш.

Түсіпбай – Сәкен (Оразалы, Оразбек, Қасен, Кенжебек).

Оразалы – Мәулен (Асан, Данияр, Ернар), Дәулен, Мерген, Нұрлан, Кенжебай.

Қасен – Ержан, Омар.

Кенжебек – Дәурен.

Иманбек – Қамзе (Құдайберген), Жұмабек, Көкіш, (Уахит, Еркін), Әмір (Қайырбек, Амангелді), Олжабек.

Құдайберген – Қуат (Ахметолла, Рахметолла, Хабиболла).

Уахит – Қанат, Азамат, Талғат (Олжабек), Асхат (Асан).

Еркін – Қайрат, Қажымұрат.

Қайырбек – Марат, Рамазан (Дәулет), Ардақ. Амангелді – Максұт (Жасқайрат), Нұрлан.

Бекбау – Жапар, Бәгім (Сағынбек), Абжан.

Сағынбек – Қуанышбек (Аспандияр), Қуатбек.

Қалыпбай – Дайрабай, Әубәкір (Шаймерден, Баязит), Әбділла (Балғабай), Бәйділла (Егінбай), Бейсенкүл (Төлеутай).

Дерек. Бәйділдаұлы Егінбай (1933 ж.) Қарағандыда педагогикалық институтты бітірген. 1956—1993 жж. Баянауыл ауданындағы бұрынғы Алексеевка совхозының Егіндібұлақ бөлімшесіндегі мектепте қазақ тілі мен әдебиет пәнінен сабақ берді.

Шаймерден – Мекеш, Мейрам.

Балғабай – Аскар (Аслан), Ардақ, Арғын, Әсет, Ақан, Алихан, Асхат.

Егінбай – Мұрат, Қанат (Нұрсұлтан), Қайрат (Аманкелді, Бауыржан).

Төлеутай – Қанат (Тұяқ), Серік, Марат, Талғат, Тілектес. Жетібай – (т).

Кенжелы – Түйметай (т), Тұрымтай (т), Күйкентай (Ысмайыл).

Ысмайыл – Кәріпбек (Ақмырза, Абыз).

Абыз – Нұрбек, Саябек, Айбек.

Белгібай – Ырысбек, Кенжебек (Ермек, Ерлан, Дәулет).

Ермек – Талғат.

Егізбай – Тындамас (Омар, Жамантай, Дүйсенбек), Абат (Жарас).

Омар – Бейсенбі, Әпкен, Әбілда (Зарқын), Әбжан, Әбікен (Кәгдай).

Зарқын – Сексенбай (Мақсат, Қанағат), Қанат, Қуат. Кәгдай – Қуандық (Балғабай, Қуат), Қайрат.

Жамантай – Белгібай (Жүнісбек, Балбек, Жәнібек, Рақымбек, Ырысбек, Кенжебек).

Кенжебек – Ермек (Талғат), Ерлан, Дәулет.

Дүйсенбек – Жұмағали (Әлімжан), Жұмабек, Тәуекел (Төлеутай, Боранбай, Амантай, Хайролла).

Төлеутай – Ерсінтай, Қырықбай.

Амантай – Арман, Айдын.

Хайролла – Арғын.

Жарас – Оспан (Әліке, Елубай, Түсіпбек), Төлеу (т).

Әліке – Мамытбек (Қайырбек, Қабылбек).

Қайырбек – Назымбек.

Қабылбек – Солтан, Қадылбек, Басту, Төкен (Абзал, Асқар).

Абзал – Әлібек. Елубай – Арын.

Түсіпбек – Белгібай (Ырысбек, Кенжебек, Жүнісбек), Мұқан (Балтабек, Айтбек, Сәрсенбай, Төлеутай).

Айтбек – Қанат, Сәулет.

Дауылбай – (т).

Қазан Жаркынұлы – Шоман (бәйбішеден: Таймас, Жортбас, Айбас, Сарбас, Қарабас, Жортағұл би, Иса; екінші әйелден: Әлиман, Қалиман, Дүйсенбай, Сүлеймен), Сәмен (Жәмбет, Төретай, Күншалған, Шаншар).

Әлиман – Жәтбек.

Қалиман – Ораз, Рахметжан.

Дүйсенбай – Нығмет, Күрттай, Саржан.

Сүлеймен – Балташ.

Таймас – Әдек (Жүсіпбек, Жүсіпбай), Бәкір (Мағаз, Теміржан), Әділбек (Өміржан, Шәріпжан, Әміржан, Жұмажан, Арынжан), Қадырбек (т).

Жүсіпбек – Әбу, Мағаз (Айткен), Айтжан.

Жүсіпбай – Несіпбек (Рақымтай), Тұмар (Сапар, Жапар), Ойранбек (Ғафу), Жексенбек (т).

Рақымтай – Мұрат.

Ғафу – Ғабдолла, Максұт.

Теміржан – Ғинаят (т).

Өміржан – Нығметжан (Ермек).

Ермек – Еділ (Самат).

Шәріпжан – Болат (Қанат, Жанат, Мұрат).

Қанат – Дәурен, Қизат.

Әміржан – Кәкімәш (Ғазиз, Төлеген, Ғалы).

Ғазиз – Дархан, Нұрлан.

Жұмажан – Төлеутай (Қымбат).

Арынжан – Аманжол (Рустем), Дүйсентай (Ернар, Рунар, Руслан, Ринат), Бейсен (Дастан, Дәулет), Қаратай (Медет, Мәди), Рақымжан (Дамир).

Рустем – Марғұлан, Мейірхан.

Жортбас – Ермағанбет (Қабылбек, Қадырбек, Нығмет, Жәнібек), Баймағанбет (т).

Қабылбек – Асылхан, Кәкімжан.

Қадырбек – Мұрат.

Жәнібек – Болат.

Айбас – Мұсылманқұл (Солтыкен), Ақын (Қабыш, Елеуке, Айдарке).

Солтыкен – Хайролла (Нұрлан), Аманжол (Ермек), Тұрсын.

Сарбас – Құлмағанбет (Набиолла, Хамидолла, Хабиболла, Сағидолла, Зейнел, Күлхан), Мәукеш, Зікірия (Мәжікен, Құрбан, Кәтрел), Қали (Қалымтай), Иманберді (Дәмен).

Хамидолла – Қибаш (Серік), Бағдат (Ерлан), Ақаш.

Ерлан – Асқар.

Сағидолла – Мирас.

Зейнел – Ғаусыл, Нәсіп.

Мәжікен – Болат (Нұрлан), Мүбәрак, Дәурен.

Құрбан – Мұрат.

Қалымтай – Балташ (Киікбай), Ереш, Бүркіт, Бөгенбай.

Қарабас – Ақыш (Төлеу).

Жортағұл – бәйбішеден: Бекжан (Рахметолла), Ержан (Рақымқұл), Сағади (Балтабай, Қысмет); екінші әйелден: Нұрке (Ғайни), Жүсіпбай (Мұқаш, Қажыбек, Қаден), Ыбырай (Қайырбек, Аймағанбет, Нақышпан, Дінмұхаммед, Жәке), Ақыш (Ақылбек).

Рахметолла – Сұңғатолла (Жүрсін), Сейфолла (Идаят, Елдос), Ғалымхан (т), Рашат (Бақытжан, Яхут, Ардагер, Арыслан), Ғинаят (Мұрат).

Жүрсін – Ерлан (Бақытжан), Нұрлан, Асхат (Дияз, Әлішер, Даниал), Асфандияр, Арыслан.

Идаят – Елдар, Бауыржан.

Яхут – Асқар, Дамир.

Ардагер – Мұрат.

Арыслан – Алмат, Арыстан.

Мұрат Ғинаятұлы – Мәди.

Рақымқұл – Мұқатай (Айдын, Қазбек), Әушахман, Ғизат.

Балтабай – Қайыржан (Серік, Ерік, Абылай, Абай, Қалижан), Қапан (Қабдырахман).

Серік – Қаныш, Қуаныш.

Абылай – Бауыржан.

Абай – Қапан, Әсет.

Қабдырахман – Зиннат, Ғизат, Қизат.

Мұқаш – Ағаз, Сайран.

Қажыбек – Төкен, Мейрам, Жакып, Сүйкен.

Қаден – Кәрім, Ғалым.

Қайырбек – Шапағат (Ефрат, Марат, Қанат), Иммет (Ғаббас, Рашит, Рафик, Нұрлан).

Ефрат – Жанат (Дамир), Нұрлан.

Марат – Ерлан (Азамат, Ислам), Ержан, Серік, Дамир.

Қанат – Бауыржан.

Ғаббас – Тимур.

Нұрлан – Руслан.

Айтмағанбет – (т).

Нақышпан – Баян (Бауыржан), Бүркіт (Асқар, Азамат, Азат), Аманжол, Амангелді (Жеңіс).

Асқар – Абылайхан, Әділхан, Асылхан.

Азамат – Арлан, Аружан.

Азат – Аяулым.

Дінмұхаммед (Дінше) – Амантай (Аманолла, Орал, Жеңіс), Имантай, Мейрам (Серік), Руслан.

Орал – Әділет.

Жеңіс – Асхат.

Ақылбек – Абылай (Ермек, Серік, Мұрат).

Серік – Мұрат.

Иса Шоманұлы – Әлтай (Мұқатай, Ахмет).

Мұқатай – Белгібай (Сейітқали, Бауыржан, Асқарбек).

Сейітқали – Мәдениет, Медет.

Ахмет – Рақымтай (Ермек).

Әлиман Шоманұлы – Жәтбек.

Қалиман Шоманұлы – Қасен, Ораз, Рахметжан, Ахметжан.

Дүйсенбай Шоманұлы – Нығмет, Құрттай, Саржан.

Сүлеймен Шоманұлы – Балташ, Төкен.

Бақыр Жарқынұлы – Қарашолақ (т), Ақшолақ (Арықбас, Жалықбас), Байшолақ (Бестібай, Қопабай).

Арықбас – Қырықбес (Омар, Әбен, Қасен).

Омар – Қамза (Әбіш), Жұмабек (Рамазан).

Рамазан – Ғазиз (Ерлан), Мұрат (Бауыржан), Қуат, Қанат, Айтжан.

Қасен – Мұкыш (Тұрсын, Серік, Серікбай), Сәкі (Риза, Болат).

Тұрсын – Бейбіт, Қайыркелді (Хафиз, Нұрсұлтан).

Серік – Қайырбек, Марат, Жайлау, Қаршыға, Мейрам, Айбек, Нұрбек.

Серікбай – Шоқан.

Риза – Мұрат (Ғабиб, Ғабит, Солтан, Жанбота).

Болат – Төлеген (Руслан).

Жалықбас – Смағұл (Құсайынбек).

Құсайынбек – Қабдуәлі (Қайыр), Қабдірахман (Қайрат, Қуат, Талғат), Қабдуахит.

Қайыр – Айбат, Бағдат, Әлихан.

Бестібай – Ермағанбет (Пазыл, Серғазы, Нұрғазы).

Серғазы – Әділ, Қалым, Қабдіш.

Нұрғазы – Қабды (Әнуар, Сейіт, Берік, Асқар).

Қопабай – Ахмет.

Мұрынбай – Адам (Садық), Қоймас (Әшірбек, Солтанбек, Қожабек).

Садық – Шайқы, Мәден.

Солтанбек – Қанапия, Ысмайыл, Әмірбек (Төлеубек).

Дерек. Әмірбек – Ойым (Баян) ұрпағы Қартқожа Жананұлының нағашысы.

Қожабек – Нұрғазы, Қоңыр.

Қондыбай Жарқынұлы – Байкадам, Тілеубай (Иманғали, Назымбек).

Ізбасар – Аяжан (Сағынтай), Сүлеймен (Баяділ).

Макабай – Байбек (Сәрсен, Нұрпейіс), Мәдібек (Қуантай), Баймағанбет.

Нұрпейіс – Сейсенбек (Қабдраш).

Дүбірбай – (т).

Қалқаман – Балтабек (Кәрім, Балмағанбет).

Мәлік – (т).

Шахман – Серік, Әукеш.

Ысқақ – (т).

Жәмбет Сәменұлы – Махмет.

Төретай – Қалтай, Әбілғазы.

Күншалған – Анықбай (Рақымғали), Иманбай (Жағыпар, Кекіл, Нұркеш).

Рақымғали – Ғабди.

Жағыпар – Балқыбек.

Кекіл – Жүсіпбек, Ахмет.

Нұркеш – Сәли, Нәсифолла (Серік, Ғалымжан).

Шаншар – Сыздық (Ыбан, Мүсіл, Әбнәби, Мақыт), Бүтінбай (Әлтай, Жандарбек), Әділбай (Төлеу), Жүніс (Жанақай).

Жанақай – Дінше.

Мәмбет – Жауқашты (Есіркеп, Шөкпар, Қонақай), Алтай (Бәйіс³⁸, Байтөбет).

Есіркеп – Тұяқбай (Қайырбек), Түзелбай (Омар), Іргебай (Уәйіс).

Омар – Темірбек (Әкімбек).

³⁸ Бәйіс – «Боньс» деп те жазылады.

Уәйіс – Майбек (Шәкен).

Шоқпар – Есілбай (Малқар, Байқозы), Еркеатан (Айтелі, Күнтелі, Ақтелі).

Дерек. Жауқаштыұлы Шоқпар (1691—? жж.) – жоңғарларға қарсы соғыстарға белсене қатысқан батыр.

XVIII ғасырдың 40-шы жылдары Жоңғар хандығы Сарыарқаны тегіс жаулап алу мақсатымен Баянаула өңіріне шапқыншылық жасайды. Сонда бастаған казактардың азаттық күресі он жылға созылады. Сол кезде Орта жүздің алты арысының бірі – арғын жасақтарының бас сардары Айдабол бидің немересі Олжабай батыр болады. Ал, жарты мыңдық қаржастар жасағын Олжабай батырлары ішіндегі ең кәрісі Жауқаштыұлы Шоқпар батыр басқарады.

1756 жылы Олжабай батыр Серектасқа³⁹ бекінген жоңғарларға қарсы Шоқпар батыр жасағын жібереді. Тастан қорған соғып алған жау екі күн кескілескен ұрыста қайыспай қарсылық көрсетеді. Дегенмен, үшінші күні жоңғарлар ығыса бастайды. Осы сәтте бұл жерге Олжабай батыр бастаған жасақ та жетеді. Сонда жоңғарлардың қашудан басқа амалы қалмайды. Серектастан қашқан жоңғарларды қазақ сарбаздары Ертіске жеткізбей қырып салады.

Сонда тоғыз мыңға жуық қалмақ өлген екен. Осыдан кейін бұл жер «Қалмаққырылған»⁴⁰ деп аталады.

Екі ғасырдан аса уақытқа созылған қазақ-қалмақ соғысының 1729 жылғы Аңырақай шайқасынан кейінгі ең ақырғы қырғын соғыс Серектас шайқасы болғаны тарихи шындық. Адам баласының әлемдік тарихында осыншама үздіксіз соғысты басынан кешірген басқа халық сірә жоқ та шығар.

Сондықтан Серектас шайқасына 2011 жылы 255 жыл болатынын есте ұстағанымыз жөн сияқты.

³⁹ Серектас – Баянаула тауының шығысында 60 шақырым қашықтықтағы сілемді тау.

⁴⁰ «Қалмақ қырылған» деген жер қазір «Қалмаққырған» деп аталып кетті.

Серектас шайқасынан кейін Олжабай батыр барша сарбаздарының алдында мынадай мәлімдеме жасайды:

«Жауқаштыұлы Шоқпар батыр 65 жасқа толғанша аттан түсіп, бел шешпей жаумен алысып, үйленіп шаңырақ көтермей бұл дүниеден ұрпақсыз өтіп барады. Енді оны ат үстінде көруіміз обал», – дейді де, қарт батырдың бұдан былай жазатайымда опат болып кететін шайқастарға қатыспауына болатынын, өзі азат еткен Қызылтау сілеміндегі Қарадің тауы Шоқпар атына қойылатынын, оның бауырындағы Үшбұлақ жері үрім-бұтағына қоныс ретінде мәңгілік берілетінін айтады. Сосын ол Серектас шайқасында қолға түскен олжадан екі түйеге жүк артқызып, қасына бір қалмақ қызын отырғызып, кіре тізгінін Шоқпардың қолына ұстатқан екен.

Бұл жөнінде Сағындықұлы Жанақ ақын (1770—1856 жж.) «Баянаула» дастанында былай деп жырлайды:

«Шоқпардан жас болыпты барлық батыр, Елу жыл аттан түспей келе жатыр. Қалмақ қызын бас қылып, олжа беріп, Қонысы – өзі алған үлкен адыр».

Малқар – Ораз (Жымый, Есмағанбет, Кәркен), Оразалы (Жетпісбай), Қырықбес (Қинаят), Әлғали (Ысқақ).

Жымый – Қабдырақыш (Сағындық), Қабылда (Қоқымбай), Рахметолла (Ақыш, Серік).

Сағындық – Қайрат, Талғат.

Қоқымбай – Махмет.

Ақыш – Максұт, Мұрат, Бейбіт, Алтынбек.

Есмағанбет – Рақыш, Нұрахмет, Қапсалам.

Кәркен – Шайқы (Сағынбек, Қазбек), Мұқан, Әйтім.

Сағынбек – Нұрлыбек (Әлібек, Ілияс), Ғабдолла, Нұрлан, Руслан.

Жетпісбай – Қасым (Жексен), Түсіп (Салық).

Салық – Баян.

Ысқақ – Аманжол, Ырымбек.

Байкозы – Қоранбай (Оспан), Шоранбай (Смағұл, Жүніс, Ахмет), Тілеубай (Сүлеймен, Мұқыш, Мансұр).

Оспан – Мақсұт (Қазбек, Кенжебек).

Смағұл – Ұзақбай, Бекарыс (Серік).

Сүлеймен – Ғабдынұр, Ғабдыуахит.

Мұқыш – Ермек.

Айтелі – Нөке (Мұқыш), Дүйсенбай (Жүніс, Оспан).

Мұқыш – Рақым, Смағұл (Сембай, Қанапия, Қанышбек), Ертіс (Мәди, Әби, Әди).

Жүніс – Қабылқак (Мейрам).

Оспан – Қабылда (Ермұрат, Ержан, Аян, Бүркіт, Асыл, Токжан).

Ермұрат – Дәурен, Күмісбек.

Ержан – Дияс, Азат.

Күнтелі – Бәйімбет (Қозғанбай, Сүлей, Исабай, Мұсатай, Мұсабек), Бегімбет (Әкіт).

Қозғанбай – Сланбек (Тұрсын), Айдарбек (Нұрмұқан), Жандарбек (Алдан, Жайсаң, Сүлеймен, Ғабдрахман, Хайролла).

Тұрсын – Елдар.

Нұрмұқан – Мұрат, Болат.

Сүлей – Ғазиз (Дулат), Әли, Жікен (Рази, Нәби, Қали).

Исабай – Зармұқан (Марат, Қинаш, Бораш, Жұмаш), Қалмұқан (Қали, Серік), Бабатай (Тұрсын).

Тұрсын – Бауыржан.

Мұсатай – Айтжан, Рақымберді, Есен.

Мұсабек – Жарылқасын (Мұрат), Бекболат (Хайролла), Жармағанбет (Садық).

Актелі – Барқымбай (Алдаберген, Молдабай).

Алдаберген – Адамбай.

Молдабай – Нұрахмет, Лесбай.

Қонақай – Бапан (Байшы, Байарыстан, Мұстапа), Өтеміс (Барғана, Тайғана, Айтбай, Шалабай), Мықтыбай (Сәти,

Сәтбай), Бабатай (Бейсенбай, Сәрсенбай), Шалқар (Шегірткен, Жолдас, Тұзбай, Бектембек), Қошқарбай, Бадық, Жанай, Қонай.

Байшы – Омар (Ыскак, Досжан, Смағұл, Смат), Оспан.

Смағұл – Дәрім (Нұрқасым, Ғаббас, Мылтық), Мәрежан (Дастан, Рүстем), Темірболт (Қуандық, Қаныш, Ақшиман, Нұрлан, Қалыбек, Қанатбек), Мейрам (Бейбіт, Саят, Азамат, Дәулет, Саябек), Сағидолла (Асқар).

Ғаббас – Мұрабек, Серікболсын.

Рүстем – Бексұлтан.

Смат – Тасболат (Қуатжан).

Қуатжан – Данияр.

Дерек. Сматұлы Тасболат (1930 ж.) – физика-математика ғылымдарының кандидаты, академик Е. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің профессоры.

Байарыстан – (т).

Мұстапа – Ноғайбай (Жартыбай), Түсіпбай (Бүркітбай, Рақымжан), Төлеубай (Сағынбек).

Жартыбай – Ақылбек, Ырымбала қыз.

Сағынбек – Зейнолла (Дәулет, Дулат).

Дулат – Руслан.

Дерек. Ырымбала Жартыбайқызы Ноғайбаева – журналист, көп жылдар бойы Павлодар облыстық «Қызыл ту» газетінде қызмет істеді.

Зейнолла Сағынбекұлы Төлеубаев – «Еңбек Қызыл ту» орденінің иегері, 1970—1993 жж. Екібастұздағы «Богатырь» көмір кимасында роторлы экскаватордың машинисі болып жұмыс істеді.

Барғана – Әлиасқар (Нұрғазы, Нұрмақ, Мұса), Мәді (Шабдан, Иманмұхаммад).

Нұрғазы – Шайфолла (Қуат).

Шабдан – Ертіс.

Иманмұхаммед (Имаш) – Қайрат (Мирас), Жомарт (Мейрам), Болат (Айтуар), Мұрат (Дәурен, Шынғыс).

Тайғана – Әбіш, Әбен (Бәйсз, Баязит), Аман.

Баязит – Қайыр.

Айтбай – Кемби, Жайлы (Мұқан, Бекіш, Бекмағанбет), Молдабай.

Шалабай – Кенбай кажы, Кәрім (Қожахмет, Түсіпбек, Жүнісбек).

Қожахмет – Әмір.

Сәти – Изат (Сүлеймен).

Сүлеймен – Заркым, Зайыр (Бекмарат, Қайрат, Жұман, Нұрлан, Дулат).

Бекмарат – Дәулет, Дәурен, Думан.

Қайрат – Қаныш, Қуаныш.

Жұман – Нұрсағат, Төлеген.

Нұрлан – Азат.

Дулат – Нияз, Мирас.

Сәтбай – Әлі (Айып, Мәсіғұт, Шарапат, Максұт), Құрке (Зікірия, Түсіп, Сыздық).

Айып – Өміржан (Серік), Канат.

Серік – Марат.

Мәсіғұт – Болат (Бексұлтан, Нұрсұлтан), Бекболат (Нұрғалым, Мерғалым, Қабдығалым, Мереке).

Нұрғалым – Самат.

Қабдығалым – Асығат, Аслан, Айдар.

Шарапат – Марат (Мәрлен, Мұхтар, Асқар), Максат (Сүйіндік, Дәулет), Мәнсия 1947 ж.т.)

Дерек. Максат Шарапатұлы Әлінов (1944 ж.) – инженер-металлург, 1980—1988 жж. Павлодар облыстық Коммунистік партия комитеті, Қазақстан Коммунистік партиясы Орталық комитетінде жауапты қызметтер атқарды, 1988 жылдан кейін «Павлодар құрылыс» тресі бастығының орынбасары, Пав-

лодар қаласы Индустриялық ауданы атқару комитетінің төрағасы, осы ауданның әкімі, Павлодар облыстық өндіріс департаменті бастығы болды.

Зікірия – Мұрат (Бейбіт, Баян), Таңат (Ризолла, Нұрлыбек).

Түсіп – Алмаз, Қуат.

Сыздық – Баймұқан (Бекарыс).

Бекарыс – Серік.

Бейсенбай – Төлепбергелі (Төлеубай, Төлеу), Мұхаммеджан (Такыр).

Төлеубай – Мылтықбай (Жұматай, Қасқырбай, Айтыбай, Жұмабек, Амантай).

Жұматай – Аслан.

Қасқырбай – Еркебұлан, Жаксылық.

Айтыбай – Жасұлан.

Төлеу – Өкен (Аманжол, Қыдыр, Қайырбек, Өмірбек, Жұмабек), Байкен (Дайырбек, Іргебай, Қонысбай, Жұматай, Жанатай).

Аманжол – Ғалымбек.

Қыдыр – Сүлеймен (Азат), Сапар, Қапар, Төлеген.

Қайырбек – Руслан, Дастан.

Өмірбек – Айбек, Ербол, Нұрбол, Жасұлан.

Дайырбек – Манарбек.

Такыр – Балтабай.

Сәрсенбай – (т).

Шегірткен – Дүйсенбай (Нұрахмет, Жәкен, Жанәбіл, Жәкіш), Құлатай (Боранбай, Қияш, Жүніс, Ибади), Жанатай.

Боранбай – Ақан (Рамазан, Айтбай), Олжабай (Мұрат, Марат), Сабыр (Қайрат, Қажымұрат, Аскар), Ырымжан (Батыржан, Батырхан, Жұмажан).

Жүніс – Болат. Жанатай – (т).

Жолдас – Ортабай (Алтайбай, Мүсәпір, Мәжікен), Табан (Қасен, Жүніс), Дүйсенбай (т), Мүсірәлі (Ыбырай, Жұман).

Мүсәпір – Ермекбай (Қайыржан), Байтоқа (Әбілқайыр).

Қайыржан – Орда, Омаш (Қуаныш, Жұбаныш).

Әбілқайыр – Қанат, Жанат (Төлеген, Асқар), Марат (Абылай), Болатбек (Таңат), Талғат.

Қасен – Рақымтай, Бәшәр, Жанұзақ.

Ыбырай – Шынтемір, Бектемір.

Жұман – Омар (Жаңбырбай).

Бектемір – Қали (Шамен).

Қошқарбай, Бадық, Жанай, Қонай – (т).

Бәйіс Алтайұлы – Боқыбай (Жұмабай, Түменбай), Мыңбай (Сәрсенбай), Көшкінбай (Елубай), Күнбай.

Жұмабай – Жұмағұл (Рақым, Рақыш), Тыйыштығұл, Жақия (Алдаберген, Қасен), Жарылғапберді.

Алдаберген – Мұқаш.

Дерек. Жұмабайұлы Жарылғапберді – әнші, сазгер. Оның Айжарқын, Дәмеш есімді екі әйелінен бала болмағасын Ырымжан деген баланы және туысы Алдабергеннің баласы Мұқашты асырап алған. Айжарқын мен Дәмеш 1932 жылы ашаршылық кезінде Майқайың алтын руднигінде өлген. Тәрбиелеп өсірген Мұқаш деген баласы Ұлы Отан соғысында қаза тапты. Мұқаштың әйелі Бактыбала көп жылдар Павлодар қаласында тұрып, сонда қайтыс болды.

Рақым – Тажмағанбет (Ыңқаш, Ырзықан, Төлеутай, Серікбай), Баймұхаммед, Ағзам, Әжмағанбет, Мәжит.

Ыңқаш – Мұхаммедияр (Тәслима, Қалима, Кәкима, Бәтима, Нұрлығұл, Баян, Әлия есімді 7 қыз), Қайырберген, Құдайберген (Архат), Төлепберген (Зарина, Мәдина), Төлеген, Шарапат, Бауыржан, Айдар (Сара, Тоғжан), Ерлан.

Түменбай – Жаяу, Піштібай (Жанак, Кенжебек).

Кенжебек – Кәкім, Әлім, Марат.

Сәрсенбай – Қалқанбек (Сақы).

Елубай – Сенбі (Марат), Ахмет (Орынтай, Момынтай).

Байтөбет – Сағындық (Оралбай).

Оралбай – Әмірбек, Қадырбек (Мұқатай, Мұқаш, Мұқан).

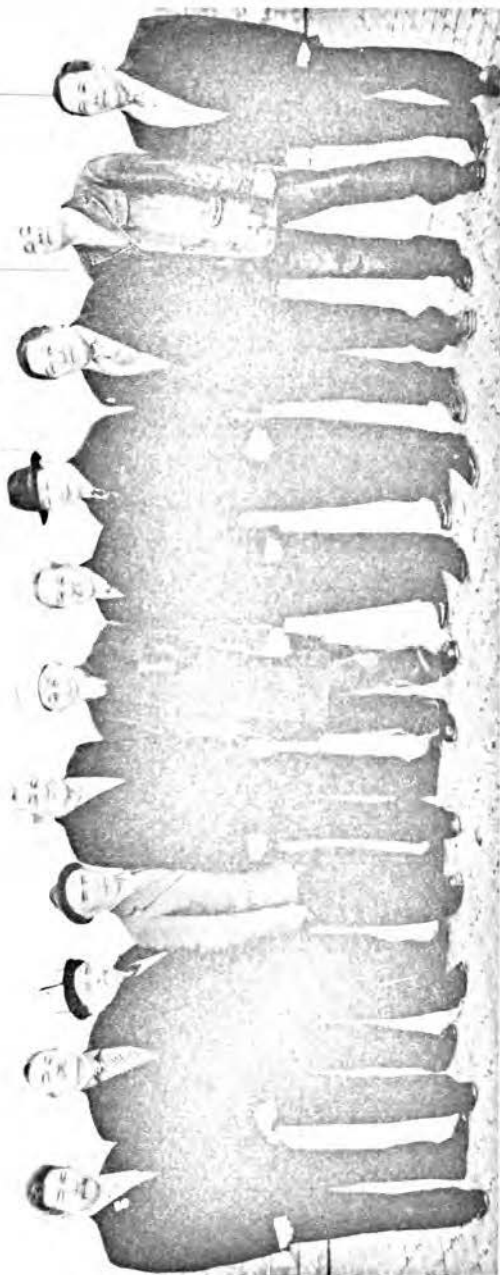
Дерек. Оралбайұлы Әмірбек 1940—1985 жж. Павлодар қаласы, Володар көшесі, № 196 үйде тұрды. Ұрпақтары болуы керек.

Мұқатай – Сүйіндік (Бауыржан), Сағындық (Нұржан, Бактияр, Данияр), Бейбіт (Нұрсұлтан), Ержан.

Мұқаш – Қайрат, Тілеубек.

Мұқан – Нұрлан, Нұрдос.

Екібастұз қаласындағы қаржастар. Солдан оңға қарай: Жәнібек Мәліков (Жәдігер), Алин Мұхамметамин (Сатылған), Қалмаков Сапар (Ақша), Белгібай Исин (Сатылған), Кадыс Мәліков (Жәдігер), Мақсұт қажы, Серікбай Бейсенбаев (Токсан), Бүркіт Шоманов (Сатылған), Сембай Әубәкіров (Малкелді), Арыслан Бекжанов (Сатылған), Жетпіс Садықов (Жәдігер)

Ұ. ЕРІМ ҰРПАҚТАРЫ

Ерім – Алтынторы (Мәмбетәлі, Жолымбет, Келімбет, Бегімбет, Артық).

Дерек. Қаржас бабамыз үш жүздің небір каска мен жайсандары жиналған үлкен тойдағы ат жарысына өзінің торы атын қосады. Осы ат мәреге басқа аттардан бұрын жетіп, Қаржас басы қыз болған тоғыз тарту бас бәйгені алады. Қыздың түр-тұрпаты өте келісті екен. Қыз ауылға келгесін оның жүріс-тұрысы айрықша екенін байқаған бір кейуана ана бұл қыздан жақсы ұрпақтар өрбуі мүмкін деген ойын Қаржасқа құлақ-қағыс қылады. Содан кейін Қаржас олжа қызын кіші баласы Ерімге қосады. Қыз жүкті болып, ұл табады. Сонда Қаржас сәбидің жарық дүниеге келуіне тікелей торы атының себеп болғанын есіне алып, енді атының жай торы емес, өзіне ұл немере сыйлаған алтын торы болды деп баланың есімін Алтынторы қояды.

Мәмбетәлі – Азына (Айман, Төлек, Киікбай, Қаракесек, Қаракұл), Жандос (Тасболат).

Айман – Алтай (Сексен, Сәти, Кененбай, Токсан), Қарпық (Қали, Уәли, Бағыс, Жаныс, Тыныштыбай, Бектеміс), Темек, Төртуыл (Жантөбет, Байтөбет).

Сексен, Сәти – (т).

Кененбай – Қаражан (т), Лекер (Дүйсебай), Құлжан (Қисабек, Жаржан, Нұрмағамбет, Есенқабыл), Жарбол (т), Есбол (Тілеген, Қисық, Байбосын, Аман), Тынымбай (Доске).

Дүйсебай – Әжмұқан. Қисабек, Жаржан – (т).

Нұрмағамбет – Жұрқабек (Қасымбек).

Қасымбек – Шошай (Дүйсебай, Бейсенбай), Балтабай.

Дерек. Балтабай Қасымбекұлы Қ. Бабаев кеңшарының әкімі.

Есенқабыл – Балбек (Қабыкен), Жұмабек, Кенжебек.

Қабыкен – Қанат.

Тілеген – (т).

Қисық – Жалғабай (Дәкбай).

Байбосын – Шәкен (Қинаш, Төкен), Мәрден (Темірғали).

Төкен – Сұлтан.

Темірғали – Енбек, Зейнет.

Аман – Салахиден (Алтай, Ертай).

Дерек. Аман Есболұлы би болған. Қазіргі Бұқар жырау кесенесі Аман би ауылының жерінде.

Алтай – Айдар, Арман.

Ертай – Шаған, Ерлан (Ерназар), Нұрлан.

Доске – Серікбай (Қайролла).

Токсан – Бейсенбі (Құсай, Мүкей, Әрін, Көпей) Құсай – Жапар (Қайыржан, Егінбай, Қабдығалым).

Қайыржан – Бейсен, Қанат.

Егінбай – Ермек.

Қабдығалым – Тұрар. Мүкей – (т).

Әрін – Көкен (Айту, Айткеш, Қайыржан, Кенжебай).

Дерек. Қайыржан Көкенұлы Әрінов көп жылдар Ақмола ауылшаруашылық институтында өсімдік шаруашылығы кафедрасының меңгерушісі болды, профессор.

Айту – Мейрам, Жасұлан, Болат, Тілеужан.

Айткеш – Төлеген, Қайырбек, Марат, Ерболат, Манаш.

Дерек. Марат Айткенұлы полиция полковнигі.

Қайыржан – Ғалымжан.

Кенжебай – Ербол, Нұрбол.

Көпей – Қайыртай (Әбілтай).

Әбілтай – Жанат, Данияр, Мадияр, Рүстем.

Қали – Кәмәли (Әбдіуахит, Рамазан, Ерхан).

Әбдіуахит – Мәжит (Сапар).

Рамазан – Дәурен (Темірлан).

Ерхан – Айдын.

Уәли – Орман (Мереке, Мейрам, Амангелді).

Мерске – Алихан, Сабыржан.

Бағыс, Жаныс, Тыныштыбай, Бектеміс – (т).

Темек – (т).

Жантөбет – Күлік (Анапия, Ниязбек, Сүлеймен, Әубәкір),
Айдабол (Қанабет), Жантілеу (Әйтібай).

Анапия – Сұлтан (Халел, Жәлел), Қажыбек (Әбужүсіп,
Жәудә, Тоқтар), Кәкіш (Тоқтар, Аман), Әшім (Ермек).

Әбужүсіп – Ержан.

Тоқтар – Аскен.

Ниязбек – Махамбет (Телеубай, Мамыт), Сағынбай (Хабболла), Қалмақбай (т).

Сүлеймен – Мәжікен, Қанаш, Сәкен.

Дерек. Сүлейменұлы Мәжкен (1899—1975 жж.) – қазіргі Ерейментау ауданындағы Әжі ауылында дүниеге келеді. 1910—1911 жылдары осы ауылда Жүсіпбек Аймауытовтан дәріс алады. Жүсіпбекпен бірге Керекудегі 2-кластық орыс-қазақ мектебіне түседі. Бітірген соң, Семейде 3 жылдық семинарияда оқиды. Кереку уезінде Совет Үкіметін құруға қатысады. Жиыrmасыншы жылдардың ішінде халық соты қызметін атқарады. 1932 жылы Қазақ АССР Финанс министрінің орынбасары қызметін аткарып жүргенде сталиндік зорлық-зомбылықтың кара таңбасы басылып, 8 жылға айдалып кетті. Ак теңіз жағалауындағы Мурманск лагерінде жазасын өтеді. (1932—1940 жж.). Қайтып келген соң, зейнет демалысына шыққанша Қарағанды көмір тресінде бас экономист қызметін аткарды.

Әубәкір – Ғали (Баспак), Ишат, Қаспак (Қасен).

Қанабет – Қабай, Ахмет, Жүніс, Омар, Оспан, Боранбай (Байкен), Сыздық, Сәтбай.

Байкен – Қоныс, Төлеген.

Әйтібай – Мәжит (Төлеубай, Шәйкен, Шаймардан).

Төлеубай – Сағындық (Қайрат).

Байтөбет – Сағыр (Қақы, Бәймен, Сәтбай).

Қақы – (т).

Бәймен – Бекмағамбет (Жұмабек, Исабек, Мұса, Ысқақ),
Оспан (Мұсабек).

Исабек – Сәлкен, Қалкен (Серікбай, Асқар), Нұржан.

Серікбай – Асхат.

Мұсабек – Жасболат (Жанат, Еренғайып), Тасболат (т).

Сәтбай – (т).

Төлек – Мәжит, Баспақ, Сұлтан, Қазкен, Қали.

Киікбай – Ақан, Елубай.

Қаракесек – Өлмесек (Өлкожа, Ақмет, Қожақмет, Молдабек), Түменбай (Иса, Сиса).

Өлкожа – Қибаділдә (Оразхан, Тұрсынхан), Ахмедия (Төлеген, Бейбіт).

Ақмет – Сәби (Жетпіс, Бердібек), Қизат (Кенелбай, Ыбыкен).

Қожақмет – Жұмажан (Қуат), Күлшәріп (Бәтей).

Қуат – Мейрам, Нұрлан, Ерлан.

Бәтәй – Ерсін.

Молдабек – Қасым.

Иса – Әшірбек (Ғали, Жұмажан, Набиолла, Қадыкен),
Кәрібай (т), Мүслім (т), Мүсәйіп (Ақан, Тақау, Төлеубай, Сартай),
Алпысбай (Ғазиз, Қордаш, Жақсыберген, Қиқым).

Ғали, Жұмажан, Набиолла – (т).

Қадыкен – Серік (Қуаныш, Қылыш, Дэурен), Амангелді (Ғали, Қуандық), Мұхтар (Мейрамбек), Қаныш (Арман), Асқар.

Ақан – (т).

Тақау – Қаппас (Қаби, Қайролла, Сәкен, Бекзат).

Төлеубай, Сартай – (т).

Қиқым – Манарбек (Әділбек), Асылбек (Бауыржан, Әкежан, Нұржан), Нығмет, Талғат.

Сиса – Мұқыш (Дулат).

Қарақұл – Капыш (Тәжі), Бегім (Ахан), Айтжан (Елубай), Тәжі – Рамазан. Ахан – Дүйсенәлі.

Дерек. Дүйсенәлі Аханұлы көп жылдар Қарағанды медицина академиясының травматология және ортопедия кафедрасында қызмет істеді, 1972 жылдан медицина ғылымдарының кандидаты, доцент.

Елубай – Асайын (Ардак, Асқар, Әкім, Алтай).

Тасболат – Кешубай абыз, Бошан (Айтқожа, Бекқожа, Сарман, Сәнқой, Тобанаяқ, Қараша), Жанқара (Деріпсалы, Жәнібек), Кедей (бәйбішеден: Дүйсен, Шәкір, Өтебай; екінші әйелден: Баянды, Баяс).

Айтқожа – Мәден (Келдібек, Есенбек, Кәрім), Садық (Есентай, Амантай), Аманжол (т).

Келдібек – Нұржан (Жағыпар, Сәлмен, Бари, Кәбирақман), Жар (т), Әбдіқадыр (т), Баязит (т), Уәйрә (Ырымбек).

Жағыпар – Шайзында (Баянбек, Серік), Қаршыға.

Сәлмен – Болатқожа (т), Таупық, Айткен.

Дерек. Айткен Сәлменұлы Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар министрлігінің басқарма бастығы болып қызмет істейді (полковник).

Есенбек – Байдырахмет, Әбсаттар. Кәрім – Әди, Қабіләш.

Есентай – Әділше (Уәли).

Уәли – Тұрғымбек (Дүйсенбай), Үмітбай (Қуанышбай, Оразбек).

Дүйсенбай – Сапар, Әбусаттар (Марат, Руслан), Мұхтар, Жапар, Жанат, Рахат, Мұрат.

Қуанышбай – Сарыбас.

Оразбек – Төлеген (Абай, Жеңіс), Төкен (Айдын), Еркін.

Амантай – Мұқыш (Ешен).

Ешен – Сағынтай.

Бекқожа – Дәден (Есіркей, Қалдыбай), Жанұзақ (т), Байжан (т).

Есіркей – Әубәкір (т), Омар (Дәуіт, Қазі), Оспан (Тастық).

Дәуіт – Бақыт.

Тастик – Қайролла (Қазыбек, Жәнібек, Нұрлан).

Қалдыбай – Рақыш (Жұмаш).

Сарман – Сәтбай (т), Нұртай (Мақат, Айса), Түкенбай (Сүлеймен, Тәуекел, Табынбай).

Мақат – Сыздық (Бөкен).

Айса – Жәкіжан (Дүйкен, Ерсін).

Табынбай – Ғинаят, Шайзат.

Сәнқой – Көшекбай, Жүніс, Елеу (Мағауия, Құрманғали, Нұрым), Ыбыш (Қожанқұл, Әліқұл), Суханқұл (Ақтай молда).

Мағауия – Сүлейменғали.

Қожанқұл – Ыбырай (Өмірғали, Қасен, Жолдыбай).

Әліқұл – Жамау (Төлеу), Ерғали (Ғани, Асқар).

Ақтай молда – Қабыкен (Марат), Қайрат.

Тобанаяқ – (т).

Қараша – Сейтен (Тілапан).

Тілапан – Мәжікен (Бекен, Шәкен, Қазанбай).

Бекен – Бақыт (Азамат, Нұрхат, Шыңғыс), Жеңіс, Бауыржан (Медет).

Шәкен – Арман (Ғалымжан, Саяжан).

Деріпсалы – Айбас (Көшек, Сәтбай, Жантемір, Жандыр), Шүрек (бәйбішеден: Ордабай; екінші әйелден: Жандарбек, Айдарбек), Боқты (Шодыр, Көшербай), Күшен (Торпақ).

Көшек – (т).

Сәтбай – Жабай (Сағынтай, Қасым, Қабылбек), Байжұман (Оңайбек), Әмір, Баймағамбет.

Қасым – Сарымсак (Ақылбек, Асылбек, Айдарбек, Асқар).

Айдарбек – Мәдениет, Бақтияр, Данияр.

Оңайбек – Қанат, Болат, Серік (Берік), Қақабай.

Жантемір – Абай (Жұмабай, Иманбек, Іңірбай, Шәріп).

Иманбек – Алпыс, Бақыт (Тұрсын, Сәкен, Ерсін, Жүрсін).

Тұрсын – Әнуар (Айдар). Жандыр – Байтемір (Іңкәрбек).

Іңкәрбек – Ұлбол (Елеукен), Рақымбаба, Жәркей, Базарбай, Жамантай.

Базарбай – Шапық, Қадыр, Қазым (Жасұлан, Арыстан).

Жамантай – Ақым (Қазақбай, Аманбай, Болат), Галина (Ардак).

Қазақбай – Дмитрий.

Аманбай – Руслан.

Ордабай – Асқар (Шақа), Қошан (Құрманғали, Әліш, Көкіш), Бұқпаш (Асан, Қасен, Шайқы).

Шақа – Егінбай (Төлеген).

Төлеген – Темірлан.

Құрманғали – Қаби (Әсет).

Дерек. Қаби Құрманғалиұлы Алматы мал дәрігерлік институтын бітіріп, көп жылдар Қарағанды облысында мал дәрігері болып қызмет істеді, қазір зейнеткер, баласы Әсет Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде жауапты қызметкер.

Әсет – Әділ.

Қасен – Әлімтай, Нұртөлеу (Ерсін, Ержан, Мейрам, Ерлан).

Ерсін – Құсайын. Ержан – Нариман.

Мейрам – Мейірман.

Жандарбек – Бөкеш.

Айдарбек – Асылбек (Садық).

Шодыр – Қопай (Ахмет, Жүніс, Сүлеймен), Мақан, Дос, Шокай, Мұстафа.

Ахмет – Бекше (Қабыкен), Елеусіз, Төлеубек.

Қабыкен – Орал (Ерден, Ерхан, Нұрлан).

Ерден – Бекболат.

Ерхан – Иманжүсіп.

Жүніс – Қапар (Қабдырахман, Қабдолла), Құсайын (Рамазан, Құрман), Жапар.

Қабдолла – Марат (Кәрім).

Құрман – Мәулет, Мәулен.

Сүлеймен – Жанәбіл (Әбіл, Барлыбай, Пайруз, Олжабай).

Шокай – Сәбит – Хамит (Ысқақ, Хасен) Қабди (Қасым, Смағұл).

Ысқақ – Марат (Нұрболат), Асхат, Мархат, Нұрхат (Мирас).

Хасен – Елмир (Жалғас, Диас, Дәуіт).

Қасым – Жаңабай, Аман, Сағат, Нариман, Қанат.

Смағұл – Ракман (Досан, Айдын), Балтабай, Сәрсенбай (Қуаныш), Бейсен, Дүйсен, Үсен, Асан, Мейрам.

Пайруз – Қазыбек (Жанәлі), Берік (Исмайыл, Нариман).

Хамит – Ысқақ (Марат, Асхат, Мархат, Нұрхат), Хасен (Елмир, Асқар); Қабди (Қасым, Смағұл).

Марат – Нұрболат.

Нұрхат – Мирас.

Елмир – Жалғас, Диас, Дәуіт, Асқар).

Қасым – Жанабай, Аман, Сағат, Нариман, Қанат).

Смағұл – Ракман (Дюсен, Айдын), Сәрсенбай (Қуаныш), Бейсен, Дүйсен, Үсен, Асан, Мейрам.

Көшербай – Ысқақ (Пұшық, Қоқыш), Ысмайыл (Әбжан, Алданғор).

Пұшық – (т).

Қоқыш – Мұқали (Махмет), Сағындық (Мәрден, Зикен).

Махмет – Ермек (Ержан, Ерлан), Еркін (Мақсат).

Мәрден – (т).

Зикен – Қайролла (Берік).

Берік – Асылхан.

Дерек. Ермек Махметұлы Бұқар жырау ауданындағы Байқадам ауылының мектеп директоры.

Әбжан – Файзолла (Серік).

Серік – Арман.

Торпак – Райыс (Қани, Жәми, Қамзе), Жакып (Қайыр, Шайқы).

Қани – Махмет (Ғаят, Жанат).

Жанат – Аген, Әділ.

Жәми – Айтбай (Тұрсын).

Тұрсын – Тауарик (Келден, Молдаш, Думан, Қазали, Мақсат).

Қайыр – Төкен (т), Бояубай (Сағымбай, Серік), Сағынай (т), Өпе (т), Нұркеш (Тәубебай), Қосай (т).

Сағымбай – Марғұлан (Нұрсағын, Асқар).

Серік – Ернұр, Нұрсұлтан.

Тәубебай – Жасұлан, Нұрлан, Ержан, Нариман, Бауыржан.

Дерек. Тәубебай Нұркешұлы Алматыдағы Жоғарғы партия мектебін бітірген, өмірінің соңына дейін Қылыш Бабаев атындағы совхозда партия ұйымының хатшысы болып қызмет істеді.

Жәнібек Тасболатұлы – Аралбай (Жанкөт, Мәмбет), Бұғыбай (Ыдырыс, Мұрсал), Марал (Дады).

Жанкөт – Божақай (Құлыке), Шәйтi (Сәдібек), Шыныбек (Сыпатай, Аушахман), Жолды (Шаймақ, Молдаш, Сабыр, Жамаш), Қажыкей (Бықтай), Көккөз (Шәкіртай).

Құлыке – Тәуекел (Қабыкеш), Тәуәбіл.

Қабыкеш – Қанат, Серік.

Сәдібек – Ақан (Қали, Мұхаметжан, Болат, Асқар, Марат).

Қали – Ерлан, Нариман.

Мұхаметжан – Нұрлан.

Марат – Асхат, Олжас.

Сыпатай – Қикым, Сикым, Мықтыбай (Қалиасқар, Ордабай).

Дерек. Қалиасқар Мықтыбайұлы Бұқар жырау ауданындағы қазақ мектебінде мұғалім болып қызмет атқарады, ақын, сазгер, журналист.

Қалиасқар – Ақжан.

Ордабай – Досай.

Аушахман – Ғалым (Абдығалым).

Абдығалым – Олжас (Мағжан).

Шаймақ – (т).

Молдаш – Мақыш, Қапсаттар (Сержан, Байжан, Саржан).

Байжан – Ақжол, Тайжан.

Саржан – Қайсар.

Бықтай – Алдаш (Нілдеш, Амангелді).

Нілдеш – Дәулет (Нариман), Қанат.

Амангелді – Мұрат, Асхат.

Шәкіртай – Қалдыбай.

Мәмбет – Қосшығұл (Иманбек, Майлықожа, Имантай (т), Медеу (т), Сопак).

Майлықожа – Қалилolla (Нәскен, Маран, Жарылғап), Рахметолла (Шарапат, Талғат, Рапағат).

Нәскен – Бейсенай.

Маран – Нұрболат.

Жарылғап – Қуаныш.

Шарапат – Шапағат.

Рапағат – Нариман.

Сопак – Ырзатай (Қанат, Ракат).

Ыдырыс – Сабыртай.

Мұрсал – Өзкен (т), Шахан (Акажан).

Акажан – Серік (Амангелді), Аман, Мейрам, Берік.

Дады – Оразалы (Әдікен), Қожантай (Еңсебай, Оразбек).

Еңсебай – Рақымжан, Әзмағанбет (Ізбасар, Төлеген, Ертісбай).

Дерек. Ізбасар Әзмағанбетұлы Еңсебаев көп жылдар Екібастұз қаласындағы ішкі істер бөлімінде қызмет істеді, милиция полковнигі, қазіргі күні зейнеткер; Екібастұз қаласында тұрады.

Ізбасар – Арман (Әзмағанбет).

Оразбек – Бакши.

Дүйсен – Жанбай (Зікірия кажы, Тұрсынбек), Қарқынбай (Хамит), Алақай (Оспан, Ыбырай), Қалас (Мұратай).

Зікірия кажы – Асатай (Мұқаметжан), Садык (Мұхаметкали).

Мұқаметжан – Дияс.

Тұрсынбек – Әбіш, Жұмат, Жұмаш (Сағынтай, Рахметолла).

Сағынтай – Мерген (Рүстем, Дастан, Бакытжан), Тасболат (Темірлан).

Хамит – Нұрғали (Төлеген, Серік, Сағади, Қайрат).

Дерек. Төлеген Нұрғалиұлы Хамитов Қарағанды облысының СЭС департаментінің директоры болып қызмет атқарады.

Серік – Азамат, Бактияр.

Сағади – Нәдір.

Қайрат – Айдар.

Оспан – Сапи молла (Шәмшиден, Пәуен).

Шәмшиден – Әлібек, Серік (Руслан, Темір), Айтман (Қырықбай), Қайрат (Сансызбай), Жанат.

Қырықбай – Мадияр.

Пәуен – Талғат (Темір), Сұңғат (Данияр).

Ыбырай – Әшірбек (Жұматай, Қырықбай), Қапар (Ошақбай), Алданғор (Жұмажан, Жетпіс), Әпсін (Серікбай).

Жұматай – Тайтөлеу (Темірболат).

Қырықбай – (т).

Ошақбай – Сағындық (Манарбек, Жандарбек, Жәнібек, Жанай).

Жұмажан – Жексенбай (Марат), Дүйсенбай (Ербол).

Жетпіс – Қуандық, Нұржан.

Серікбай – Орал, Қайролла.

Мұратай – Базыл (Сағымжан, Бүтінбай), Асқар (Шайқы), Құдыяр (т).

Сағымжан – (т).

Бүтінбай – Кемелбай (Арман), Қайыр, Іргебай.

Арман – Айдос, Наурыз, Жасұлан.

Шайқы – Максұт (Саят), Жанбырбай (т), Жолдыбай (т), Ораз (Қазыбек), Рамазан (Айдос), Жылқыбай (Дархан, Дулат, Дәурен), Ерсін (т), Сұлтанмахмуден, Мұхаметқали.

Шәкір – Анақ (Малыбай, Бөстекбай), Жанак (Жандыбай), Жанасып (Толыбай).

Малыбай – Шержан (Тәмәмдар, Айтым, Жармұқан, Ермұқан).

Тәмәмдар – Рымтай (Сағат, Сәбит, Төлеубай, Хамит, Құти), Қорабай (Аяз, Нұркен, Нұрлан, Наурызбай, Ерлан), Кәрімтай (Қалы, Қайрат, Қайсар), Жүсіп (Иосиф), Өрікбай (Сағынай), Жұмабай (Бота, Дидар).

Ермұқан – Бейсенбай, Жайлаубай, Аман.

Бөстекбай – Жекен (Айдархан), Жәркей (Қанапия).

Айдархан – Рахметолла (Балқият, Қинаят, Аманжүсіп, Амангелді, Амантай).

Қанапия – Әбдікәрім (Шокан, Айдос), Әділбек (Мәди), Тұяқ (Куан).

Жандыбай – Макаш (Кәкім, Шертібай), Әлиакбар (Бокай), Әбдірахман (Бидайық).

Кәкім – Мұрат (Торғай, Сансызбай).

Шертібай – Сартай (Ерғаш, Мейірхан, Асан, Ерлан), Серік (Талғат, Саят).

Ерғаш – Айбек.

Мейірхан – Уәлихан.

Бокай – Атақозы, Белгібай.

Бидайық – Тәнкіс.

Толыбай – Қарлыбай (Ибаділдә, Асқар, Қамар).

Ибаділдә – Сейілхан (Махмет).

Асқар – Әмірхан, Базкен (Қамзе, Қаппас, Қабдолла, Қамбар), Фазылхан.

Қамар – Қабыкен (Елеусіз).

Өтебай – Тінәлі (Балта, Темірбек, Сүлеймен), Тінібек (Есентай), Тіней, Мінәсіп (Бәкізе, Алсай, Нұржан, Қопа, Нөгер), Ноқай (бәйбішеден: Қуандық, Қарыспай; екінші әйелден: Қосағұл, Қожан), Өмірбек, Қаржау (Қошқарбай, Қажымұрат, Есеқырт); Қарақұл(Қапыш,Бегім, Айтжан); Мотай (Хакесе); Бапақ (Қабыкен, Қикым); Сапақ (Ақан); Байдалы (Тайжан).

Дерек. Өтебай Кедейбайұлы ірі бай болған. Малы мен басы бірдей өскен адам. Екі әйелінен 11 ұлы болған. Өтебай Қанжығалы Бөгенбай батырдың шөбересі Сакқұлақ биге құда болып келеді. Өтебай тоқсанға таянған кезде екі әйелінің үстіне тағы бір жиырмадағы қызды айттырып, 47 жылқыны калың малға беріп қояды. Қалыңдық қыз жұртқа аты мәлім Тобия деген жыршы қыз екен. Оны айттырғанда, әдеттегі тоқал емес, басқа ретпен келіседі. Ол мынадай: байдың екі әйелі де жыр білмейді, сондықтан Өтебай қайтыс болғанда оның жырсыз қалуы қиын, мұны ойлаған бай балаларына мұны ескеріп қатты айтқан соң, олар осы Тобияны естиді де, қыздың туысқандарымен келісіп, құда болады. Келісім шарты былай: қыз үйінде болады, тек бай өлуге таянған кезде ғана ұзатады. Оның уақытын Өтебай жақтары хабарламақшы болады. Сонымен, қыз үйінде жүре береді. Көп ұзамай қартайып отырған байдың ажал уақыты жақындаған жайы білінеді. Сосын Тобияның келін болып түсуіне де уақыт жетеді. Мұны хабарлап Өтебай жағының кісілері келген соң қыздың туысқандары сөзге келместен, уәде бойынша Тобияны ұзатады. Сөйтіп Тобия келіншек болып, Өтебай үйінің сол жағында шымылдықтың ішінде отырады. Оң жакта төсекте қаусаған Өтебай жатады. Әдет бойынша отқа май құйып, сәлем етіп кірген келіншектің жастар өлеңменен бетін ашады. Ертеңінде байдың Шыңқожа деген қожасына неке қиғызады. Қожаның үшкірген суын Өтебай да, Тобия да ұрттап куәлікке жүрушілердің қолына беріледі.

Келіншектің түскеннің екінші күнгі түнде ауыл әйелдері жиналып, Тобияны байдың қасына әкеледі. Аздан соң әйелдер қайтып, келіншек байдың қасында қалады, алайда, байдың қозғалуға шамасы жоқ. Әлі келгені сол болып, оның ол жер – бұл жерін сипай береді. Бір мезгілде бетін-бетіне тақап, айғырша оқыранған дыбысы ғана естіледі.

Тобия басқада жұмысы жоқ, ол тек шалдың арқасын қасып, аяғын сипайды. Одан босағанда, негізгі жұмысына көшіп, жырға дайындалумен болады. Келіншек түскелі бір ай.

Ақыры байдың сырқаты меңдеп, екі күн тілсіз жатып, Өтебай қайтыс болады. Сонда Тобия былайша жырын ағытады:

Зарланамын, жырлаймын,
Жыламай қайтіп шыдаймын.
Жастай қалған мен бейбақ,
Мұңымды шағып жырлаймын.

Ағайынның басы еді,
Алтынды ердің қасы еді.
Бір құлынды ат қылар,
Сексен тоғыз жасы еді.

Есіктің алды баялыш,
Баруға зират тұр алыс.
Қызығың естен кетпейді,
Кім болады таяныш?

Үйдің сырты тау мен тас,
Шулап қалды мал мен бас.
Алып құдай жарымды,
Ағызды көзден қанды жас.

Отырған жұрт: «Байғұс, адамның сай сүйегін сырқыратады» деп, төмен қарап мұңаяды. Кейбіреулері ішінен

күліп, далаға шығып кетеді. Тобия көзіне түкірігін жағып, жас қылып сұңқылдаудан тынбайды [98, 9—10].

Балта – Ахмет (Зейтін), Мақат (Зейнехан, Шапруза, Ақтайбек, Қалдыбай, Бақтияр), Бәйке, Жәнке (Ғалымжан), Кәрібай (т), Сақан (т).

Зейнехан – Түлкібай.

Ақтайбек – Ғабдолла.

Қалдыбай – Қазыбек (Ерлан), Жәнібек (Ержан).

Ерлан – Шерхан, Шернияз.

Дерек. Қазыбек Қалдыбайұлы көп жылдар Теміртау қаласында қызмет істеген, Қазақ КСР-нің халық ағарту ісінің үздік қызметкері.

Жәнібек Қалдыбайұлы Алматы мемлекеттік медицина институтын бітірген, көп жылдар бойы Ульянов (қазіргі Бұқар жырау) ауданында бас дәрігер болып қызмет атқарған.

Бақтияр – Ғалымтай (Нұркен, Нұрхан).

Нұркен – Ернар, Әсет.

Дерек. Ғалымтай Бақтиярұлы Қазақ КСР-нің халық ағарту ісінің үздік қызметкері.

Нұркен Ғалымтайұлы Қарағанды әкімі жанындағы «Қарағанды қаласының кәсіпкерлік бөлімі» мемлекеттік мекемесінің бастығы.

Бәйке – Ғани (Теміржан, Тұрсын, Шыныбек, Мұхаметжан, Пәуен), Кәрімжан, Рақымжан.

Теміржан – Азамат.

Тұрсын – Төлеубек, Тұрар.

Шыныбек – Қайыржан.

Мұхаметжан – Қаныш.

Пәуен – Ғалымжан, Әділжан.

Сүлеймен – Аушахман (Зейлекбар), Әмиін, Хабибі.

Зейлекбар – Зейнолла (т), Зейниден (Сайлау).

Сайлау – Қалкен (Қаржас, Асылбек, Әлихан), Қайыр (Алмас, Данияр, Қылыш, Ғалым), Сағидолла, Асқар (Дархан), Амангелді (Олжас, Диас), Асхат.

Қаржас – Арғын.

Асылбек – Рауан.

Дерек. Асылбек Қалкенұлы Е. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінде қызмет істейді.

Алмас – Дастан.

Есентай – бәйбішеден: Жәнәбіл, Мұқыш, Мағпыр; екінші әйелден: Мекен, Забан, Абаш, Мүбәш.

Жәнәбіл – Дінмұхамет (Сұрап), Шәйбан (Баян, Ноян, Наян, Аян), Шәмек.

Сұрап – Саят (Данат), Қайролла.

Мұқыш – Қасен (Қайкен, Берік, Құрықбай), Бәсэрә (Талғат, Серік), Бопан (Мәдениет, Серік).

Қайкен – Мирас.

Берік – Әсет, Асхат, Ғабит.

Серік – ұрпақтары Семейде тұрады.

Забан – Болат (Нұрлан, Ерсін, Ерлан, Құсниден, Ержан, Ерхан, Жасұлан).

Ерсін – Данияр.

Ерлан – Арғын, Алшын.

Құсниден – Дамир, Мейірлан, Ақжол.

Ерхан – Нұрсұлтан.

Жасұлан – Еркебұлан.

Дерек. Есентай Тінібекұлы өз заманында он алты жыл Баянауыл округінде болыс болған; Нұрлан Болатұлы Қазақстан Республикасының Көлік министрлігінде қызмет істейді; Ерсін мен Ерлан және Құсниден мен Ержан Болатұлдары жеке кәсіпкерлер.

Бәкізе – Досар (Жұмат), Балқожа (Иманбай, Боранбай).

Жұмат – Қуанышбай (Болат, Қуан, Саян).

Иманбай – Сайран (Қорған, Мұхаметжан, Дулат).

Боранбай – (т).

Алсай – (т).

Нұржан – Сәду (Әмірхан).

Әмірхан – Шопанай (Төлеу, Ерсін).

Дерек. Шопанай Әмірханұлы (1923—1993 жж.) Ұлы Отан соғысының және еңбек ардагері; 1942 жылы Кушка каласында пулеметшілер училищесін бітіріп, 2-ші Беларус майданының 130 Могилев дивизиясының 108 атқыштар полкінде взвод командирі болған. Соғыста көрсеткен ерлігі үшін Қызыл Жұлдыз орденімен марапатталған. 1960 жылы Алматыдағы Жоғарғы партия мектебін үздік бағамен бітіреді. 1961 жылы Шопанай ағай Қазақ КСР ауылшаруашылық министрлігінің бұйрығымен Қ. Бабаев пен Үлгі колхоздарының негізінде құрылған Қ. Бабаев атындағы совхоздың алғашқы директоры қызметіне тағайындалды.

Шопанай Әмірханұлы бабасы Бұқар жыраудың зиратына көрнекті кесене орнату мен оның туған күніне арналған мерейтой шараларын республикалық көлемде өткізу мәселелерін алғаш бастама көтерген еді. Сонда Шопанай ағай мені де өз жетегіне қосып алып, екеулеп бес жылдай аталмыш мәселелермен айналысқан болатынбыз. Ақыры Қазақстан Республикасы Министрлер Кабинетінің 1993 жылдың 17 ақпанындағы № 119 «Бұқар жырау Қалқаманұлының туғанына 325 жыл толуына әзірлену және оны өткізу туралы» деген қаулысының шығуына қол жеткіздік. Осы қаулымен құрылған мемлекеттік мерейтой комиссиясының құрамына Шопанай ағай екеуіміз де енген едік.

Шопанай ағайдың есіміне Ботақара поселкесінде көше атауы берілді.

Төлеу – Бекжан, Нұржан.

Ерсін – Дәмір.

Дерек. Төлеу Шопанайұлы Бұқар жырау ауданының «Нұр Отан» партиясы филиалының бастығы; Ерсін Шопанайұлы Ботақарадағы жас балалар спорт мектебінің директоры.

Қопа – Қонақбай (Мұқыш).

Мұқыш – Әсет.

Нөгер – (т).

Қуандық – Омар (Мұқан).

Мұқан – Төлтай, Әбікей (Мылтықбай), Баймағамбет (Сайлау), Баймолда (Әнуар), Жұматай (Пәуен, Ораш, Оразгелді).

Төлтай – (т).

Мылтықбай – Бекайдар, Совет, Айдар.

Сайлау – Қазыбек, Қуаныш, Жәнібек, Манарбек, Азамат, Құрманғазы, Қаныш.

Дерек. Сайлау Баймағамбетұлы Баянауыл ауданындағы бұрынғы «40 жылдық» совхозының бас бухгалтері болып қызмет істеген.

Қарыспай – Шеге (Дайрабай), Әбілдә (т), Смағұл (Сәбира, Ақыш).

Дайрабай – Шәншіл (Аққыз).

Аққыз – Орал (Марат, Мұрат, Қуандық, Мұқтар).

Сәбира – (т).

Ақыш – Ғабдолла (Дархан, Дарын, Ғалым).

Дархан – Диас.

Дерек. Ғабдолла Ақышұлы Қарағандыдағы Е. Бөкетов атындағы мемлекеттік университетінің каферда меңгерушісі, физика-математика ғылымдарының кандидаты, доцент.

Қосағұл – Көпбай (Сәлдебай).

Сәлдебай – Ораз (Ерғанат).

Қожан – Бектай (т).

Өмірбек – (т).

Қошқарбай – Рақымтай, Төкіш.

Қажымұрат – Қапиялы.

Есеқырт – Қасен, Құсайын.

Қапыш – Тәжі (Рамазан).

Бегім – Ахан (Дүйсенәлі).

Айтжан – Елубай (Асайын).

Асайын – Ардак, Асқар, Әкім, Алтай.

Хакесе – Еламан.

Қиқым – Тұрлан (Жаңабай, Амангелді, Жасұлан).

Амангелді – Мәрлен.

Ақан – Нұрлан (Нұртай, Ертай, Естай, Қайыртай).

Нұртай – Сұнкар, Асқар, Бұкар.

Естай – Абылай.

Тайжан – Жұмақай (Нұрғали, Жұмаділдә).

Нұрғали – Саят (Асхат), Қазыкен (Асқар), Қайыр, Аман (Әлібек), Мерекес, Қайрат (Асылбек, Ерназар).

Дерек. Қазыкен Нұрғалиұлы қазіргі Бұкар жырау ауданында көп жылдар бойы бас дәрігер болып қызмет атқарды (мамандығы – хирург).

Жұмаділдә – Заман (Қанат, Болат, Дулат, Жанат), Қанағат (Жәнібек).

Баянды – (т).

Баяс – Шаяш (Сармантай, Ахмет, Үсен, Қаржаубай).

Сармантай – Кәкен (Әбу), Кәбіш (Зап).

Әбу – Сапар, Сәкен, Талғат, Қапар, Дат, Сауран, Сәбит.

Зап – Темірлан, Нұрболат, Мейрам, Бактыбай.

Ахмет – Қасым (Қинаят, Балташ, Төлеш), Хасен (т).

Үсен, Қаржаубай – (т).

Жолымбет – Қойсары (Әлібек, Айбек, Маңыбай, Шындәулет), Қалқаман батыр (Бұкар жырау, Теке), Ырымбет⁴¹ (Ақан, Шақан, Шалша), Назар (Қожаберген, Мырзакелді, Дәуім, Мыңжасар).

Дерек. Қалқаман батыр – Тәуке ханның сардары Ақша батырдың (Бөгенбай батырдың әкесі) сарбазы болған. Ол 1714 жылы жоңғарлармен болған соғыста қазіргі Павлодар – Астана теміржолы бойындағы Қалқаман станциясының жанындағы Қалқаман тұзды көлінің маңында опат болған. Бейіті осы көлдің күншығыс жағасынан 400 метрдегі жерде. Бейітінің орнында биіктігі 0,7 м Баянаула гранитінен қойылған ескерткіш ғана қалған [113, 143–144].

⁴¹ Ырымбет – бұл есім шежірелерде Ырсымбет, Ырысымбет деп әртүрлі жазылып жүр. Мейінше дұрысы – Ырымбет.

Маңыбай – Бейсен (Жаксыбай, Үркімбай), Қарынбай (Жұман, Жамал, Алдаберген, Алшағыр, Оразәлі).

Жаксыбай – Мақан (Шүкі, Құсайын), Айткен (Еңсебай, Кәрібай).

Кәрібай – Нұртай.

Үркімбай – Таути, Қалқаш (Қартабай), Ақанбек, Ыбрай.

Жұман – Ботпай (Сүлей, Құсбек, Шәкен).

Құсбек – Темірғали (Дүйсен, Нұрлан, Ербол, Қуаныш, Ғалым).

Дүйсен – Мадияр.

Ербол – Нұрасыл, Данияр.

Шәкен – Сағынай (Аманай, Қабдолла, Жанат).

Жамал – Қали (Тұрсын).

Алшағыр – Мағұл (Еренғайып, Шұғайып, Рақымжан, Ақбай).

Ақбай – Имантай (Әділ), Қайкен.

Оразәлі – Құдайберген (Қасым).

Қасым – Жүрсін, Олжа (Асыл).

Шындәулет – Айту (бәйбішеден: Нұралы, Құтпанай, Күжір; екінші әйелден: Сарт, Кемел, Қожабай), Байту (Арыстанбек, Бекбол, Жәмеке), Малту (Байқоңыр, Жанқоңыр, Телқоңыр, Сарбас, Шілқоңыр), Жанту.

Дерек. Айту Шындәулетұлы Орта жүзге белгілі шешен болған [21, 71].

Нұралы – Жұман (Жұмабай).

Жұмабай – Мақұлбай (Бүркітбай, Өмірсал, Мұрсал), Тентекбай (Әген).

Бүркітбай – Қайролла (лақап есімі – Кәллә).

Мұрсал – Тезекбай, Бекіш (Дәуіт, Мәнәп, Ақап, Ердос, Ысқақ, Ерхат), Кәкіш (Қабдолла, Шарапат, Асылхан, Ерхан, Райхан), Майдан (Әубәкір, Нұртас, Ерболат, Нұрболат).

Құтпанай – Шортанбай (Қоңырбай, Шүкей, Бақыбай), Боташ (Алданғор).

Бақыбай – Ниязбек (Қонакбай), Әміш.

Қонакбай – Қайрат, Қайырбек, Қазыбек.

Алданғор – Мұсабай (Кәмеш, Нүркен, Қабиден), Бейсенбай (Салық, Құдабай), Сәрсембай.

Кәмеш – Нұрахмет (Бейсен), Сайхан (Әділет, Жұман, Иса), Ұлықбек (Ербол).

Қабиден – Марат (Мұса), Ерлан.

Күжір – Теңізбай (Бекқожа, Бұжыға, Бақай), Имам (Доскей).

Бекқожа – Есенғали (Абдрахман, Абай, Ерғали, Абылай), Құрманғали (Аманжол).

Дерек. Есенғали Бекқожаұлы Қазақ КСР-нің оқу ағарту ісінің озық қызметкері, Үлгі ауылының мектеп директоры болған.

Доскей – Тәшімбек (Жексембек).

Жексембек – Мұса (Алпыс, Жандос, Айдос), Иса (Әлібек), Серікбай (Жетпісбай).

Сарт – Ізбас (Нүрілдә).

Нүрілдә – Қали, Қойшыбай.

Кемел – Әбілда (Қажен, Төлеутай), Кәрімдос (Тұрсынхан), Қабай (Жақыпбек, Ақыш, Әкіш), Байділдә (Жүнісбек, Бектен), Өтеубай, Өтеулі (Түсіп, Төлепберген, Аяпберген).

Қажен – Хамит.

Төлеутай – Сағынтай (Нұртай, Ертай, Қазай, Қапай).

Жақыпбек – Құрмаш (Жәкен, Болат).

Ақыш – Жетпісбай (Сағынтай).

Әкіш – Екпінтай (Ерсін, Назар, Амангелді).

Бектен – Данышпан (Дастан), Егеубай (Рүстем).

Төлепберген – Шәйкен (Есенжол, Аманжол, Айтқожа, Байқожа, Амангелді, Жангелді).

Есенжол – Ербол.

Аманжол – Әсет, Нұрым, Бейбіт.

Айтқожа – Бозғұлан, Ерғұлан.

Байқожа – Дархан, Бауыржан.

Амангелді – Асылхан, Әділхан.

Дерек. Аманжол Шәйкенұлы Бұқар жырау ауданы Керней ауылындағы орта мектептің директоры.

Арыстанбек – Тайлан (Байжан), Таймас (Танабай), Қойлыбай (Махамбет, Көйлек), Шабар.

Байжан – Нұрпейіс (Иманмәлік).

Иманмәлік – Әли (Жанат), Адамбай.

Танабай – Шөптібай (Райымбек, Балташ), Садуақас (Әрін, Төлеген).

Райымбек – Мақсұт.

Балташ – Алпыс.

Әрін – Төлеш, Бейсенбек (Еркін, Болат), Бейсен.

Дерек. Бейсенбекұлы Еркін Жезқазған қаласында тұрады, ғылым докторы, профессор.

Төлеген – Мейрам.

Махамбет – Смағұл.

Көйлек – Әлиэкбар (Шәйжан).

Бекбол – Түсіп, Хасен.

Жәмеке – Әлібек (Шотай), Айбек (Көтібақ, Кішкей).

Шотай – Алпысбай (Балтай), Дүйсенбі (Ахмет).

Балтай – Бақи.

Ахмет – Әшкен (Амантай, Жәлелтай, Кәмәлиден).

Амантай – Амангелді, Марат, Асылбек, Қабдолла, Мақсұт.

Жәлелтай – Еркін, Ерлан.

Кәмәлиден (Кәмәш) – Берік, Бейбіт, Нұрлан, Жүрсін.

Көтібақ – Бұғыбай.

Кішкей – Мырзаспай (Тәукеш), Шоқай (Мұрсал, Әркей, Сәбит).

Тәукеш – Түсіпбек (Нағман).

Нағман – Ақпай (Ибаділдә).

Мұрсал – Қабдыманан (Нәби, Тілеу).

Нәби – Айтбай, Мағауия, Мақсұт, Аман, Мәди, Мұрат, Қанағат.

Тілеу – Бейсен, Әсет, Жұман, Дүйсен.

Әркей – Сыздық.

Дерек. Амантай Әшкенұлы Ұлы Отан соғысының ардагері, өмірінің соңына дейін ұстаздық қызмет атқарды; Жәлелтай Әшкенұлы Қ. Бабаев атындағы совхоз емханасының бас дәрігері болды; Еркін Жәлелтайұлы Алматы мемлекеттік энергетика институтын бітірген, жеке кәсіпкер.

Сәбит – Хамит (Ысқақ, Хасен), Қабди (Қасым, Смағұл).

Ысқақ – Марат (Нұрболат), Асхат, Мархат, Нұрхат (Мирас).

Хасен – Елмир (Жалғас, Диас, Дәуіт), Асқар.

Қасым – Жаңабай, Аман, Сағат, Нариман, Қанат.

Смағұл – Рақман (Досан, Айдын), Балтабай, Сәрсенбай (Қуаныш), Бейсен, Дүйсен, Үсен, Асан, Мейрам.

Дерек. Ысқақ Хамитұлы Қазақ КСР-нің халық ағарту ісінің озық қызметкері; Бейсен Смағұлұлы Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар министрлігінде басшы қызметкер; Сағат Қасымұлы «Тұран Әлем банкіде» жауапты қызмет істейді; Дүйсен Смағұлұлы Қ. Бабаев атындағы кеңшарындағы Үміткер орта мектебінің директоры.

Сарбас – Құлқара (Ысқақ), Құлмырза (Бәжік), Өзден (Түсіп, Асқар, Зейін), Байтемір (Мұхтар, Райымбек).

Ысқақ – Ақылбек (Қаден, Болат, Кәмә), Құлахмет (Қадылбек, Болатбек, Әділбек, Әкімбек, Оразбек).

Кәден – Қайырбек.

Қадылбек – Қайырбек (Нұрлыбек, Айдын), Әділ (Нариман), Ардақ (Ғалым), Арғын (екі бала бар), Дулат.

Бәжік – Бейсек (Таяш).

Түсіп – Шәмен (Рамазан), Шәкір (Таяқбай, Қанат, Қабдолла).

Рамазан – Мейрам (Нұрсұлтан, Нұрлан), Ерлан (Нұрләулет).

Асқар – Мекен (Жақсылық).

Шілқоңыр – Күзембай (Түсіпбай, Рақым), Тілеубай (Бокай), Елеусіз.

Түсіпбай – Ахмет, Шахмет, Қоқыш (Мүбәрак, Тәбәрәк), Олжа.

Бокай – Сейдіғалым (Сәкен, Сәду, Саят).

Бұқар жырау – Акдербіс (Ізден, Жақсылық), Жарылғап (Мыңбай, Жүзбай, Бозбай), Жанта (Ырғалы, Өтебек).

Дерек. Абылай ханның тапсырмасымен оның үлкен ұлы Уәли бастаған, құрамында Бұқар жыраудың баласы, төртуылдың жас биі Жарылғап пен Жалайыр руынан Қара би бар, қазақ елшілігі 1769 жылдың наурыз айында Қытайға аттанып, мамыр айының ортасында Бейжіңге (Пекинге) жетеді [99, 233]. Сонымен, Жарылғап Пекинге барған алғашқы Қаржас ұрпағы болып саналады.

Ізден – Жантөре (Торбай, Баймақан, Мүлкібай), Қантөре (Өшірбек), Бәшен (Ахмет, Сыздық), Жылқыбай (Данияр, Мадияр, Құдияр).

Торбай – Қадыр, Ыбырай, Такауи, Нәдір, Рахметолла (Мейірман).

Ыбырай (Ыбыш) – Қанапия (Смайыл, Қайролла, Зейнолла, Қабіболла, Нығмет), Темірболат (Ғалихан, Ербол, Талғат, Уәлихан, Жұмабек).

Смайыл – Азамат, Нұрбек.

Қайролла – Амандық.

Зейнолла – Думан.

Нығмет – Әлішер.

Ербол – Темірлан.

Талғат – Ілияс, Дияс.

Жұмабек – Рақат.

Мейірман – Қасым, Қанат (Аңсар), Қуат.

Баймақан – Ғұбайділдә (Қайролла).

Қайролла – Ерсін, Ерлан.

Өшірбек – Нұрғали, Жиенбай.

Ахмет – Сәрсек (Дүйсенбек).

Дүйсенбек – Нұрсұлтан.

Сыздық – Тайтөлеу (Мұқтар, Серік, Сембай, Амантай),
Тезекбай (Сартай, Имантай, Жамантай).

Мұқтар – Қуаныш.

Серік – Азамат, Қуандық.

Сембай – Бауыржан.

Амантай – Есен.

Сартай – Дастан.

Имантай – Рүстем.

Жамантай – Нұртай, Данияр, Рүстам.

Құдияр – Қабдығали (Құдайберген, Оспан).

Құдайберген – Әнуарбек, Арман.

Жақсылық – Құрымбай (Бекібай, Жұмабай).

Бекібай – Мағауия (Қалымтай, Уәкітай), Бейсенбай
(Садық), Зікірия (Барлыбай, Қабылбек, Қабылда).

Уәкітай – Жақсылық (Нариман, Ержан).

Садық – Құндақ (Зұлқарнайын, Рапық, Тұқым).

Қабылбек – Әлихан (Данияр).

Қабылда – Әбдікәрім (Қали).

Қали – Ерлан, Нұрлан, Қайролла.

Жұмабай – Баба (Шәкет, Керім, Құсайын).

Керім – Шарапат.

Құсайын – Иmekеш.

Дерек. Мыңбай Жарылғапұлы 9 әйел алған. Солардың ішінде оның бірінші әйелінен: Кенжебай, Шұқу (Түскей, Дөгер); Ұрқынбай; екінші әйелінен: Өтеген (Байбала); төртінші әйелінен: Дүйсенбай (Әли диуана, Манабай, Жадырабай), Сарт (Шуман, Итен, Айдабол); бесінші әйелінен: Үкі, Байшоқ; алтыншы әйелінен: Өтеулі (Итбай, Ақшалақ). Үкі мен Байшоқты ұрпақтары Түрікменстанда болуы мүмкін. Ал, Мыңбайдың үшінші, жетінші, сегізінші, тоғызыншы әйелдерінен туған ұрпақтары тегісімен Өзбекстанда болуы керек.

Түскей – Болтай, Мұхамедсәлім (Тыныс, Жұмабек).

Тыныс – Асылан.

Жұмабек – Ақбатыр.

Байбала – Пұштақай, Аяпберген (Бөпежан, Оразбай, Рақымтай, Қадамбай, Қадыр).

Дерек. Аяпбергенұлы Бөпежан (1917—2005 жж.) жоғары білімді, заң қызметкері болған. Ол 20 жыл бойы академик Қаныш Сәтбаевтың көмекшісі болып қызмет істеді.

Қадамбай – Ахмет (Амантай), Батыр (Асылтай).

Амантай – Мұхамед.

Қадыр – Төлеу (Ержан).

Әли диуана – Қараш (Айтжан).

Айтжан – Байбала.

Айдабол – Жүнісбек, Шөкетай (Төлеубек).

Төлеубек – Қуаныш (Әділ), Қуандық, Қайрат.

Итбай – Ырысқұл (Жансейіт, Нұрсейіт, Токсейіт, Бексейіт, Қойтеке, Серік, Мұрат).

Бексейіт – Әбусағат (Амангелді, Есіркеп, Қайыргелді, Бауыржан, Иманзуфар, Сәтбек, Кенжеғали), Болтай (Қыздар), Аманжол (Есенгелді, Есенғали), Балтабай.

Амангелді – Талғат (Ерғали), Қанат (Тұрар).

Есіркеп – Қабдолла (Бейбарыс).

Қайыргелді – Мұрат.

Бауыржан – Нұржан, Бакытжан (Расул).

Иманзуфар – Ырысбек.

Кенжеғали – Абай, Арман.

Есенгелді – Дархан, Досхан.

Серік – Тілеуберген (Боранбай, Азамат), Айтбай (Темір-болат, Жанболат), Амантай (Мұрат).

Ақшолақ – Тұрсын (Қабдысәлім).

Жүзбай – Тұрымбай (Жанбекен, Бектемір, Есжан, Қозыбағар), Құрымбай⁴², Тұраналы, Жұрынбет, Сіңірбай.

⁴² Құрымбай – акын болған, Бұқар бабасының жырларын сақтаған. Лақап аты – Қүреке.

Жанбекен – Қамбал (Рақым), Бахит, Сахит.

Рақым – Айып.

Бахит – (т).

Сахит – (т).

Бектемір – Мұхамедрәзи, Мұхамедғазы (Нұрмағанбет, Қабдолла, Обусағит, Файзолла), Мұхамедғали (Сақи, Бақи, Шарапат, Ғапур).

Мұхамедрәзи – (т).

Нұрмағанбет – Дініслам, Ғабитислам, Болат, Мәрия, Қәкіма.

Бақи – Қайыржан (Руслан), Кәрім, Болат, Ғалым.

Қозыбағар – Жакып (Ахмет, Зікірия), Райымбек (Мұсанбай, Хасен).

Ахмет – Төлеутай (Азамат), Қабдуәли.

Мұсанбай – Рафайыл (Махаббат), Нариман.

Махаббат – Асылан.

Қабдолланың лақап аты: Қабыкен (т).

Дерек. Тұрымбайұлы Есжан – әулие болған.

Бозбай – (т).

Ырғалы – (т).

Өтебек – Сәрсен (Садуақас, Жүсіп, Құсайын, Смағұл), Сүлеймен (Мұқан, Мұхамедсадық), Сыздық (Ерназар, Жаукен, Ержан).

Садуақас – Рамазан (Құсайын, Тілеу, Ерғали, Ағынтай, Қажымұрат, Ермұрат, Жанболат, Бекболат), Мағзұм.

Құсайын – Ербол, Қайрат, Азамат.

Ерғали – Мейрам, Айдос.

Ағынтай – Тасболат.

Қажымұрат – Сұлтанмахмұт. Ермұрат – Рустем.

Жанболат – Әмірхан.

Мұқан – Мүбәрак (Сейітахмет).

Сейітахмет – Ербол, Марат.

Ержан – Ерғали (Айтқазы, Мұса).

Теке – ұрпақтары Түрікменстанда болуы мүмкін.

Қожаберген – Тілеубай (Тілеуке).

Тілеуке – Алдияр (Жәкіш, Сейіт).

Жәкіш – Жәкуаш (Тұрсын, Серік), Мұхтар.

Тұрсын – Марат.

Серік – Бейбіт, Рахат.

Сейіт – Рақым (Ғазиз).

Ғазиз – Ибрагим (Болат), Адам, Дәурен.

Болат – Қуаныш, Назар, Баграм (Жігер, Жауын, Жұбаныш).

Мырзакелді – Нұрбай (Ажы би), Төрегелді (Молдабек, Қайырбек, Әшірбек, Шәріпбек, Райымбек, Батыр, Жұмаш), Төребай.

Ажы би – Таңқара.

Қайырбек – Айтбай, Айшықбай.

Райымбек – Қасқырбай.

Қайырбек – Айтбай, Айшықай.

Райымбек – Қасқырбай.

Дәуім (шын есімі Дәулетімбек) – Арда, Құлтай, Әтіш, Жобағы (Қуандық, Тәттімбай, Жетпіс).

Әтіш – Жанбол (Жылкелді, Боранбай, Бейсенбай).

Жылкелді – Ысқақ, Смағұл (Мұхамеджан).

Мұхамеджан – Абылайхан (Әмір, Темір), Әділхан (Азамат, Ислам).

Қуандық – Әлжан, Әлжанар, Әбілғазы, Алтай, Серғазы.

Тәттімбай – Асайын.

Жетпіс – Оразалы (Назымбек, Райымбек).

Мынжасар – Қожакелді (Сексенбай).

Сексенбай – Есен (Сағындық), Тұрмыс (Жұматай).

Сағындық – Сәулебай (Олжабай).

Олжабай – Дәурен.

Жұматай – Қабылбек (Ертіс, Ерболат, Тасболат, Нұрболат).

Ерболат – Әбілқайыр, Арыстанбай, Кәкім.

Тасболат – Еділ, Азамат.

Келімбет – Алшағыр, Тыртықай (Нұрпейіс, Төлеш, Жүніс, Әбдірахман), Алпысбай.

Жүніс – Қасен (Төлеген, Сансызбай, Қанат), Сүйіндік (Жанат, Қанағат), Мұрат, Серік (Ерғанат).

Алпысбай – Нұрмағанбет, Шәмши (Темкен, Ұзақбай).

Төлеген – Тимур.

Сансызбай – Төлеш, Сұлтан.

Қанат – Аманкелді.

Жанат – Ермек.

P.S. Келімбет атаның біраз ұрпақтары 1729 жылы қаржастар Сәти батырдың басшылығымен Қаратау өңірінен Сарыарқаға қоныс аударғанда Жиделібайсынға кетіпті.

Бегімбет – Ақпанбет (т), Махамбет (Смағұл, Смайыл), Көйлек (Шайжан), Әлиакпар (т).

Смағұл – Нәскен (т), Аманжол (Есей), Таңбай (Ерсін, Ерлан), Ырысбай (Мұрат).

Ерсін – Ернар.

Смайыл – (т).

Шайжан – Ораз.

Артық – Құлмағанбет (Бүркіт, Серік). Қалған ұрпақтары беймәлім.

Ендігі бір сөз. 1729 жылы Сәти батыр бастаған қаржастар Қаратау өңірінен Сарыарқаға көшіп келе жатқанда жолшыбай оларға басқа бір рудың Тоқаш деген адамның көші қосылады. Содан қаржастар Баянаула өңіріне келіп қоныс тепкенде Тоқаштың отбасы Алтынторы ұрпақтарымен қоныстас болып орнығады. Кейін Тоқаштың ұрпақтары өздерін «алтынторымыз» деп айтатұғын болған.

Енді осы Тоқаштың Алтынторы ұрпақтарымен бірге өсіп орбіген ұрпақтарын таратып көрелік.

Тоқаш – Байнияз (Кәметай), Шақшан (Жандай, Ақтай, Қасен), Балқұтты (Жүніс, Әлдебек, Шамшиден, Хамит).

Кәметай – Құл (Ақтан), Қайып (Арықтай), Қаратай (Саят, Серік).

Ақтан – Боркен, Қырбас, Қайсар.

Арықтай – Мәлік.

Жандай – Нұрбай, Майтан.

Ақтай – Нұрбек.

Қасен – Дүйсенбай (Болат), Смағұл (Ермек, Сайран, Жәніс).

Шамшиден – Райхан.

Хамит – Үкібас, Рақымжан.

Енді осы дерек бойынша мына бір жайды айта кетсек. Қаржас аксақалдарының айтуынша Тоқаш деген адам Кіші жүздегі Жетіру тайпасы құрамындағы Телеу руының ұрпағына жатады. Сонда Қазақ ССР Ғылым академиясының академигі, геология-минералогия ғылымдарының докторы Қайыпов Арықтай (1914—1993 жж.) Тоқаштың ұрпағы болуы ықтимал.

Жоғарыдағы дерек бойынша Тоқаштың ұрпақтары Арықтайға байланысты былайша өрбіген: Тоқаш – Байнияз – Кәметай – Қайып – Арықтай – Мәлік.

Үш ұрпақ 100 жылды қамтиды деген заңдылықпен есептегенде Тоқаш пен Арықтайдың арасында дүниеге келген ұрпақтардың саны төмендегідей боп шығады:

$$X=(1914-1700) \times 3 : 100 = 6,4$$

Мұндағы: 1914 – академик Арықтайдың туған жылы;

1700 – шамамен Тоқаштың туған жылы;

3 – 100 жылдағы ұрпақтар саны.

Сонымен шамамен 200 жылдың арасында (1914—1700) алты ұрпақ (Тоқаш, Байнияз, Кәметай, Қайып, Арықтай, Мәлік) дүниеге келген деуге болады. Сосын Мәлік 1914 жылы туған баласына өз әкесінің есімімен Арықтай деп

атаған. Ал академик Қайыпов Арықтай 1956 жылы туған баласына да Мәлік деп ат қойған. Мәлік Арықтайұлы 1979 жылы Мәскеудің физико-техникалық институтын бітіріп, техника ғылымдарының докторы, ҚР-ның Ұлттық ғылым академиясының корреспондент – мүшесі болды. Ол қазір АҚШ-та тұрады.

Егер біздің жорамалымыз дұрыс болса, онда академик Қайыпов Арықтай Қаржас руының Алтынторы тармағына кірме болады. Ол 1914 жылы қазіргі Қарағанды облысындағы Бұқар жырау ауданына қарасты Қазақ ССР-ның еңбек сіңірген ғылым қайраткері Қылыш Бабаев атындағы ауылда дүниеге келген. Бұл өңір ертеден Алтынторы ұрпақтарының тұрған жері болып саналады.

P.S. Осы кітапты 2008 жылғы сәуір айының 10 тәулігінде жазып болғанымда Екібастұз қаласында кездейсоқ жағдайда 1986 жылы туған Аманжол деген жігітке жолығып, үйреншікті әдетпен одан қай рудың азаматы екенін сұрағанымда, ол: «руым Қаржас – Алтынторы», – деп жауап берді. Содан соң, мен одан әкесінен бастап ары қарай аталарын сұрағанымда, өкінішке орай, ол төртінші атасына дейін ғана білетін болып шықты. Жігіттің марқұм болған әкесі Бекежан Қарағанды облысының Осакаровка ауданында туып-өсіпті. Расында, бұл ауданда қазіргі таңда Мәмбетәліден тарайтын Кедейбайдың немересі Алақай атаның ұрпақтары тұрады.

Енді, осы жігіттің белгілі болған аталары: Алтынторы... Лұқпан, одан Сүйекбай, одан Нақышман, одан Бекежан, одан Мансұр мен Аманжол. Нақышманның ұлдары: Берік, Серік (Бауыржан), Бекежан, Бауыржан, Ержан.

Қолда бар «ататек» тізімінде Алтынторы ұрпақтарының ішінде «Лұқпан» деген кісі жоқ. Тегі, бұл ата XX ғасырдағы Қаржастың «шежіре шалдарының» қағаздарына түспей қалған сыңайлы. Міне, осындай жетіспестіктердің де бар екенін айту лазым.

5-кесте

Ақкелін және Баянауыл болыстықтарының
1897 жылғы статистикалық мәліметтері [71, 94—108]

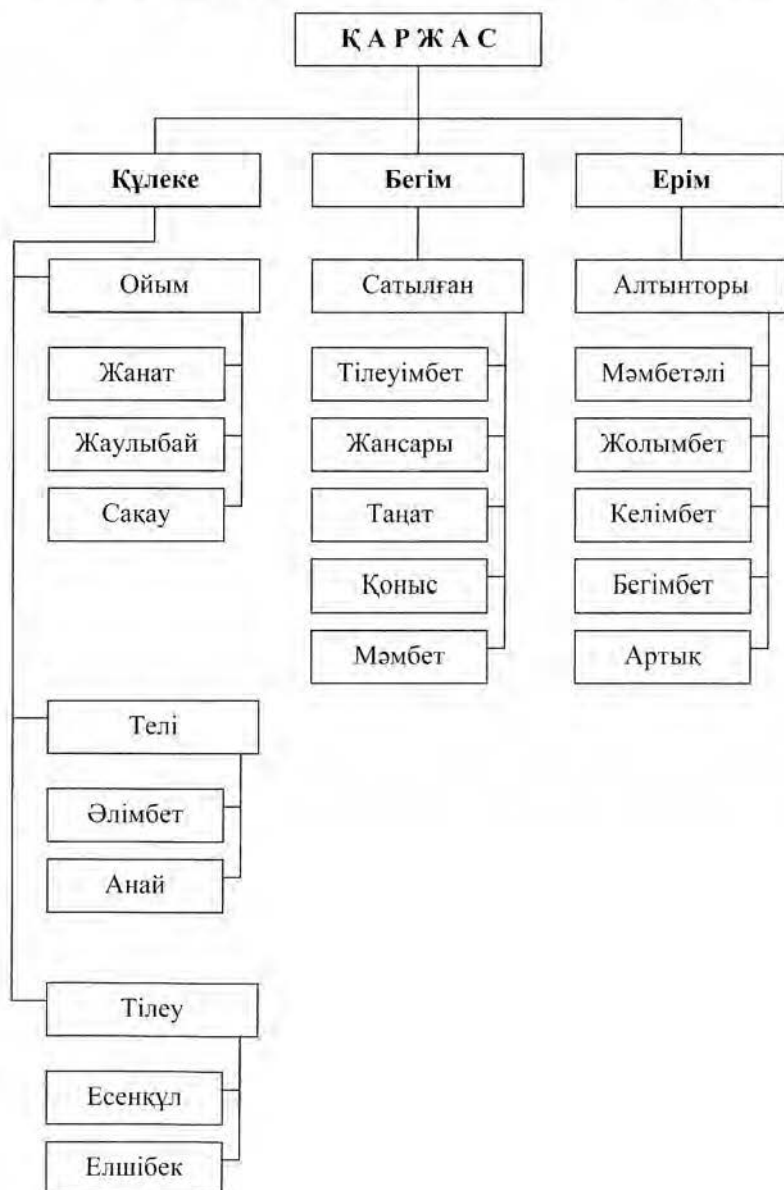
Әкімшілік ауылдардың нөмірі	Шаруа- шылық ауылдар- дың саны	Осы ауылдарда тұратын қаржастардың аталары	Ауыл- дағы үй (түтін) саны	Ауылда тұратын адамдар саны
Ақкелін болыстығы				
№ 1 әкімшілік ауыл	39	Анай, Айдабол, Бабас, Бегендік	256	1617
№ 2 әкімшілік ауыл	26	Анай, Талас	205	1182
№ 3 әкімшілік ауыл	20	Анай, Сатылған	115	668
№ 4 әкімшілік ауыл	32	Жәдігер	174	1138
№ 5 әкімшілік ауыл	20	Өтен, Баян, Ақмырза, Анай	150	911
№ 6 әкімшілік ауыл	43	Бабас	282	1588
№ 7 әкімшілік ауыл	25	Анай, Алтынторы	185	1128
№ 8 әкімшілік ауыл	31	Жолымбет, Анай, Алтынторы	195	1172
№ 9 әкімшілік ауыл	25	Қозыбак, Есназар	150	840
Барлығы	261		1712	10244

№ 1 әкімшілік ауыл	15	Ақша	122	785
№ 2 әкімшілік ауыл	34	Ақша, Жиенәлі, Байболат	219	1310

№ 3 әкімшілік ауыл	30	Таңат, Дөрбеуіл, Қожамберді	155	1017
№ 4 әкімшілік ауыл	31	Анай, Жанмырза	185	1057
№ 5 әкімшілік ауыл	31	Анай, Жаулыбай	126	815
№ 6 әкімшілік ауыл	16	Жансары (Сатылған)	108	608
№ 7 әкімшілік ауыл	22	Мәмбет (Сатылған), Қожамберді	139	801
№ 8 әкімшілік ауыл	12	Өтеу (Сатылған)	85	465
Барлығы	186		1139	6858

3-сурет. Қаржастың шөпшегіне дейінгі генеологиялық түзілісі

VI. ҚОСЫМША ДЕРЕКТЕМЕ

1913 жылы Санкт – Петербург қаласында «Материалы по обследованию хозяйства и землепользования киргиз Семи-палатинской области. Том I. Павлодарский уезд. Выпуск I-й. Повторное обследование 1910 г.» деген кітап шығады. Осы кітаптан 1985 жылы Москвада болғанымда Баянаула округі құрамындағы негізінде қаржастар тұрған Ақкелін, Алексеев және Баянауыл болыстарына қатысты төмендегі деректерді КСРО-ның В.И. Ленин атындағы кітапханада жазып алған едім[114, 2 -2-21; 125.]

5-кесте

I. Ақкелін болысы № 1 әкімшілік ауыл

Рет саны	Аксақалдардың ата-жөні	Қоныс атауы	Ата тегі	Тұрғын үй саны
1	Тиыштыбай Бәйгібай	Қызылағаш	Ақмырза	3
2	Әбікей Сәтбаев	Айырық	Жәдігер	9
3	Имантай Итбасар	Шадыра	Құл	4
4	Оразбек Күнікей	Ақтөбе	//	4
5	Шаһзында Шорманов	Сарыкамьс	Анай	3
6	Жармұхамед Шорманов	Қаратұмсық	//	3
7	Жанар Атағай	Шоктас	Құл	6
8	Қапкей Бейсен	Кішіқызыладыр	//	2
9	Жанұзақ Бөжен	Үлкенқызыладыр	//	10
10	Сұлтанбай Қапек	Ұзынжол	//	4
11	Ыскак Қодық	Қаратас	//	9

12	Оспан Жүзіп	Алабас	//	6
13	Қозбағаз Жәнібек	Қайыңшат	//	8
14	Қоңырбай Нокшабай	Қожа	Құл	3
15	Шаймұхамед Шаймерден	Бүркіт	Анай	3
16	Қайыр Жақып	Қарабет	Алтынторы	5
17	Інқарбек Байтемір	Қозышак	//	5
18	Ысқақ Қошербай	Сарыжол	//	5
19	Елеусіз Ахмет	Керегетас	//	6
20	Оразбек Қожатай	Тасшоқы	//	3
21	Күрке Бөжекей	Үштас	//	7
22	Ахмет – Кәбір Шорманов	Көшекбай	Анай	1
23	Жанмұхамед Шорманов	Ақпансор	//	1
24	Жәми Шорманов	Көшекбай	//	1
			Барлығы	112

Осы әкімшілік ауылдың статистикалық мәліметтері: еркектер саны 459, әйелдер – 404; жылқылар 5047 бас, ірі қара малдар – 1730, қойлар – 8783, ешкілер – 750, түйелер – 105.

Осы ауылдағы ең көп жылқысы бар адамдар: Жәми Шорманов – 1086, Шаһзында Шорманов – 1013, Ахмет – Кәбір Шорманов – 900, Әбікей Сәтбаев – 474.

№ 2 әкімшілік ауыл

Бұл ауылда Талас ұрпақтары тұрған. Мұндағы шаруашылық ауылдардың саны 17, тұрғын үйлердің саны 97.

№ 2 әкімшілік ауылдың статистикалық мәліметтері: Еркектер саны 371, әйелдер – 308; жылқылар 1674 бас, ірі қара малдар – 1521, қойлар – 3644, ешкілер – 291, түйелер – 115.

№ 3 әкімшілік ауыл

Бұл ауылда Анай мен Сатылған ұрпақтары тұрған. Мұндағы шаруашылық ауылдардың саны 16, тұрғын үйлердің саны 124.

№ 3 әкімшілік ауылдың статистикалық мәліметтері: Еркектер саны 418, әйелдер – 380; жылқылар 3785 бас, ірі қара малдар – 1724, қойлар 6229, ешкілер – 932, түйелер – 58.

№ 4 әкімшілік ауыл

Бұл ауылда Жәдігер ұрпақтары тұрған. Мұндағы шаруашылық ауылдардың саны 16, тұрғын үйлердің саны 92.

№ 4 әкімшілік ауылдың статистикалық мәліметтері: Еркектер саны 372, әйелдер – 331; жылқылар 1612 бас, ірі қара малдар – 1491, қойлар 5670, ешкілер – 756, түйелер – 115.

№ 5 әкімшілік ауыл

Бұл ауылда Өтен, Баян, Мырзақұл ұрпақтары тұрған. Мұндағы шаруашылық ауылдардың саны 17, тұрғын үйлердің саны 78.

№ 5 әкімшілік ауылдың статистикалық мәліметтері: Еркектер саны 316, әйелдер – 268; жылқылар 1667 бас, ірі қара малдар – 1230, қойлар 3745, ешкілер – 449, түйелер – 80.

№ 6 әкімшілік ауыл

Бұл ауылда Бабас ұрпақтары тұрған. Мұндағы шаруашылық ауылдардың саны 33, тұрғын үйлердің саны 210.

№ 6 әкімшілік ауылдың статистикалық мәліметтері: Еркектер саны 689, әйелдер – 551; жылқылар 2161 бас, ірі қара малдар – 2422, қойлар 6048, ешкілер – 1098, түйелер – 108.

№ 7 әкімшілік ауыл

Бұл ауылда Алтынторының Тасболат пен Жолымбет ұрпақтары тұрған. Мұндағы шаруашылық ауылдардың саны 30, тұрғын үйлердің саны 217.

№ 7 әкімшілік ауылдың статистикалық мәліметтері: Еркектер саны 697, әйелдер – 557; жылқылар 1029 бас, ірі қара малдар – 2370, қойлар 4433, ешкілер -1064, түйелер – 42.

№ 8 әкімшілік ауыл

Бұл ауылда Бабас, Анай, Алтынторы ұрпақтары тұрған. Мұндағы шаруашылық ауылдардың саны 15, тұрғын үйлердің саны 59.

№ 8 әкімшілік ауылдың статистикалық мәліметтері: Еркектер саны 237, әйелдер – 192; жылқылар 907 бас, ірі қара малдар – 945, қойлар 2364, ешкілер – 172, түйелер – 28.

II. Алексеев болысы

Бұл болыстағы әкімшілік ауылдардың саны 8. Мұндағы ауылдарда Құл, Талас, Сатылған, Жәдігер, Акмырза, Алтынторы Бабас ұрпақтары тұрған. Мұндағы тұрғын үйлердің саны 752.

Алексеев болысының статистикалық мәліметтері: Еркектер саны 2754, оның ішінде 60 жастан асқандар – 145, әйелдер – 2231; оның ішінде 55 жастан асқандар – 209; жылқылар 8913 бас, ірі қара малдар – 9800, қойлар 28762, ешкілер – 3520, түйелер – 422.

III. Баянауыл болысы

Бұл болыстағы әкімшілік ауылдардың саны 9. Мұндағы ауылдарда Ақша, Байболат, Анай, Сатылған, Жаулыбай

ұрпақтары тұрған. 9 әкімшілік ауылдардағы тұрғын үйлердің саны 1094.

Баянаула болысының статистикалық мәліметтері: Еркектер саны 3576, оның ішінде 60 жастан асқандар – 195, әйелдер – 3062; оның ішінде 55 жастан асқандар – 264; жылқылар 9988 бас, ірі қара малдар – 9860, қойлар 30990, ешкілер – 3561, түйелер – 665.

Енді қосымша деректерге байланысты түсіндірмелер:

1. Баянаула округінің құрамында бірнеше болыстар болған.

2. Әр болыстың құрамында 8—12 әкімшілік ауыл болған.

3. Әр әкімшілік ауылдың құрамында оның аумағында топонимикалық атауы бар нақтылы бір жерді қоныс қылған адамдардың салған тұрғын үйлерінен құралған бірнеше кішігірім ауылдар болған. Бұл ауылдар орысша ұғыммен «шаруашылық ауылы» деп аталған. Мысалы, жоғарыда көрсетілген 5-ші кестеде № 1 әкімшілік ауылдың құрамында 24 кішігірім шаруашылық ауылы бар.

4. Болысты лауазымы «Болыстық старшын» деп аталған адам басқарған.

5. Әр әкімшілік ауылды «Болыс» деп аталған лауазымы бар адам басқарған.

6. Шаруашылық ауылын осында тұратын ең жасы үлкен ақсақал басқарған.

Сонымен 1910 жылы патша үкіметі тарапынан жүргізілген санақ бойынша қаржастар тұрған үш болыста «Ақкелін, Алексеев, Баянауыл) 2835 үйде 17693 ересек адам тұрған немесе әр үйде орташа есеппен 6 жан болған. Десек те, бұл санақтың шындығына келсек, балалар есепке алынбаған сыңайлы. Тағы бір тоқтала кетер жайт, есепке алынған 17693 кісінің ішінде әйелдердің саны 7904 (яғни 44,7 %) екенін айтсақ, неліктен олардың саны еркектерден едәуір (10,6 %) аз болған деген сұрақ туындайды. Бұл сұраққа былайша жа-

уап беруге болады. Құран Кәрімде: «Ей, адамзат! Сендерді біз әуелде бір еркек бір әйелден... жаратып, өрбіттік» деп жазылуына сәйкес әдетте қоғамдағы әлеуметтік-тұрмыстық жағдайлардың жақсы кезінде әр отбасында дүниеге келген ер балалар мен қыз балалардың жалпы саны бірдей болмаса да тепе-теңдікке жуық болатыны ақиқат. Алайда XX ғасырдың басындағы көшпелі жағдайдағы қазақ әйелдерінің әлеуметтік-тұрмыстарының тым нашар болуына байланысты екіқабат әйелдердің біразы босану кезінде көз жұматынды. Сондықтан да жүкті әйел турасында қазақтар «оның бір аяғы жерде, ал бір аяғы көрде» деп тегін айтпаған ғой.

1910 жылғы санақ бойынша Баянауыл округіндегі үш болыста тұрған қаржастардың иелігіндегі малдардың саны: жылқылар 25783, ірі қара малдар 33093, қойлар 100868, ешкілер 12593, түйелер 1738 бас болған.

P.S. 2016 ж. Баянауыл ауданында жылқының саны 28185 бас болды.

Енді астын сызып тұрып айтарымыз, сол кездегі Баянауыл округіндегі Акбеттау, Қызылтау, Шақшан болыстарында тұратын 25 мыңдай басқа аталардың ұрпақтары ішінде 3 % қаржастар (яғни 750 адам) болуы мүмкін десек, сондай-ақ 1910 жылғы санаққа ілінген 17693 қаржастардың 5 % кем қателігі (яғни 894 адам) болуын есепке алсақ және қаржастар тұрған үш болыстағы 2835 үйдің әрқайсысында екі бала болған деп жорамал жасасақ, сонда XX ғасырдың басында көздері тірі қаржастардың жалпы саны шамамен 25 мыңнан (17693+750+894+5670) асқан деп қорытынды жасауға болады.

VII. ҚАРЖАСТЫҢ АТАҚТЫ ЖӘНЕ ЗЕРДЕЛІ ҰРПАҚТАРЫ

Бұқар жырау Қалқаманұлы

Бұқар жырау – Алтын-торы (Жолымбет) ұрпағы, Өзбекстандағы Бұқара қаласы маңындағы Елібай атты мекенде 1685 жылы өмірге келіп, 1787 жылы Баянаула өңіріндегі Далба тауының солтүстік сілемінде қайтыс болады.

Бұқар жырау – қазақ халқының тарихында мәңгі өшпес із қалдырған, халқымыздың бірлігі мен елдігін сақтап қалу жолында Абылай секілді аса дарынды ханның бас кеңесшісі санатында ерен еңбек сіңірген қоғам қайраткері, терең философиялық, парасатқа толы толғаулардың ақпа алыбы, айыр көмей, жез таңдай сәуегейі, өз заманында-ақ халқының ортасында «Көмекей әулие» атанған жырау. Атап айтқанда, ол – төл тарихымызда, Шоқан Уәлиханов жазғандай, «қазақтардың ерлік қылған дәуірінде» (1723—1780 жж.) ұлттық бірлікке жұмылдырудың аркасында жоңғар қалмақтарының тегеуірінді шабуылын тоқтатып, оларды жерімізден аластатуға, Қытай экспансиясына қарсы тұра білуге, Ресеймен ара-қатынасты жақсартуға, оңтүстіктегі көршілеріміз – қырғыздар мен қоқандықтардың да қыбын табуға дипломатиялық нақты үлес қосқан көреген мәмлегер.

1992 жылдан Павлодар қаласында Бұқар жырау атындағы облыстық әдебиет және өнер мұражайы жұмыс істейді.

1993 жылы Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданындағы Қызылтас мекеніне жақын Шынқожа зиратында жырау бабамыздың бейітіне граниттен күмбезінің биіктігі 24 м, диаметрі 7 м, ені 7х7 м сәнді де сәулетті кесене орнатылды, ал 2008 жылы Қарағанды қаласының орталығында оған ескерткіш қойылды. Алматы, Қарағанды, Екібастұз қалаларында Бұқар жырау атына берілген көшелер бар.

Шорман би

Шорман (шын есімі – Жұмабай) Күшікұлы (1788—1837 жж.) – Құлеке... Мырзақұл ұрпағы, төбе би атанған тұғырлы тұлға. Жұмабай 14 жасында Уәли ханның дуалы ауызымен «Бала би» атанған. 1836—1837 жж. Баянауыл сыртықы округінің аға сұлтаны болды. Шорман ақылды, қара қылды қыпшақ жарғандай әділ, сөзге ұста адам болған. Ол – сөздері ел аузында сақталған қазақтың белгілі шешендерінің бірі.

Шорман бидің Ақтайлақ биге айтқаны:

«Су анасы – бұлақ,

Сөз анасы – құлақ.

Жан кеудеге қонақ,

Сол жанымды асырап жүрген

Жалғыз достым – тамақ» [64, 186].

Шорман бидің тағы бір аталы сөзі: «Хан азарында қарашымен қас болар, бай азарында дәулетіне мас болар, молда азарында қайыр-зекеті жоқ баймен дос болар».

Шорман би мен оның әйелі Топаннан туған балалар: Зейнеп (1816 ж.), Мұса (1818 ж.), Мұстафа (1820 ж.), Зейпін (1822 ж.), Иса (1824 ж.), Әужан (1826 ж.).

Шорман бидің бейіті Ерейментау қаласының оңтүстігінде 20 шақырым жердегі кішкентай Қумал өзеншіктің оң жағасына орналасқан бұрынғы Қазақстанның 20 жылдығы атындағы совхоздың ортасындағы зиратта. Мұнда оның қасында Едіге би мен Олжабай батыр бейіттері бар [62, 170].

Осы қорымның алдына 2009 жылдың 27 шілдесінде Мұса Шормановтың немересі Нұрмұхамедтің қызы Кәмештен туған Софья Байниязова Шорман биге Баянауланың гранит тасынан ескерткіш орнатты.

Үкібай би

Үкібай Найзабекұлы (1795—1859 жж.) – Сатылған (Танат) ұрпағы.

Үкібай бала кезінде Күшік мырзаның (Шорман бидің әкесі) шаруашылығына қолқабыс тигізіп жүреді екен. Бірде Күшік үйіне қонақ келіп, соларға сырттан қымыз әкеле жатқан Үкібай табалдырықта сүрініп, төгіп алған екен. Сонда қонақ: «Ей, Күшік, мына баланың дені сау ма?», десе керек. Сонда дастархан басында отырғандарға Үкібай былай депті:

«Үйінің жабығы ашық жатпаса,
Қазаны тарсылдап тасып жатпаса,
Қымыз төгіліп, табалдырықтан асып жатпаса,
Ол Күшік мырзаның үйі болмағанда,
Кімнің үйі болады».

Үкібай сөзге тапқыр, әрі шешен, алдында кім тұрса да бетін бар, жүзін бар демей ойын айтып салудан тартынбайтын от ауызды, орақ тілді адам болған. Сол себепті де Шоң би оны бар болса жанынан аластатпай, жоқ болса іздеп отырады екен.

Үкібай бидің зейін-зерде қабілеті жөнінде ел аузында мынадай әңгіме қалған.

Баянаула округінің аға сұлтаны Мұса Шормановтың үйіне Омск қаласынан келген бір орыс: – Муса Чорманович, менің қоятын екі сұрағыма жауап бере алатын адам ауылыңда бар ма? Сұрақтарды тек сол адамға қоямын, – дейді. Сонда Мұса: – Бізде ондай адам бар! – деп, Үкібай биге кісі жіберіп, – мынау келіп жатқан орыс осылай дейді, бұған не дер екен біліп кел, – дейді. Сонда би: – Құдай бергенін алмаса, иншалла, орыстың сұрағына жауап беруге дайынмын, – депті. Мұны естіген Мұса мырза қасына орысты ертіп, Үкібай бидің ауылына келеді. Сондағы орыстың қойған сұрақтары:

Құдай бар ма, әлде жоқ па? Ал, ол бар болса, көкте ме, әлде жерде ме?

Қазақтар Құдай қаһар қылса, жер жаһанды бір тарынын қауызына сыйғызады дейді. Осыған илануға бола ма?

Сосын Үкібай би аз ойланып, әйеліне бір шара сүт әкел дейді. Сүтті әкелген соң, Үкібай би орыстан: – Мына сүтте май бар ма? – деп сұрайды. Орыс оған «бар» деп жауап береді. Сонда би: – Май бар болса, сол май осы сүттің бетінде ме, ортасында ма, болмаса астында ма? – деп, орысқа сұрақ қояды. Сонда орыс: – Біле алмаймын, деп жауап береді. Үкібай би: – Ендеше, бірінші сұрағыңыздың жауабы осы. Құдайдың бары анық, ал оның тұрағы осы сүттегі май сияқты бізге беймәлім, – дейді.

Екінші сұраққа келгенде, Үкібай би орыстың ауылдың жанындағы төбенің басына ертіп шығып, оған: – Сен бір көзінді қолыңмен басып, екінші көзіңмен мына Мұса мырзаның ауылына қарай қара, – дейді. Орыс: – Айтқаныңызды

істедім, – дейді. Сонда би орыстан: – Бір көзбен көріп тұрған жерге қанша жылқыны қамауға болады?, – дегенде, ол көзін ашып жіберіп: – Бұл жерге мыңдаған жылқыны сыйғызуға болады, – дейді. Сонда Үкібай би: – Өзіңіз айтқандай, мыңдаған жылқы бір көздегі тарыдай ғана қарашығыңызға сыйды емес пе?

Міне, Құдай қаһар қылса, жер жаһанды бір тарының қауызына сыйғызады деген осы, – дейді. Сонда амалы құрыған орыс: – Әй, Муса Чорманович, осындай да ақылды қазақ болады екен ғой! Егер бұл қазақ орысша оқып, білім алған болса, кім болар еді? – деп, Үкібай биге ризашылығын білдіріп, «Спасибо, киргиз», – деп, оның қолын ұстайды.

Үкібай би 1833 жылдың 22 тамызында Баянауыл сыртқы округінің ашылуына байланысты Баянауыл станицасында өткізілген салтанатты үлкен думанды тойға қатысады [54, 44]. Сонан сол ол Баянауыл округіне қарайтын 14 болыстың бірі – 511 түтін, 739 еркек, 575 әйелі бар Сатылған-Алтынторы болыстығының болысы болып сайланады [55, 13].

Үкібай биге Көкдомбақта Баянауыл станицасындағы казак-орыстар үкімет қаржысымен төрт бөлмелі ағаш үй салып береді.

Үкібай би жөнінде Мәшһүр-Жүсіп Көпеев:

«Өтеуден шыққан кеше би Үкібай,

Кім бар қалған қазақтан енді сондай?!

Қазақ аты өшкенше аты сөнбей,

Артылтқан алапаттан патша Құдай», – деп жазады [67, 232].

Үкібай бидің бейіті Баянауыл ауданындағы Құндыкөл (бұрынғы «Алексеевка» совхозының орталығы) ауылының солтүстігінде 10 шақырым жерде. Бейітке белгі қойылған.

Үкібай би бас қосқан жиындарда жұртқа тақпақтап өсиет айтады екен. XIX ғасырдың 60-шы жылдары бір саналы азамат Омск қаласының мұрағатынан Үкібай бидің 58 жол

өсиеттерін көшіріп алып, қазіргі Баянауыл ауданының қадірлі қариясы Өкпин Кәрімтайға сыйлайды. Оны Кәрімтай ағай «Сарыарқа самалы» газеті бетінде жариялаған-ды. Енді сол өсиеттен үзінді келтірелік:

«Ағайын болсаң, тату бол,
 Әуес болма аразға.
 Дәулетті болсаң, көзің сал,
 Жетім-жесір, малы азға.
 Досыңа жалған сөйлесең,
 Өзінді-өзің ұрғаның.
 Түрлі ғылым, өнерге
 Жастай ғадет қылмасаң,
 Байтеректей майыспай,
 Қақайып қатып қалғаның.
 Шақырып құрмет қылмаса,
 Қыдырма әрбір есікке.
 Өз көзіңмен көрмесең,
 Ақиқат деп иланба
 Сыртынан айтқан өсекке.
 Баланың асыл туғаны –
 Ата-анасын сыйлаған.
 Ақылдан кедей болғаны –
 Жастағы шөлкек мінезін
 Қартайғанша қимаған».

Үкібай би туралы тағы мынадай бір әңгіме бар. 1852 жылдың қазан айында Қарқаралы мешітінің ашылу рәсімі болады. Оған жер-жерден игі жақсылар шақырылады. Шон мен Шорман бұл уақытта бақиға сапар шегіп кеткеннен кейін жалпы Баянаула қазақтары атынан Үкібай би қатысады. Жиналған жұрттың алдында мешіттің есігін алдымен ашу құрметіне кім ие болуы керек деген мәселе тұрады.

Сонда Тобықты жағы: «Құнанбай әрі аға сұлтан, әрі өзі салдырған мешіті. Жол сол кісінікі ғой», – дейді. Ал, Қаракесек

жағы: «Ата қонысында бой көтерген Құдай үйі болғаннан кейін, оның есігін алдымен ашып, жұртты намазға шақыру Алшынбайдың жолы», – дейді.

Екі ру адамдары осылай деп біріне-бірі жол бермей тартысып отырған шақта Үкібай би топ алдына шығып: «Құдай Тағаланың қасиетті мекенінің есігін ашатын адамның тұла бойында бар мүшесі түгел болу керек», – деп бірі сыңар көзді, бірі таз Құнанбай мен Алшынбайды елең қылмай аят оқып, мешіт есігін өзі ашады.

Сейтен батыр

Сейтен Азнабайұлы (1800—1840 жж.) – Құлеке... Мырзақұл ұрпағы, Тайжан батырдың туған ағасы. Ресейдің ресми деректерінде «Сейтен Азнабаев» деп жазылады. Кенесары Қасымұлы жүргізген ұлт-азаттық күрестің батыры.

1837 жылы Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық көтерілісіне Баянауыл округінің қазақтары да қосылғаны тарихтан белгілі. Сейтен 1838 жылы дүниесалған әкесі Азнабайдың денесін Түркістанға жеткізіп, жерлеген соң, қайтар жолында Ұлытауға соғып, Кенесары қолына қосылады. Бұл уақытта Баянауыл округіне қарасты 14 болыс елдің үшеуі (негізінен Акбура-Тұлпар, Сатылған-Алтынторы, Құлеке-Қаржас) Кенесары жағына шығады. Сейтен осылардың арасынан атан жіліктей жігіттерді таңдап алып, қол жасақтап, Кенесарының сенімді серіктерінің біріне айналады. Белгілі ғалым Ермұхан Бекмаханов (1915—1966 жж.): «Осы округтегі қазақтар көтерілісін белсенді ұйымдастырушылардың бірі – Кенесарыға өзінің Қаржас болысымен жұрттан бұрын келіп қосылған және кейіннен оның ең жақын серігі болған – Сейтен Азнабаев-тын.

Сейтен Азнабаев – дүниетанымы кең адам еді. Оның өзі жас кезінен патша өкіметінің отарлық езгісінің бар ауыртпалығын басынан өткеріп, патша отаршыларының сұлтандармен бірігіп, қазақтардың жақсы жерлері мен жайылымдарын және үй-жайларын тартып алғанын өз көзімен көрді», – деп жазады [57, 232].

Алайда, Сейтен Кенесарымен бірге күреске ұзақ қатыса алмады. 1839 жылы тамыз айында Сейтенді аталас досы Ожар Қуатов сатқындық жасап, есаул Лебедев пен Ақмола округінің аға сұлтаны Қоңырқұлжа Құдаймендиннің кіші баласы Шыңғыстың қолына түсіріп береді. Бұл турасында белгілі жазушы Ілияс Есенберлиннің «Қаһар» атты романының бірінші бөлімінің бірінші тарауында егжей-тегжейлі баяндалады. Сейтеннің ұсталғаны туралы хабарды алысымен, Сібір корпусының штаб бастығы генерал-майор Фондерсон: «Сейтен Азнабаевты қатаң карауылмен кісендеп, дереу Омск қаласына жеткізіңдер», – деп бұйырады [58, 17–18].

Қолға түскен Сейтенді хорунжи Неклюдов бастаған 50 казак-орыс 1839 жылғы 22 тамызда Омскіге жеткізеді. Екі қолы артына мықтап байланған Сейтен батыр Баянаула жерінен өтіп бара жатқанда, мынандай өлеңмен елімен күңірене қоштасады:

«Қош аман бол, кең жайлау, өскен жерім,
Қайтқан қаздай қалың ел көшкен жерім.
Есіл қазақ есейіп, ел бола алмай,
Ит пен құсқа таланып, өшкен жерім».

Сейтен Омскідегі Ордананс-Гауз әскери сотына тартылады. Осы соттың жұмысын тездетіп, оған өте ауыр жаза беру мақсатында полковник Ладыженский Батыс-Сібір генерал-губернаторы генерал-лейтенант, князь П.Д. Горчаковқа былай деп ескертеді: «Сейтен өзінің ықпалымен қырға кесірін тигізеді және оны онда қалдыру тағы бір қарақшыға тап болу деген сөз. Ол өзінің өлтірілген інісіне қарағанда өте қу және

айыбы ауырлау» [58, 93—95]. Сотта Сейтенге Рыков деген хорунжиді өлтірді деп жалған айып тағылады. Бұл айыпқа Сейтен: «Біз соғысып жатқан халықпыз. Сендер бізді өлтіруге келдіңдер. Біз сендерді неге өлтірмеуге тиіспіз? Мүмкін өлтірген шығарман. Бірақ олардың қайсысының Рыков екенін мен қайдан білейін?!», – деп жауап береді. Әскери сот 1839 жылдың 8 желтоқсанында Сейтенді Сібір каторгасына жіберу жөнінде үкім шығарады. Сол кеткеннен ол елге оралмады.

Ақмола облысының оңтүстік-батысында Сейтен батырдың атына қойылған көл бар.

1841 жылдың жазында Сейтеннің әйелі Жеутен Батыс-Сібір бас губернаторы мен ерекше Сібір корпусының командиріне балаларын әскери казачество училищесіне оқуға алуларын сұрап хат жазады. Өтініш қабылданып, әр балаға жылына 120 рубль төлеп оқыту жөнінде жарлық шығады.

1841 жылдың жазында көтеріліске қатысып жүрген Баянауыл жігіттері елге қайтып келеді.

Тайжан батыр

Тайжан Азнабайұлы (1802—1839 жж.) – Күлеке... Мырзақұл ұрпағы. Ресейдің ресми деректерінде «Тайжан Азнабаев» деп жазылады. Баянауыл округіне қарасты Қаржас-Әлімбет болыстығының биі, 1837 жылы Баянауыл округіне қазылыққа сайланады. Тайжан Баянауыл округінің қазақтарын Кенесарыға қосылуға үгіттеп, көтеріліске белсене қатысады. Тайжан 1839 жылы Омск қаласындағы Ордонанс-Гауз әскери сотының үкімімен өлім жазасына кесіледі және оны ұстап берген кісіге 4000 рубль ақша беріледі деп хабарлама жасалады. Тайжанды Омскідегі патша өкіметінің өкілдеріне Ақмола округінің аға сұлтаны подполковник Қоңырқұлжа Құдаймендиннің баласы Бекәлі ұстап береді. Әскери соттың

үкімі Ақмола қаласында орындалып, Тайжан атылады [63, 312].

Тайжанның әйелі мен ер жетіп қалған үш ұлы Сібірдегі Туринск қаласына мәңгілікке жер аударылады [56, 256]. Бұл турасында Ілияс Есенберлиннің «Қаһар» атты романының бірінші бөлімінде де айтылады.

Мұса Шорманов

Мұса Шорманов (1818—1884 жж.) – Құлеке... Мырзақұл ұрпағы. XVIII ғасырдың аяғы – XIX ғасырдың бірінші жартысында өмір сүрген белгілі би Шорман Күшікұлының баласы, қазақтың ұлы ғалымы Шоқан Уәлихановтың анасы Зейнептің бірге туысқан бауыры. 1854—1868 жж. Баянауыл сыртқы округінің аға сұлтаны қызметін атқарды. 1855 жылы Батыс-Сібір қазақтарынан сайланған өкілдер тобы құрамында Ресейдің им-

ператоры Александр II-ге тәж кигізу жорасына қатысу үшін Санкт-Петербург қаласына барып, онда 23 наурыз бен 24 сәуір күндері патшаның қабылдауында болды. Осы уақиғаға орай орыстың жазушысы А.И. Герцен шығарған «Колокол» журналының 1860 жылғы маусым айындағы санының 72-бетінде: «II Александр таққа отыруына байланысты келген әртүрлі халықтар өкілі ішінде Батыс Сібірден келген ақылды,

эр нәрсені жеңіл аңғарғыш адам Мұса Шорманов атты казак та бар еді», – деп жазылған.

1869 жылы патшаның жарлығымен оған полковник шені берілді. Бүкілресейлік санатта XIX ғасырдағы қазақтың белгілі этнографтарының бірі болған Мұса Шормановтың қазақ халқының салт-дәстүрі, әдет-ғұрпы, мал шаруашылығы, көшу-қону туралы жазған еңбектері Санкт-Петербург, Омск, Семей қалаларында шығып тұрған орыс тіліндегі мерзімді баспасөз беттерінде жарық көрді. Мысалы, солардың ішінде «Киргизские (читай: казахские. – С.Ж.) народные обычаи», «Поминки по усопшим», «О скотоводстве у киргиз Западной Сибири», «Заметка о киргизах Павлодарского уезда» деген еңбектер бар.

Мұса Шорманұлының өзі де тегінде өлең-жырдан қаражаяу болмаса керек. Шорман би өлгенде ол «Қисса Мұса мырза» атты көлемі 38 бет жоқтау шығарыпты. Бұл шығарма Қазан университетінің Н.И. Лобачевский атындағы ғылыми кітапханасының сирек қолжазбалар бөлімінде сақталыпты. Осы жоқтаудың академик Әлкей Марғұлан түсіріп әкелген фотокөшірмесі Қазақстан Республикасының кітапханасында бар.

Мұса мырза патша үкіметіне істеген қызметі үшін Ресейдің жоғары мәртебелі чиновниктерінің мақтау грамоталарымен, тікелей императордың алғыс хатымен, мойынға салып жүретін алтын Аннинскі лентасымен, 2-ші дәрежелі «Станислав» орденімен, тағы басқадай сыйлықтармен марапатталды және оған императордың бұйрығымен Ресейдің құрметті азаматы деген атақ та берілді.

Дегенмен, оны аға сұлтан болды, патшаға адал қызмет етті деп кінәлауға да болмайды. Өйткені, тек халқының камын ғана ойлап, жеке дара билеп кетуге өз заманы оған ерік бермеді. Әрине, олай істеуге тарихи да, саяси да, әлеуметтік те негіз жок еді. Бұра тартып, бұлтақтауды ол заман көтермейтіні

анық. Солай бола тұрса да, ол сол қиын заманда билік басында отырып-ақ озық ой, мол ақылымен еліне танылды. Ол қолындағы ресми билікті шебер пайдалана отырып, Баянауыл округіне қарасты болыстардың балаларын Омск пен Павлодар қалаларындағы орыс мектептеріне оқуға жіберіп отырды және сол қалаларда қазақ балалары үшін мектептер ашылуына ықпал жасады. Мұса Шормановтың өз халқына жасаған игі істерін Шоқан Уәлиханов, орыстың белгілі ғалымы Г.Н. Потанин, Біржан сал, Сегіз сері Баһрамұлы, Мәшһүр-Жүсіп Көпеев жоғары бағалап, аталы пікірлер айтқаны белгілі. Мысалы, Біржан сал Қожағұлұлы өзінің «Шормановтың Мұсасына» деген өлеңінде:

«Ассалаумағалейкум, атың Мұса,

Жүзінді бір көруге едім құса.

Қуандық-Сүйіндіктің қазығысың,

Кешегі өтіп кеткен әкеге ұкса», –

деп жырлаған еді.

Өз халқына сіңірген еңбектері үшін жұрт оның есімін көзі тірісінде-ақ ілтипатпен «Мұса мырза» деп атаса, Баянаулалық қазақтардың бүгінгі ұрпақтары да солай атайды. Озық ойлы Мұса мырза салып кеткен игі істердің тәрбиелік сілемімен Баянаула өңірінде қазақ жастарының өнер-білімге деген құштарлығының үзілмей өрбуі арқасында қазіргі күні Баянауланың, ақын Кәбдікәрім Ыдырысов айтқандай, «ұлдары көпке әйгілі» болып отыр.

Мұса мырза қайтыс болғанда әйгілі философ-ақын, тарихшы Мәшһүр-Жүсіп Көпеев 334 жолдық жоқтау жыр шығарады. Осы жырда ол оған: «Арғынның жалғыз көсемі, Мейрамның жүйрік шешені», – деп, әділ баға береді [60, 91]. Сонымен қатар, ғұлама Мәшһүр-Жүсіп Мұса мырза қайтыс болғанда, оның келіні атынан шығарған жоқтауында оның қандай адам екендігі жайында: «Енді мұндай Арғынға,

Көрмек түгіл көзіңмен, Түгел боп туған асыл зат Естуге де табылмас», – дейді [66, 140].

Мұса мырзаның бейіті Баянауыл ауданындағы Теңдік ауылының жанында. Бүгінде шартараптан келушілер оның бейітіне мінажат етпей өтпейді, мырзаның қасиетті рухына бас иіп, аруағына табынады.

Мұса мырза туралы ел аузында айтылып, әлі күнге дейін әділ бағасын алмай жүрген құнды деректер өте көп. Оны зерделеп, ой елегінен өткізу алдағы күндердің үлесінде.

2007 жылы Томскінің мемлекеттік университетінде С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің аспиранты Ернұр Кендібайұлы Рахимов «Муса Шорманов – общественный, государственный деятель и исследователь традиционной культуры казахов» деген тақырыпта тарих ғылымдарының ғалымы дәрежесін алу диссертациясын қорғады.

Мұстафа Шорманов

Мұстафа Шорманов (1820—? жж.) – Күлеке... Мырзақұл ұрпағы. Ауылда арабша оқып, сауатын ашқан. Қаржастың Байболат ұрпақтары ауылдарының биі болып, ХІХ ғасырдың 50-ші жылдары Баянауыл округіне қарасты Күлеке-Қаржас болыстығының болысы болған [52, 17, 30]. Орысша әжептәуір сөйлей білген. Жалпы сол кезде Омбыдағы Батыс-Сібірдің генерал-губернаторы тек орыс тілін білетін адамдарды ғана болыс сайлауына қатысуға рұқсат берген. Мұстафа Орта жүздің Арғын қауымдастығына кіретін тайпалар мен рулардың шежіресін білген сияқты. Өйткені ол Қаржас бабамыздың шежіресін жазған көрінеді. Бұл шежіренің қолжазбасы ҚР Ұлттық ғылым академиясының сирек қолжазбалар қорында сақтаулы.

Мұстафа атамыз қазақ балаларының сауатын ашуға да көңіл бөлген. Бір жылы ол Баянауыл станицасында тұратын Жүніс хазіретті (1846—1932 жж.) өз ауылына көшіріп алып, балаларды оқытады. Бұл турасында Мәшһүр-Жүсіп Көпеев өз өлеңінде:

«Қыс өтті, жер жібіді, сәуір түсті,
Қаладан хазірет үйі елге көшті.
Мұстафа болыс, Мұса – дуанбасы,
Шорманның ордасына барып түсті.
Мұстафа Шорманұлы, өзі болыс,
Ұстаған молдасы бар – молда Жүніс.
Күтуге хазірет үйін міндеттеніп,

Бір жазша іргесінен берген қоныс», – деп жазған [89, 120—121].

Жүніс хазірет Бұқабайұлы (руы Айдабол) Бұхара қаласындағы Мірғарап медресесінде білім алған. Қасида ілімін (жынпері оқуы) меңгерген. Мәшһүр-Жүсіптің ұстазы [87, 2].

Жұрттың айтуынша, Мұстафа Шорманұлы жасаң кезінде жауырыны жерге тимеген палуан болыпты.

Көпшілік жұртқа Мұстафаның аты халық композиторы Жаяу Мұса Байжановтың «Аксиса» әніндегі «Шорманның Мұстафасы атымды алып, атандым сол себептен Жаяу Мұса» деген өлең жолдарынан таныс. Дей тұрсақ та, осы жерде мына бір жайттың басын ашып айта кетелік. Павлодар облысына белгілі шежіреші, Бөгенбай батырдың тікелей ұрпағы Қазыбек Нұралиннің айтуына қарағанда, Мұса Байжанұлының атын тартып алып, оны жаяу қалдырған Шорманның Мұстафасы емес, өзінің арғы атасы Орманның немересі Мұстафа Байдалыұлы екен [61, 201—203]. Жаяу Мұсаның әкесі Байжан Тобетұлы да Орманның немересі болып келеді. Тағы бір айтып кететін жайт: Байжанның туған ағасының да есімі Мұстафа.

Демек, Кеңестік заманның алғашқы жылдары кейбір «саясаткерлер» жаңа тоталитарлық биліктің идеологиясына

орай Жаяу Мұсаны кедейге балап, ал Мұстафа Шормановты феодал тұқымы санап, біздің ойымызша, әндегі «Орманның Мұстафасын» — «Шорманның Мұстафасы» деп өзгертіп жіберген сынайлы. Қазыбек Нұралиннің айтуы бойынша, Байжанның 14 жасар баласы Мұсаның бір жасаған тентектігіне қатты ыза болған Байжанның атасы Орманның Мұстафасы (Байжанның ағасы Мұстафа емес) жұрттың алдында оның астындағы атын тартып алады. Содан кейін Мұса туысканы Мұстафаға қыр көрсетіп, ауыл арасында ылғи жаяу жүретін болған. Мұсаның бұл қылығы атсыз жүрмейтін ауылдағы қазақтарға ұнамайды. Сондықтан олар Мұсаны «Жаяу Мұса» деп атаған екен. Меніңше, Жаяу Мұса өз өлеңдерінде «Жаяу жүріп, аттыдай шіренемін», «Атандым сол себепті «Жаяу Мұса», «Сорлы әкең жаяу жүріп, зәкүн қуған», «Жүрмейді кімдер жаяу, зорлық қылса. Аттыдан жаяу жүріп, кек аламын» деп айтқандарына карағанда, «Жаяу Мұса» деген лақап ат оған ұнаған да сияқты. Себебі, осы мәселенің шындығын айтар болсақ, ол Павлодар мен Омск қалаларындағы ұлықтарға шағым хаттарды жаяу апармағаны анық.

Қарттардың ауызекі әңгімелері арқылы бізге жеткен деректеріне сүйенсек, Мұстафа Шорманұлы көзі ашық, көкірегі ояу, жүрегінде ары бар, ниет-пиғылы дұрыс азамат болған. Сонымен бірге, ол әрі би, әрі болыс болған адам кәмалатқа толмаған баланы ауыл ішінде көпшіліктің алдында жәбірлеп, астындағы атын тартып алатындай телі-тентектік іс жасауы неғайбіл. Әкесі Шорман сияқты бидің тәрбиесінде болған, алдында өнегелі Мұсадай ағасы бар жігіт, менің пайымдауымша, дәл «Аксиса» әнінде айтылғандай ешкімге әлім жеттік істемеуі керек-ті.

Жоғарыда айтылған пікірдің анық-танығын тарихшы ғалымдар да зерттер деген ойдамыз.

Сәтбай Шөтікұлы

Сәтбай Шөтікұлы (1823—1902 жж.) – Құлеке... Жәдігер ұрпағы, академик Қаныш Сәтбаевтың атасы.

Сәтбай арабша, орысша сауаты бар, ақылды, істің мән-жайын білетін, көзі ашық, байсалды, жұртқа сыйлы, өзі тұстас жақсы-жайсандармен қадірлес жан болған. Онымен сыйлас болған адамдардың ішінен Сегіз сері Баһрамұлы мен кезінде беделді адамдардың бірі саналған Қуандық-Алтай ұрпағы, белгілі би Тәтиді атап айтуға болады. Тәти би дүниеден өткенде, Мәшһүр-Жүсіп Көпеев «Тәтиді жоқтау» деген өлең жазған [65, 30—34]. Сонда ол Тәти биге былайша баға береді:

«Айдыны таудан зор еді,
Дәулеті көлден мол еді.
Өзім бір деген Алашқа,
Аласы бір жок төре еді».

Сәтбай бабамыз Меккеге барған сапарында ауырып қайтыс болған, сүйегі сонда жерленген. Меккеге Сәтбаймен бірге құдасы Жылқыайдарұлы Алтыбасар (Айдабол руынан) барған-ды. Осы Алтыбасардың Әмір деген баласына Сәтбайұлы Жәміннің қызы Гүлмәни тұрмысқа шыққан еді. Бұлардан 1903 жылы Мақпуза есімді қыз дүниеге келеді. Мақпуза – белгілі жазушы Қалмұқан Исабаевтың анасы.

Сәтбайдың балалары: Имантай, Жәмін, Зейін, Әмін, Шәмшиқамар.

1917 жылға дейін бүкіл Қазақстан көлемінде Сәтбай ұрпақтарындай көп оқығандары бар қазақ ауылы болған жоқ деуге болады. Оның ұрпақтары өмірдің әр тарапында (оқу-ағарту, ғылым, мәдениет саласында) еңбек етті. Тек бір ғана ғылым саласында Имантай мен Зейіннен тараған ұрпақтардан бір академик, бір академияның корреспондент мүшесі, 6 ғылым докторы, 8 ғылым кандидаты шықты. Бұлардан басқа

Жәмін мен Әміннің балаларынан өрбіген ұрпақтардың ішінде де ғалымдар бар.

Әбжалап әулие

Тышқанбайұлы Жұматай (1836—1918 жж.) – Құлеке... Жәдігер ұрпағы. Жұматай үйленіп, тұрмыс құрмаған. Мал-дүние жинамаған. Қысы-жазы көйлек-дамбалмен жалаң аяқ, жалаң бас жүре берген. «Мен Алланың құлымын, Мәшһүрдің көршісімін» деп, күнделікті несібесіне риза болып, бір орында отырмай, диуаналық ғұмыр кешкен. Ол үнемі насыбайды алақанына толтырып алып, ауызына салатын болған. Сонда езуінен аққан сілекейлі насыбайды түкіріп тастамай, алақанымен ауызына тыққыштап, жалап-жұтып қояды екен. Содан жұрт оны «Әбжалап» деп атап кеткен.

Әбжалап өмір бойы Мұса Шормановтың баласы Садуақастың үйінде тұрған. Садуақас оны өте құрметтеп ұстапты. Әбжалапқа керекті насыбайды үккізіп, бөтелкеге салып, дайындап отырады екен.

Садуақасты бір жер қонаққа шақырса, Әбжалап та одан қалмай бірге барады екен. Садуақас көлікпен, ал Әбжалап жаяу. Көліктің соңынан жүгіріп отыратын көрінеді. Осы қылықты ұнатпаған адамдар Садуақасқа: – Сіз қызықсыз, Әбжалапты неге күні-түні қасыңыздан қалдырмайсыз, тіпті ерсі-ақ, – дейді екен. Сонда Садуақас: – Сендердің бұл екеуімізде жұмастарың қанша? Бұл Әбжалап менің жалғандағы ырысым, ақиретте тыныстым, – дейді екен. Әрине, бұл сөздің мәнісін ешкім түсінбеген.

Шорман ауылынан Рақымберліұлы Мұхамеджан қожа қажылық сапарға аттанады. Жолда түйемен жүріп бара жатқанда дәретке түсіп, енді түйеге мінейін десе, басы айналып, міне алмай қалады. Қасында бірге келе жатқандар ұзап кетіпті. Оларды қатты айқалап шақыруға халы келмей, сасқалақтап

тұрғанда түйенің үстіне бір адам мінгізіп жібергендей болып, сыркатынан айығып жүріп кетеді. Мұхамеджан мұны сапарының шарапаты деп есептейді. Қажылық сапарын тәмамдап, Мұхамеджан аман-есен үйіне келеді. Сәдуақас бір күні Мұхамеджан қажыны қонаққа шақырады. Сол уақытта тамақ ішіп жатқанда, Әбжалап та үйге кіріп, босағада сүйеніп тұрады. Оған қажы мән беріп қарамай, тамағын ішіп отыра береді. Мұны ұнатпаған Әбжалап:

– Ей, Мұхамеджан, жақсылықты ұмыттың-ау. Түйеге міне алмай далада жалғыз қалғанда, түйеңе мінгізіп жіберіп едім. Мен үйге кіріп келгенде, маған бір қарамадың ғой, – дегенде, Мұхамеджан қажы орнынан атып тұрып, Әбжалаптан кешірім сұрайды:

– Қайдан білейін кім екенін, өзін айтқан адам сен-бес жағдайдың болғаны рас еді. Сонда Сіз екенсіз ғой, кеш, қателестім, – дегенде, «Е, қажы қожам, сол мен едім» дейді Әбжалап.

Міне, осыдан бастап Әбжалаптың әулиелігі сезілген екен. Содан кейін көпшілік жұрт: «Апыр-ай, мұның әулиелігін Сәдуақас қалай білді екен? Осы ағай да тегін адам емес-ау» деп, таңданатын болған.

Әбжалаптың әулиелік қасиеті жөнінде тағы мынадай бір әңгіме бар. Толғағы келіп, босана алмай қиналып жатқан келіншегін аяп кеткен бір адам:

– Осындайда керек Әбжалап әулие қайда жүр екен? – деп, ауызын жапқанша болмады, Әбжалап кіріп келеді.

– Неге іздегенінді білемін. Қорықпа, Бөден, Дөден деген екі бала туады, – дейді Әбжалап. Сол-ақ екен келесі бөлмеден сәбилердің шырылдаған үні естіліп, екі бала дүниеге келеді.

Міне, жоғарыда айтылғандай, Әбжалаптың әулиелігіне байланысты әңгімелер ел аузында күні бүгінге дейін сақталған.

Әбжалап айтқаны айнымай келетін дуалы ауыз әулие болған және жын-періні өз еркіне бағындыра білген, жоғалған нәрсені дәп басып тауып бере алған.

Осы Әбжалапты Мәшһүр-Жүсіп Көпейұлы да өте құрметтеген. Ол «әулиенің әулиесі – Әбжалап» дейді екен.

Рас, оқырмандар арасында Әбжалаптың әулиелігіне қатысты жоғарыда айтылған әңгімеге иланбайтындар да болуы мүмкін. Әрине, әулие адамдардың жасайтын іс-әрекеттері өте күрделі тақырып. Дегенмен, осы жерде оқырмандарға қысқаша болса да, мынадай мағлұмат бере кеткен де артық болмас.

Сирек адамдардың бойында экстрасенсорлық қабылдау, өз ойы мен сезімдерін басқа адамға сезім мүшелері мен физикалық ортаның қатысынсыз жеткізу, алдағыны болжай білгіштік, түс көру сияқты табиғаты әлі айқындалмаған дұрыс бағыттағы ең күшті сезім қабілеттер болатындығын қазіргі ғалымдар дәлелдеп отырғаны белгілі. Ғалымдардың айтуынша, әрбір материалды тірі организмнің бойында оның сыртқы табиғи физикалық денесінен аумайтын, яғни оған ұқсас, материалды емес, құпия пішіні болады екен. Сонымен бірге, әрбір тірі организм өз денесінен үнемі жан-жаққа ультракүлгін түсті сәуле де шығарады. Мұндай әлі сыры белгісіз құбылыстарды ғылыми тілде астральды экстериоризация дейді. Жоғарыда мысалға алған екі деректегі Мұхамеджан қожа мен босана алмай жатқан әйелдің күйеуінің қиналған кездерінде олардың денелерінен шыққан ультракүлгін түсті сәулені Әбжалап әулиенің сезім мүшелері қабылдап, олардың жағдайын жанында тұрғандай көріп, қожаға көмекке өзінің құпия ұқсас пішінін жіберсе, ал келіншектің үйіне өзі жетіп барады.

Әбжалап 1918 жылы 14 ақпанда бұрынғы Құрмандоңғалақ деген жерде Мәшһүр Жүсіптің қайын атасы Шегебай қажының ауылында дүние салған. Оны жерлеуге Мәшекеңнің өзі қатысады. Әбжалаптың сүйегін кигізге орап, бейіт басына